

PL
8016
K89++

VOCABULARY
OF
SIX EAST-AFRICAN LANGUAGES

Cornell University Library

BOUGHT WITH THE INCOME
FROM THE
SAGE ENDOWMENT FUND
THE GIFT OF
Henry W. Sage
1891

A43107

1/11/92

Cornell University Library
PL 8016.K89

Vocabulary of six East-African languages

3 1924 026 933 139 olix,ove2

Cornell University
Library

The original of this book is in
the Cornell University Library.

There are no known copyright restrictions in
the United States on the use of the text.

<http://www.archive.org/details/cu31924026933139>

V O C A B U L A R Y

OF

SIX EAST - AFRICAN LANGUAGES.

(KISUÁHELI, KINÍKA, KIKÁMBA, KIPOKÓMO, KIHÍÁU, KIGÁLLA.)

C O M P O S E D

BY THE REV^D **Dr. J. L. KRAPP,**

MISSIONARY OF THE CHURCH-MISSIONARY SOCIETY IN EAST-AFRICA.

TÜBINGEN,

PRINTED BY LUD. FRIEDR. FUES.

1850.

Ⓜ

P R E F A C E.

In presenting this Vocabulary of 6 East-African Languages to the friends of African Philology, the Author thinks it proper, to offer a few remarks — First, on the circumstances under which, and on the intention with which he has composed it — and Secondly, on the Geography of the East-African tribes, whose languages he has reduced to writing.

I.

It was in the Year 1844, when the Author after the unvoluntary relinquishment of the Abessinian Mission commenced his studies of the Suaheli Language on the Island of Mombas *) for the purpose of opening Missionary operations among the pagan tribes scattered around that Island. In the progress of his stay at Mombas he became acquainted with Natives of various and distant countries, who spoke languages — which, departing as they appeared from the Suaheli, were soon recognised to be of remarkable accord with the fundamental substance of the language of the coast, viz. the Suaheli. At that period he was not yet aware of the astonishing fact (which every new philological discovery seems to corroborate), that one common language lies at the bottom of all the idioms which are spoken from the Equator to the Cape of Good Hope. The more the Author made progress in his researches, the more he felt inspired with courage, as he perceived, that the comparison of the cognate dialects greatly facilitated his Suaheli studies. To save time in making a selection of English words, which he would ask the Natives in any language he might meet with, he had recourse to the Galla Vocabulary which he had composed in Abessinia, and which was printed in 1842 under the superintendence of the Rev. Mr. Isenberg, his fellow-labourer in Abessinia. That Vocabulary contained a compass of words which are chiefly current in conversation.

*) See the map of East-Africa, which Mr. Rebmann has constructed in connexion with the Author. It has been inserted into the Church-Missionary Intelligencer (Octbr. 1850), which periodical gives frequently a full account of the Missionaries' proceedings, especially of their travels in East-Africa.

But besides the aid which the Author received from his dialectological researches for the furtherance of his Suaheli studies, he had still an other weighty motive, which induced him, to continue these researches. For some time (during his residence at Mombas) he was not fully determined with regard to the tribe, in whose territory he should form a permanent Missionary settlement. His prospect was inviting and bright in whatever direction he might move and fix his abode. He could go to the Galla or Pokomo on the banks of the River Dana, also called Pokomoni and Maro, and Quilimancy on our maps. Or he could proceed to the Wasegúa and Wasambára tribes opposite to the island of Sansibar, or he could locate his station among the Wakamba and Wanika opposite to the island of Mombas. Until he should finally resolve upon his movements, he thought it best, to study as many languages of the coast, as he could, since the knowledge of them could not but be profitable to himself and to his fellow-labourers whom he at that period expected from Europe. Thus it happened, that he (besides the 6 languages exhibited in this Vocabulary) made collections of words in the dialects of the Wasegúa, Wasegéju, Wateita, Wajagga, Wapári, Makúa, and of the Wakuafi, Masai and Galla tribes. The languages of the three latter tribes he found to be totally distinct from the Nilotic stock of languages — a term which the Author shall explain in the sequel of his prefatory remarks. The language of the Wakuafi and Masai, and still more that of the Galla on the Eastern coast he found to be related to the Somáli and Dankali languages on the coast of Abessinia. On the Somáli language the Author compiled a somewhat extensive Vocabulary in connexion with his fellow-labourers Messrs Isenberg and Mühleisen during their stay at Zeila in 1843 *). A Vocabulary of the Dankali language has been collected and printed by Mr. Isenberg, who was afterwards appointed for the Mission at Bombay.

But in addition of all more immediate motives which guided the Author in his dialectological collections of the East-African languages, there was a general point of view, which he had at heart, and which he finds remarkably well expressed by Professor von Ewald **). »Our learned men cannot be told enough, that all-so called philosophy on languages remains a matter of utmost imperfection, as long as we do not possess a correct idea of the extent and essence of all historical languages.« To contribute in a measure toward the realising of this well-founded expectation of the learned Professor, was the ultimate intention of the Author in the efforts which he made in behalf of the Dialectology of East-Africa.

II. Remarks on the Geography and Ethnography of the tribes, whose languages are exhibited in this Vocabulary.

A) S u a h e l i.

The Suaheli Language is understood from Barawa (a Somáli town Nord-Lat. $1\frac{1}{2}^{\circ}$) as far southward as to the Portuguese settlements at Mosambic, but actually spoken it is on the islands of Kiáma, Túla, Patta, Lámu, Káu, Mómbas, Tánga,

*) This Somali Vocabulary has been carried to the letter M — the remainder was left unfinished. But the Author learned on his way to Europe, that a British officer formerly stationed at Aden, is about to publish a Grammar and Dictionary on the Somali Language.

***) See the first Number of the Zeitschrift der deutschen Morgenländischen Gesellschaft pag. 52.

Pém̄ba, S̄ansibar, K̄il̄oa, and at all places of the main land, which are inhabited by the followers of Muhamedanism. It may therefore be styled the language of the Muhamedans of East-Africa between the Equator and Mosambic. These Muhamedans do understand very well the language of the tribes, on which they border, or with which they have commercial intercourse, but generally they do not speak with them in any other tongue, but the Suaheli — the other tongues being those of the Makafiri, or Infidels. In like manner the pagan tribes, whose territory commences a few miles from the sea-shore, do understand the Suaheli Language, but prefer speaking with the Suaheli in their own respective dialect. The Suaheli reside near the sea-coast, and inhabit generally the low country—hence the Suaheli Language may also be called the language of the inhabitants of the low country in distinction from the language of the watu wa mrima, i. e. the people of the mountain, or the Natives who inhabit the higher land, which is generally occupied by pagan tribes.

The real home of the Suaheli Language is considered to be on the islands of Patta, Lamu, and in the country opposite to those islands. There was formerly a powerful sultany at Patta, which governed that island and the adjacent main land. It was frequently at war with the principality of Malinde, which town was formerly the central point of East-African commerce. The Portuguese had for a time possession of Malinde, which after their expulsion was weakened by the rulers of Patta, and finally destroyed by the Galla. Its inhabitants emigrated to Mombas, Pemba, Kiloa and other quarters of the coast. The Author visited some years ago the ruins of Malinde, which are in an almost impenetrable forest, in which the Galla frequently lie in ambush for the Arab and Suaheli mariners, who use to cast anchor in the harbour of Malinde. The wells of the town are filled with rubbish, and large trees are grown up between the walls of stone-houses, which are in part still standing.

In his translation of the New Testament and other compositions, the Author has used the Suaheli Dialect of Mombas, which differs a little from that of Patta, Pemba and Sansibar.

Many Arabic words have crept into the Suaheli Language from the constant intercourse which from time immemorial subsisted between the Suaheli coast, Arabia and India. The Arabs and Hindoos (Banians) exported slaves, ivory, rice and indian corn, and imported clothes, beads, brass-wire and other articles of a more civilised life.

The Suaheli Language is spoken by about 350 or 400,000 Souls. With regard to refinement of grammatical structure and compass of words it excels the languages of the main land. This is owing to the more civilised condition of the Muhamedan Suaheli in consequence of their religion and intercourse with other more civilised nations.

The knowledge of the Suaheli Language is indispensable to an European in Eastern Africa, whether he be a Missionary, or merchant, or traveller—for with the help of this language he will soon be able to master any other of the Interior. It is, as it were, the introduction into the Nilo-Hamitic, or Nilotic family of languages, which must be distinguished from the Nigro-Hamitic or Nigrotic stock of languages. Almost all the tribes which reside in the South of the sources of the Bahr El-Abiad down to the Cape of Good Hope belong to the Nilotic race of Africans. Hence the Author calls their languages the Nilotic family or stock of African tongues, in distinction of the languages spoken in Nigritia in the vicinity of the Niger, which belong to the Nigrotic stock. Which of the Nilotic languages can lay claim to primitiveness, the Author is as yet unable

to say. Sometimes he supposed, that the Kikamba language could claim the Superiority, but his opinion not being sufficiently warranted, he would rather wave this question, than proceed by guess-work. The languages of the central countries between East- and West-Africa, especially around the Sources of the Bahr El-Abiad must first be brought to light, before we can settle this question. The Author and his fellow-labourers in East-Africa will not fail keeping this point constantly in view on the progress of their operations in the Interior.

B) W a n i k a.

The Wanika tribes occupy the higher country between the 3^d and 5th degree South of the Line. This higher country commences some 15 or 20 miles from the Indian Sea, and is about 1200 — 2000 feet over the surface of that sea. The Wanika amount to about 50 or 60,000 Souls. They are all pagans, who have very low religious ideas. In general they believe in a Supreme Being, which they call Mulungu, which properly signifies „heaven.“ They pay some regard to this Being especially in time of adversity, when they slaughter sheep or bullocks, and pray to the Mulungu, that he may avert sickness or famine, or want of rain etc. But regard is paid by the Wanika to their dead relatives more than to the Mulungu. These are believed to be able to overcome the Mulungu, and therefore offerings and sacrifices are frequently made on their graves, to keep them well-affected toward the living generation. The fear of evil spirits and witchcraft is conspicuous with the Wanika. They have no idols or Fetishes which are so common with the negroes of Western-Africa. To eat and drink and fare well-is the sole desire of the Wanika. Their form of government is thoroughly republican. Their elders or chiefs are to execute the decisions of the Majority of the tribe. The Wanika are given up to agricultural and commercial pursuits. The Arabic has less encroached upon the Kinika Language, than upon the Suaheli. That the Kinika pronunciation will be more uncouth and uncultivated, we may expect from mountaineers.

The Wanika of the Rabbai tribe, in whose territory the Missionary station has been located in 1846, have according to their tradition emigrated from the mountainous country of Jagga, which is about 300 miles off from the coast, and which harbours the lofty mount Kilimanjaro which is covered with eternal snow.

Parts of Scripture have been translated by the Author into the Kinika Language. A spelling book and the Gospel according to St. Luke have been printed by the American Mission-Press at Bombay.

C) W a k a m b a.

These tribes are about 400 miles distant from the Coast. They are a remarkable set of Africans. They have a propensity of leaving their native land with great ease, and of settling in any country which may suit their commercial and pastoral habits and pursuits. The Wakamba considering themselves the traders of the Interior, proceed far beyond their country, to hunt elephants or barter ivory, which they carry to the coast of Mombas for sale. In reference to their religious notions

they are inferior to the Wanika. In general they are of a merry and childish, though not stupid disposition of mind. As regards their language, we may mention one point which is conspicuous. They cannot pronounce the letter R, and use to place the accent of a word on its first radical letter, or as close to it as possible. Their form of government is more patriarchal than republican. The Wakamba live on friendly terms with all tribes which are around them, except with the Wakuafi, Masai and Galla, who differ much from the Nilotic tribes, in language and manners, being passionately fond of plunder, destruction and cruelty. The country of the Wakamba in the Interior is but little wooded. It is generally level and has a soil fit for agriculture and cattle-run. The mountains lie to the North and North East and South West. The population amounts to about 70 or 90,000 Souls.

Some Wakamba maintain from tradition, that their forefathers came from South-West. Until now the Author of this Vocabulary has carried through the press only the Gospel of St. Mark in the Kikamba Language. A Missionary station is proposed to the Wakamba country. It will form the first link of an Equatorial Mission-chain, or line of Missions which the Author has proposed for the South-African Continent. May all those who feel concerned in the welfare of Africa, give their liberal and prompt support to a scheme which is concerted to connect East and West-Africa within the space of 10 or 12 Years. The practicability of this scheme is principally founded upon the remarkable fact, that all tribes inhabiting Africa in the south of the Equator, are related in language and manners, and have more or less commercial intercourse with each other.

D) P o k o m o t r i b e s .

The Wapokómo inhabit the banks of the river Dána, which they call Pokómo, while the Galla call it Máro. On our maps this river is called Quilimancy, which means mountain-water, or water of the mountain, or mountainous country, from which the river rises in the Interior. (See the map mentioned above.) The Wapokómo live on friendly terms with the Galla, who consider them their subjects. They are an agricultural people, who sell their rice and Indian corn to the Galla in exchange of ivory, which the Pokomo afterward sell to the Suaheli on the coast. The Author of this Vocabulary learned the Kipokomo language from Hadji Omar, the brother of Bonnaia Dadia, the chief of Kalindi, which is the first Pokomo village situated on the river at some distance from the Sea-coast. When Omar was compelled to leave his country from political reasons, he fled to the Suaheli village Takaóngo near the Kilefi bay, where the Author made his acquaintance in 1845. Omar acted as go-between and interpreter of the Takaongo chief in his transactions with the Galla chieftain of Berraráta.

The Wapokómo navigate their river on small boats, but only to a short distance, as they are afraid of their countrymen and of the Galla on the upper course of the river. Their language has been greatly blended with Galla and Suaheli expressions, and the Author often supposed, that the Suaheli tongue might have originated from that of the Pokómo.

The Wasegēju tribes near the island of Tanga maintain from tradition, that their forefathers were Wapokómo, who had been expelled by the Galla from the vicinity of the Pokomóni river. The Wateita (inhabitants of the mountains Kadiáro, Ndara and Bura in the Interior) call the Wanika Ambakómo with reference to a tradition, which states, that the Wanika were formerly inhabitants of the Pokómo territory, but were compelled to flee from fear of the Galla. The Wanika of the tribe Kiriana assert positively, that their forefathers lived at Mángea, which is a district on the banks of the Pokomóni.

E) Wahiau.

This tribe lives on the North-Eastern bank of the great lake Niassa, commonly called Moráwi on the older maps. In the Year 1848 the Author of this Vocabulary met at Mombas with a Kamanga lad (the Kamanga tribe lives in the vicinity of the Wahiau), whose intellectual faculties pleased him so well that he determined to obtain from him through the medium of the Suaheli Language (which the lad perfectly understood) a specimen of one of the languages spoken in the neighbourhood of the lake Niassa. The lad, when about 10 Years of age had (together with his mother) been seized by a company of slave-catching marauders and sold to Kiloa Kibendje, where he stayed about two Years with a Banian from India. The Banian after having sold the mother, carried the lad to Mombas where he was shut up in a hot and unhealthy room, until he could be sold to the advantage of his owner. From him and other Natives the Author learned that the Wahiau, Kamanga and Waniassa tribes (which reside near the lake) form the headquarter of East-African slavery, owing to the want of a firm government of chiefs who might be able to repel the encroachments of slave-making tribes, or of the Muhamedan slave-traders on the coast of Kiloa. The Author was told, that in the Year 1847 about 7000 Wahiau were captured and sold to Kiloa, or destroyed by the Mabiti or Mawizi, a tribe residing on the South-Western bank of the lake. These cruel marauders tied the babes together in bundles, hung them up on trees, and suffered them to be choked by the smoke of fire which they kindled under the trees—because the babes could not yet walk to the coast, to be sold on the slave-market.

F) Galla on the river Dana.

The Author had pursued the study of the Galla language already in 1840 when he was in Shoa *). A translation of the Gospel according to St. Matthew, a grammatical Outline and a Vocabulary was printed in 1842. But the dialect, in which he wrote those works, was that of the Shoan Galla, who are about 10 or 12 degrees North from the Dana river. To the dialect of the Dana Galla the Author's attention was turned in 1845, when he attempted the establishment of a Mis-

*) A valuable Grammar and Dictionary of the Galla language has been published by the able Mr. Tutschek at Munich. 1844.

sionary station among the Galla on the Dana or Osi rivers, in which attempt however he could not succeed in consequence of the unsettled state of things in the Suaheli government at Patta, Lámu and Káu.

The reason which induced the Author to receive the Dana dialect into his Vocabulary of Nilotic languages, was, First, to show the difference of the Galla language from the Nilotic idiom, and secondly, to make the scholar of the Galla language acquainted with a dialect which is spoken by the Galla on the East-Coast of Africa. The Author has always entertained the best feeling toward the Galla, and he still hopes, that an entrance into their country will be opened to the Missionaries for he believes that a great destination is yet reserved for this African Germania *).

One point often struck the Author's mind, while he was engaged in the study of the Dana Galla dialect. He observed, that these Galla use words which are current in the Amharic dialect of Shoa. How is this to be accounted for? Have the Amhara borrowed these words from the Galla, or these from the Amhara? These questions were naturally raised in the Author's mind. After some more minute examination of the matter he found, 1) that it is hardly probable to suppose, that the Galla who are about 12 degrees south from Shoa, and who have not the least international intercourse with Abessinia, or with their Galla bethren in its vicinity, should have received these words from the Amharic which is an Abessinian language. 2) He observed, that those words are not used in other amharic provinces of Abessinia, but only in Shoa, where the Galla language is spoken or understood by many Natives. 3) That the Amharic language itself is a mixture of Aethiopic and other languages. Hence the Author came to the conclusion, that these words must be of true Galla extraction, consequently that the Galla influenced the Amharic, and not vice versa. Of course in the immediate vicinity of Abessinia the Amharic had an influence on the Galla, but this influence could not extend to the region of the Dana Galla. As to the original seat of the Galla, the Author suspends his judgement until the countries between Nigritia, Abessinia, Uniamesi and the sources of the white River shall have been laid open by the personal research of the Europeans. In the mean time all guess-work is of little use.

It is however the Author's firm conviction, that this terra incognita of Africa will shortly be brought to light by the instrumentality of Christian Missions. Hence he would again encourage all those who feel themselves interested in African affairs, to give their strong support to the scheme which he has mentioned above. He would say, Christianize Africa, and you will realise the secondary objects of science or commerce. Christianisation of Africa carries discovery of Africa in its train. The Bible being the stock-book of the world cannot be at rest, until all countries have been unlocked, all languages conquered, and the whole human family united under its blessed wings.

*) The Author has already some years ago used the term »Ormania« to designate the country of the Galla, who call themselves »Orma« not morma as, if he remember well, a french gentleman called them. Morma means »neck« but orma signifies »men,« the Galla calling themselves by this name by way of eminence.

In conclusion the Author would remark, that he has written this Vocabulary according to the standard of orthography which he has laid down in his Kiswaheli grammar. He wrote as the Natives do pronounce each vowel and syllable. A german reader will scarcely meet with any difficulty in using this Vocabulary.

Dagersheim in Württemberg, 14. October 1850.

The Author.

VOCABULARY

OF SIX EAST-AFRICAN LANGUAGES.

A.

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Abide, v. n.	kéti or ká	ságala	íkala	káa	táma	táe
Able, to be-	wésa	idima	tónia	wésa	kómbora	dándeá
Abolish, v. a.	fúnda	fúnsa	dula	funsa	temánia	tjábse
Above, prep.	jũ	zúlu	úlu	zú	panáne	gubba or irra
Abound, v. n.	jā	izála	zūa	záa	gómbala	imiake
Abroad, adv.	nde	nse	nsa	nsé	pása	ífa; didati.
Abyss, s.	šimo	gópue	yima	simo	simbo	bolla
Accept, v. a.	tóa; kúbbali	hála	óza	huáa; hikisa	tósira	fúde; fúdate
Accomplish, v. a.	kwíša; málisa	mála; márgisa	mínā	sia; issa	másira	ráwáte; leisse
Account, v. a.	wángá; hesábu	alángá; tára	tála	tálella	walángá	lákáe
According, prep.	káma or kána	zá	tá	za	malinga na-	aka
Accurately, exact- ly, adv.	sána; hálisi	múno; karakára	múno; wió	to; múno; hálisi	muno	gudda; guddio
Accustom, v. a.	soésa; tia áda	búma áda	ía ada	gísa hajini	soerésa	bersise ada
v. refl.	jisoésa	zibúma ada; bara		hikisa háji	soeréra	ada berre
Acquaint, v. a.	elésa; pá çábari	mánisa; vā çábari	táwia ndeto	vā mágu	pā lilúlo	oddu or gurri oddese
Act, action, s.	kiténdo; kási	kibéndo; kási	wéa, pl. mawéa	kási	séngo, pl. masengo	hútji
Act, v. a.	ténda or fánia kási	hénda kási	dédia wéa	hénda kasi	ténda séngo	hútji mideise
Acute, adj.	káli	síru	jewó	káli	kári	mbókoksa
Add, v. a.	ongésa; sidi	onjésa	óngela	ongésa	ongeséra	idee
Adorn, v. a.	pám̄ba	alúla	tanáwia	gisa mijita	rém̄ba	hángarta mideise
Adulterer, s.	msinsi	msinsi	multóngi	mránga	mtongósi	šóрто
Advantage, s.	feida; jibráni	feida	kazámu	nóro	jindu jikóto	dérnaba
Advantageous, adj.	ina feida	id	ina kazámu kazéo	ina nóro		dérnabe
Adversary, s.	ádui; mtési	adui; mkóndo	muái; mukáu	ádui	mgnánda	dirétu; háma
Adverse, adj. to be-	ku téta na-	ku héha na-	ku ígida na-	ku helha na-	ku gnánda	lóle
Advise, v. a.	pa šauiri	va šauiri	nénga ndeto	va šauiri	erejéta	mámade
Affirm, v. a.	fánia kuelli	hénda jéri	ájia wió	hénda háji	tésia mámbone	dúga mideise

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
After, prep.	kiša; báda; mišóni	púnde	idina	vadódo; vadúdu	paniúma	dúba; dikko; gerra
After, conj. exg. after he was gone	alipo kuenénda	avo enénda	wala yuna éndie	eendé-vo	pana jésire	io duffe
Afraid, to be-	ku tja; ku ngía kitjo	ku ogówa	ku kía	šóga	ogópa	jéjere
Afterwards, adv.	vide after				pana ndípe	randa; gúlana
Against, he is-	hapéndi	kahénsa	ndi enda	kaku záhka	anga sáka	wantjélate
Agree, v. n.	agána; patána	lagána	iánia	agisánia	siowekána	woldáman
Agreeable, adj.	wéma	wizo	uzeo	wema	mkóto	mídaga; dansa
Agriculturist, s.	mlimi	murimi	muími	mrími	mkuríma	aúrata
Air, s.	ánga; pepo	peho	mbéwo	ruffúto	mbébo	hársa
Alarm, s.	keléle	kulúlu	mbú	mbu	diségue	gúoha
All, adj.	óthe; pia; kulla	óssi; pia	ónde	ónse	ossi	dúmisa
All together	wóthe pamója	óssi vaménga	ónde wámue	wónse vamóza	óssi pampépe	urga takáti
Almighty, adj.	awesái witu wióthe	aidimáye kulla útu	mtónia maúndu mónde	muelekania windu wónse	akomborái jíndu jossi	wa dúmisa kadánde
Alone, adv.	pekée; bassi; tó	hejée; tó	wéka	kajéje	kápe	kófa
Also, adv.	téna	kahiri	néngi	kawii	sóni	ammo
Although, conj.	kuámba	id	ajeédea	kuamba	kona	io
Always, adv.	kulla kipéndi	ziku sóssi	kua midénia onde	idengéra	masiku ossi	gúya dúmisa
Amend, v. a.	tengelésa	héndá-to	zeúwia neza	elekánia	ténda ukóto	tjéresa; mideise
Ancient, adj.	kále	karre	téne	kái	kála	đuri đuri
And, conj.	na	id	id	id	id	fi
Animal, s.	niáma	id	id	marre	id	benénsa
Anger, s.	hasira	kóro	midáto	ngóro		déllansu
Angry, to be-	kasirika	zukiroa	dáta	una ngóro	tumbála	déllansu kábá
to make-	kasirikia	búma kóro	dátia	gisa ngóro		dellansu káe
Anguish, s.	kitjo	oga	maniamáo	šóga	oga	sóda; múddama
Announce, v. a.	lettéa çábari	rehéra çábari	táwia ndeto	mambía mágu	pa marángo	oddu oddése
Annually, adv.	kulla muáka	miáka iossi	muaka kua muaka	miaka iónse	hiáka hiossi	bără dúmisa
Anoint, v. a.	páka	wáka; sáka	wáka	fakása	pakála	dibbe
Answer, v.	jibu; jibia	uza manéno	túngia ndeto	uza mnéno	uzira maneno	dubbi débise
Anus, s.	mkúndu	id	muditi	landu	dako	tiéri; rúnda
Anvil, s.	fuáwe	fuláwe	já	búrrisa		kwéla
Appoint, v. a.	teúa; káta	zagúla; zinsa	zangúla; ia	zagúia	sagúla	dávate; murre
Approach, v.	jongéa	sengéra	déngelera	háfupi	pangatárika?	hiháde
Arable land,	nti ya ku lima	zi ya ku rima	ndi ya ku ima	nsi ya ku ima	mgunda wa ku limira	laffa ka aurúati.
Arm, s.	mukóno; pl. mikóno	id	moko, pl. mioko	mukóno	mukóno	harka
Arm-pit, s.	kuápa	kuáva	kuáva	kuáfa	mguápa	bóba
Arm, v. a.	ku-pa sélaça	va sélaça	nenga mío ya káu	va kéra		wórana kanne
Arrive, v. n.	fika	fika	wika	fika	hika	gé

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Arrow, s.	úta, pl. máta	uha	nta	uha	mpámba	bunne
Artist, s.	msánnifu; msánnihi	musána	mutúú	mmánia kasi	mania seuga	námne óggeisa
As, conj. „like as“	kama	za	ta	za	kamba	aka
Ascend, v. n.	kuéa; pánda ju	kuéra	liza ulu	kuéa zu	kuéra	gúbbati iábe
Ashamed-to be-	taháyari	guiroa ni háya	zónóka	gísoa ni úzoa		jéri
Ashes, s.	ifu	ifu	mú, pl. maú	ifu	rihu	dára
Aside, to lay-	ku wéka kándo	ika kanda	ku ika mondo	weka upánde	wika rupande	mógu kae
Ask, v. a.	úlisa; dáka	úsa; lónda	iwájia; mánda	usa; zakka	úsia; sáka	gáfate; kádate
Ass, s.	púnda	nsóia	ignói	harre	mbunda	harre
Assassinate, v. a.	ku úa kua ku fita	ulága kua sirri	úa kua nsáma	iága kua ku fiza	ulága kua ku risisa	dóksa itjése
Assist, v. a.	seidia; pa msáada	afúisa; va ngúfu	nenga iwinia	gisa ngufu	njangata	kárkare
Assistance, s.	msáada	ngúfu	iwinia	ngúfu		bohára
Assemble, v. a.	kusánia	id	kólania	kunsánia	wika pambébe	gúrate
Associate, s.	raffiki; muensi	mséna; muiya	mniániawa	muénsa	ambosánga	mili; djáli
Assure, v.	nena kuelli	sema jéri	táwia uwó	néna háji	tenda mámbone	duga hime
Astray, to go-	ku potéa ndiáni	ku angamika njiráni	ku á nsia	ku ra njia	ku sówira litára	dirbu belle
Attempt, v. a.	gáribu; ukília	gesa; ujirira	élia; jija	ansa; yayóa	gesa?	ilále; akéke
Augment, v. a.	ongésa	onjesa	óngela	ongesa	onjejesia	magáda toltje; idee
Aunt, s.	ndúgu mke wa baba	ndúgu múje	muina muka wa adsa	ndugu ya baba		obolesa ayoáti; soda
Authority, s.	ngúfu; amri	ngufu	iwinia	ngúfu	majiri	irre; tjabenna
Avarice, s.	djóyo	id	ukái	mangorro		donna
Avoid, v. a.	áta	rija	éka	yáza	léka	lákise
Awake, v. a.	ámşa; sindúa	lamúsa	ámuzia	núya sinsisini	jimúsia	hirriba kae
Awl, s.	úma	mutio; lumba	mugúwa	yugumba		mutta
Axe, s.	şóka; kitóka	zóka; kizóka	idóka; kidóka	kibéria	liwágo	dágara.

B.

Back, s.	maóngo	móngo	móngo	móngo	mgóngo	dira
Backwards, adv.	kiniúma	niúma	mongoni	niuma	muniúma	gerra dúba
Bad, adj.	muófu; mbáya	múú	muái; múdúku	msúka	kusákala	hamtu
Badness, s.	uófu	ui	uái; úduku	wiwi		hamenna
Bag, s.	mfúko	mkóba	jóndo; iwólo	mfúko	nsáku	súgüba
Bake, v. a. -bread	fánia mukáte	henda mukáhe	zeúwia mukái	henda mkáhe		kurkurio mideise
Balance, s.	tárāju; misáni	id. or kipimo	kidími	mtángo		dúddüma
Baldness, s.	upáa	lufála	kiwála	mólu	lulási	mólu
Ball, s. (of a gun)	pópo (ya bunduki)	polopólo	miji	popo		mida kaueáti
Band, bond, s.	úkámhá; úgue	lukambá; lúgue	ikánda	mdiji	lukónji	háda
Banish, v. a.	fúkusa; támişa	sóla; zámia	lúnja	ángasa	minga	ariegodansise

English.	Kisúaheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kípokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Bank, s. (of a river)	kándo; pōā	kánda	ngáliko; mboa	fangaa	mbarri	fóda; kárkara
Bark, s. (of a tree)	gánda (la mti)	gáu (ra muhi)	ikóle (ya mudi)	góme (ja muhi)	mtéra (wa muhi)	kóba (mukkati)
Bark, v. (like a dog)	mboa amepiga keléle	dia uzipiga kululu	ngidde ekuiya	mboa kabiga mazui)		serréte bóye
Bathe, v. n.	oga	zi-oga	dám̄ba	oga	oga	jáfate; dikate
Battle, s.	wita; mapigáno	wiba	makáu	wiha; mazuáno	kondo	lóla; dúla
v. n.	pigána; egesána	pigána	igida; témana	heba; zuána	meniána	wolilole
Be, v. aux. tobe	kúa	ku kála	ku túika	ku wa		itée
Bear, v. a. carry	tukúa	zukúla	gúa	zukúya	jígala	bate
Bear, v. a. bring fort.	wiá	fiála	jiá	wia	werejera	dale
Beard, s.	ndéfu	kiréfu	jéu	jiéfu	ndéu	arriéda; hafarra
Beast, s. vid. animal						
Beat, v. a.	piga	piga	kúna; gima	biga	ménia	dána
Beautiful, adj.	msúri; méma	múzo	muzéo	memá; dansa	mkóto	dansa; midága
Bed, s.	matandiko	mahandiko	maulanio	mahandikio	ugóno	kóntjoro; itille
„ stead	kitánda	uriri	uwói		kindánda	takke
Bee, s.	nióki	niúji	nsúki	niúji	niuji	kénnessa
Before, adv.	mbelle	mberre	mbe	mberre	mberre	dura
Beg, v.	ómba; daka	fóya	wóya	umba	juga	kádate
Beggar, s.	muómfi	mfóya	muwói	sekuyúmba	mjúgi	náma kádati
Begin, v. a.	ánsa	ansa	ám̄bililia	ánsa	tandúa	dabe
Begone, interj.	enda sáko! toka!	uka!	udi! úmala!	enda! núka!	tioka!	kái! gáli!
Behalf, in his-	kua sebuyákwe	kua utúwe	kua unduwáke	toláye		isafi; dernábasa
Behave, v. n.	enéndá; fániamuéndo	henda menensi	zeúwia; di	elekánia	tenda	mideise; adéme
Behaviour, s.	muéndo; maenénsi	menénsi	mādi	muenendo	matendo	idiéma
Behead, v. a.	káta kitoa	zínsa kizoa	dila mútue	húua kizoa	sijita kitoa	máta murre
Behind, adv.	niúma	niúma	idina	niúma	mgóngo	dúba; ránda
Believe, v. a.	ám̄ini; sádiki	ám̄ini	énda	amánia	sádika	siféfate
Bell, s.	njúga	nzúga	kiám̄ba	mbúu	sóndo	bilbila
Bellows, s.	mifúa	mifúo		mifúa	jipála	búfa
Belly, s.	túmbo; matumbo	ndáni	mā	mahumbo	matúmbo	gerra
Beloved, adj.	alie péndoa	ayehénsoa	uendétoe	zákkoa	sákoa	katjeláti
Below, adv.	tini	zini	déo	nsi		gerra tjela
Belt, s.	sómbo; masómbo	mušombo	mudiói; mkumbu	monjolla	mpángo	márto
Bend, v. a.	péta; kúnda	kúnsa	wéta	kúza	petéka	tulúfate
Bet, v. a.	šindania	šindána	kánauia	šindána	sindána	wolimórma
Betroth, v.	óa mtúmke	lola mutu múje	ájia múka	huáa múke		kádate niti
Better, adj.	méma seidi ya	múzo seidi ya-	muzéo kúe	dán̄sa ka jia-		dáb̄ra; irra tjira
Between, adv.	katikáti; beina	kahi káhi	káti ya	kahi káhi	pajirikáti	jittu
Beware, v. n.	tahadari; jilinda	tesáma; lóla to	lilikana; yiya	tarra	lola to	mám̄ade
Bewitch, v. a.	fánia utáwi	loga kua uzáwi	óa kua woi	yógga na záwi	loga	děre

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Beyond, adv.	húko	hiko	ukúya	kajjá húko		duba; gerra ássi
Bill (of a bird) s.	mdómo wa niúni	mulómo wa niúai		muómo wa niúni	mlómo wa jiúni	afa šimbirreáti
Bind, v. a.	fúnga	fúnga	ówa	fúnga	táwa	híde
Bird, s.	niúni	niuni	niúni	niuni	jiúni	šimbirre
Birth, s.	mafiási	mafiálo	majiáu	kiwiáo	mawéreko	dála
Bite, v. a.	úma (kua méno)	lúma	uma (na máyo)	úma (na magégo)	lúma (meno)	ilka tjenéne
Blacken, v. a.	fánia meaussi	henda múiru	zeúwia miu	henda jeússi	tenda jajibirrihu	gurrátja mídeise
Bladder, s.	kibófu ja mikójo	jiífiro ja mikózo		jiwa	mbólo	šurto; hanjaffa
Blaspheme, v. a.	tukána	hukána	mánga	húmfa	tukána	arrábse
Blaze, v. n.	waka motto	aka móho	ákána muáki	fúka mòho	wiwira motto	ibíta bôbe
Bleed, v. a.	umika	lumika	úmia ndágame	yáfia muázi	lumika	díga báse
Bless, v. a.	báriki	barikía	bálíki	bariki	baráki	ébise
				zóngo (humbúka		
Blind, adj.	mtófu wa máto	mzófu wa máto	mbái medo	mátso)	mtóto meso	balla
Blood, s.	dámu	milázo	ndágáme	muázi	miassi	díga
„ vessel	mšipa wa damu	mšipa wa milázo	múkiwa wa ndágame	musifa wa muázi	mujémbe	hidda
Blow, v. (wind)	fúma	fúma	úma	fúya	fúma	bóbeise
Blunt, adj.	hána makáli	hákina masso	katiwa	táji makai	jángali messo	kára hénkabu
Boast, v. n.	ji sífu	zikária	ikédia	zikádia	jiánisa	ulfifése
Body, s.	múili	múiri	múi	mni	jihiru	naffa
Boil, s. (sore swel-						madda
lins)	ípu (kiónda)	iwu (kirónda)	muimu (kidáu)	kipózi	ripúte	
Boil, v. a.	pika; tokossa	jíta; jákána	úa	hokossa		damfe
„ v. n.	wia; tokóta	yúwa	wiúwia	hokóha	wira	
Bold, adj.	šugáa	ngumbáu	ngumbáu	kána šóga	ángáli óga	soda wánkabu
Boltor bar, s.	koméo	koméro	kiwingo	koméo	ritanga	tjuffana
Bone, s.	mfúpa	msósa	iwindi	mfzpa	mfupa	laffáti
Book, s.	júo	júo	júo	júo	júo	kitába
Booty, s. to take-	tōā niára	táwa niára	táwa kindu	héka	sómbola	bótje
Border, v. n.	karihiána; pakána	ku kála lufánde	íkala móndo	kúa ufánde	pakána	háde
Born, adj.	wialiwa; wiáwa	fiáloa	jiáwa	wiázoa	pongoléwa	dálate
Borrow, v.	toa féda kua kárada	hála feda deni	kóza kazilli kua di	huáa rándo	tóra déni	gáti fúdate
Both, adj.	wawili	aíri	éli	wawii	wawiri	lamma
Bottom, s.	šimo	gópue; rindi	iyéma	simo	simbo	bolla
Box, s.	káša pl. makása	kaša	ikáza	kasa	kasa	bídiru
Box, togive one-	piga šikío	piga sikíro	kúna maddu	biga sikío	meníra makútu	gúnana dana
Boy, s.	mána múme (kijána)	mána mulúme	kána kaúme	mána mdódo	manáje	gúrba
Branch, s.	utánsu, pl. tansu	uzánsu	idánsu	zuambáhi	sámbe (pl. ma-)	ulatti
Bread, s.	mukáte	mukáhe	mukáe	mukahe		korkorío
Break, va.	funda	fúnsa	dúla	funsa	temánia	tjábse

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámbo.	Kipokomo.	Kihíáu.	Kigalla.
Breakfast, s.	jamsakánoa	jilauúsa kanoa	matuétó makanioa	kifiziúo	jakúria ja kundáwi	ságale diramáti
Breath, s.	púmsi	pumúsi	ngó	pomúsi	bumúsi	nafúra
Breathe, v. n.	şuşa pumsi	zerésa pumúsi	déjia ngó	sóha pomúsi	siúsia bumusi	fúra báfate
Breast, s.	kifúa	laga	káti	bágui	mtíma	
„ female	titti	húmbo	nondo			harma
Breed, va.	wiá; léa	fiála; réra	jiá; éa	wiá	póngóla	dále
Bride, s.	mtúmbe manámke	múje ayelóloa	muka ula yukuájioa			ntála ka kádatu dira
Bring, va.	letta	réha	ette	yéha	léra, debi	fude
Broad, adj.	pána; wási;	jalánu; luásu	iámu	pámfu	pána	balla
Brook, s.	mto mdógo	múbo mdíde	kalúzi	zána kadúdu	lúsulo	kalla
Broom, s.	upéyo; uffiajó	lufiéro	uwiaiyo	jifeféyo	kipepéro	háfersa
Brother, s.	ndúgu	ndúgu	muina	ndugu	mlóngo	obolésa
Bubble, s.	pófu	fúlo	iwúo	fuyo	pófu	hómájtja
Bud. v.	tepúsa; tokéa	búla	méa	iyáwa		darára base
Buffalo, s.	niáti	niábi	mbó	niáhi		gáddersa
Bug, s.	kongúni	id		id	id	hógdo
Build, va.	jénga	akka	áka	mbáka	táwa	itjáve
Bull, s.	gnómbe fáháli káhuri; mahali pa	kurobésa ya gnombe	nsáu ya gnombe	sánga ya gnombe	gnombe mulume	sanga lóniti
Burial, s.	siára.	mbíra	wandu wa ku díka	mbéra	rémbe	awála
Burn, va.	teketésa	zóma mohó	ngújia	zóma na mohó	assa	góbate
vn.	teketéa; wakka	via; aka; ina móho	ákana	ífa na mohó		gúbe
Bury, va.	sika	sika	díka	sika	zúva (throw away)	awále
Business, s.	kasi	kasi	wéa	kasi	séngo	hutji
But, conj.	lakon	éla	ndi	lakini		ammo; male
Butter, s.	siági	mafúha maizi	máúda medi	mafúha dolli	mafuda	ádáno
Button, s.	kifúngo ja unguo	jifungo	kagúndo	montjolla		hiddan awoyáti
Buy, va.	nunúa	gúla	ua; dóa	gúya	suma	gurgúrate

C.

Calf, s.	mana wa gnombe	id	kalómbe; kana ka gnombe	gnombe kadúdu	mana wa gnombe	watiye
Call, va.	íta; taja	íha; háza;	ita	hána	wiránga	wame; ówate
Calm, va.	túlisa	húrisa	kililia	húsa		geltje; mira défate
Camel, s.	ngamía	ngamíra	ngámela	ngamia		gála
Can, v.	wésa	idíma	tónia	wesa	kómbora	dándee
ha can do it	awésa ku fánia	unaidíma ku henda	ekutónia ku zeuwia	anawésa ku henda		ha mídeisa dándee
Canal, s.	ndía ya máji	njíra ya mázi	nsía ya mánsi	njia ya mazi	litala ja messi	dirbu bisániti

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Care, v.	tafákari	ása	tála	tarra	alánga	mámade
Carpenter, s.	sermála	selamalla	muazúwi	sermalla		tjérěsa
Carry, v. a. vid.	bear					
Castrate, va.	hássi	túla	vakúa	kúna jíwa		gúlani murre
Cat, s.	páka	paka	mbáka	paka	jóme	makállaso
Catch, va.	kamáta; síka	guira	kúata	gíja	kamúla	kábě
Cattle, s.	niáma ya ku fúga	niama ya mfúgo	niama ya ku idia	marre ya niumba	niáma	benénsa minnátí
Cause, s.	sébabu; hója	utu; jaussa	undu	zámbo	kindu	dúbbi; wa
Cease, v. n.	kóma; pungúa; ata	sía; rija; mála	níwa; éka	sía	lěka	ráwate; lákise
Certainly, adv.	kua kuélli	kua jéri	úo	háji	mámboni	dugátí
Chase, va.	wínda	insa	ziéma	winsa	inga	rorówate; málata
Chest, s. vid.	breast					adéma
Cheek, s.	táfu	zàfu	itáu	pfúnda		bokko
Child, s.	mána; mtóto	muhóho	kána; kawéze	mána	manáje	ilma
Choose, va.	taúa; teúa	zagúla	zangúla	zaguia	sagúla	hírate; fitate
City, s.	mji	múzi	múji	múzi	mzi	gánda
Claw, s.	ukútja (pl. kútja)	lukombe (pl. kombe)	kála (pl. tuála)	niá		kiénsa
Clay, s.	udóngo; tópe	ulóngo	ndáka	mzánga	utópe	bíya
Clean, cleanse va. (split)	takása; fiagía	zúsa; fiéra	fiáia	oga	fiagira	koráse; börtje
Cleave, va.	passía	ahúla	ália	báa	walúla	tersáse
Cleft, s.	úfa (pl. niúfa)	múga (pl. miga)	muádúko	ánga	lúgua	káwa; deia tersátí
Cloth, s.	ungúo	ungúo	ungúia	ungúo	ungúo	wóya
Clothe, va. vn.	wika ungúo wáa —	wika ungúo fuála —	wotóa ungua iwíka —	finíka unguo zifiníka —	fúika ungúo wála —	woya kanne woya ufate
Cloud, s.	kiwíngo	íngo pl. ma —	itu; kiwindu	wíngo pl. ma- gérre	lihónde	dúmansa
Coast, s.	póã	poa	mbóã		mboáni	kárkara
Cock, s.	jím̄bi; jogói	jogólo	uzogólo			
Cold, adj.	béredi	kúna pəho	mbéwo	pepo	ya mbébo	dámötjã
to become cold	kúa béredi	kala pəho	iwa mbéwo	kífóã	sómóla	kábanai
				hendéka pepo		güre gúrate;
Collect, va.	kusánia	kusánia; ika vamenga	kólania	gúrátã	kusánia	kontomsise
Come, v.	ja; fika	za	úka	za	issa	duffe
Come, on!	ndó pl. ndóni	nzó; pl. nzóni	uka, pl. ukai			
Comfort, va.	vid. calm v. a.					
Command, va.	ámüru	va amri	táwia ndeto	va nágaia	ámiri	séra banne
Commence, va	ánsa	ansa	ambililia	ansa	tándua	däbe; kãbe
Commiserate, va	horumía	hendéra mbási	makkía	horumia	horumira	nágaia kanne?
Compare, va.	sawánisa; lingániša	fiésa; henda karakára			ténda ya maringa	wollgiteise
Completely, adv.	kua ióthe; sána	kua iossi; korokóro	kua iónde; neza	múno; to	yána ióssi	gudda; akatóla

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihiáu.	Kigalla.
Comply, vn.	ridía; kúbalí; tíkisa	íkisa; hensa;	tihíjia	híkisa	sáka	tjélate
Comprehend, va.	fáhamu; júa	mánia	kuáta; mánia	mánia	mánia	kábate
Comrad. s.	raffiki	mséna	mgniagníawa	bámu	ambosánga	tjála
Conecal, va.	fita	fiza	wida	fiza	fissa?	dókse
Conclude, va.	fúnga; kwíša	fúnga; síra	ówa; mína	sía; gudunifa	mála	tjuffe; ráwate
Confound, va.	tangánia	zangánia	wulania	zangania	sangania	urga tokóti marge
Congregation, s.	makutáno	makutáno	makómáuo	makuntáno maím- bano		kóntoma; wólldéa
Consent, v.	ridía; kubali	hensa	ítikila; énda	hfhisa	sáka or kúnda	tjélate
Consequently, adv.	kua sébabu hi	kua ntu hu	undu úzu	zámbó hidfde	ligóngo	éga; ammo
Considerable, adj.	nengi; kúba	nenji; bómu	nengi; mnéne	nienji	hiaijenji	magáda; guia
Considerate, adj.	yuna polepóle	yuna porepore	ue mbóle	ana poepóe	mbolembóle	lokonna kabe
Console, va.	túlisa; inúa móyo	hurisa	kilília	gísa ngúfu	pembésia	gerrasáti náltje
Constantly, adv.	kulla kipendi	májira gossi	midénia ionde	siku sonse	siku sossi	gúiya dúmisa
Consume, va.	kúla pia	kuria ossi	ku éza wíó	ja wíónse	kusíra kúria	niáda leisse
Content, adj.	to be-šíba	ukúha	wúna	kúha	jikúta	kúfe; kúfa kabá
Contract, va.	kása	kasa	wínia	fúnga	wírima	kitjále hide
Converse, vn.	sungumsa	sumuríra	ázia	hasaua	werejedda	hasane
Conversation, s.	masungúmso	masumuríro	maazio	hasáwa	mawerejeddo	hasáwa
Convert, va.	geúsa; pendúsa	galúsa	alulia	úza	ujísia	débise
Cook, vn.	pika	jíta	úa kánda	bíka	téleka	iféle
Cook, s.	mpíši	mjíti	muúti	múntu jua kumbika	mtelesi	abba ifeláti
Copper, s.	síffúri niekúndu	gnánda; mukóto	ndúgu ndúne	digille kúnda		míkijo díma
Cord, s.	úgue; ukambá	lúgue	ikanda	msíi	lúgua	háda
Corn, (turkish)	mahíndi	mazerre		mapémba	himánga	májábo
maize	mtáma	muháma		muháma	mapémba	misinga
Cotton, s.	pámba	pámba	pámba	pamba	litónji	mukla lilanáti
Cost, s.	támani; kima	támani	dóa	rándo		gitta
vn. what does it —?	katrigáni?	kina kima jáni?	doa jáu?	ni jíasi?		gattíša hágami? or wa suni gitta-mi?
Cough, vn.	kohóá	kohóla		koóá	rosómola	kúfúe
Counsel, va.	pa šauiri	va milómo	táwia ndeto	va sauri	fúndira	máma kanne
Count, va.	hesábu; wanga	alánga; tára	tala	talla	alanga	lakáe
Country, s.	ntí	zi	ndi	nsi	muji	laffa
Courage, s.	ušúgá; ubóra	ungumbáo	ugumbáu	tjábba jua móto		tjabba lubbuáti
Court, yard, s.	kiwánda ja níumba	jánsa ja-	kiniaka ja-	mórró wa-		gása minnáti
Covenant, s.	ahadi	áhadi; malagáno	maiánio	ahadi		kákata
Cover, va.	finíka	beníkisa	gúnika	funíkisa	funika	kadáda
Cow, s.	gnombe mke	gnombe muje	gnombe muka	gnombe	gnombe	loni
Coward, adj.	mtjái	muóga	mkéu	muóga	muogópa	namne kasodátu

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Craft, s.	hila; hadáa	hadaia; ueréfu	ueléfu	kulla pl. ma-	makalamúko	fálka; soba
Create, va.	úmba	úmba; finanga	akka	úmba	tenda	úme
Creep, vn.	tambā; tambalía	hambála	góngá	hambā	tambálala	hárkisa adéma
Crime, s.	uófu; dambi	ui	uái; údugu	wíwi; wisúka	unámi	haménna; wá hamtu
Cross, v.	pita	jira	di; wida	jiá	pita	dábne
Cry: v	piga keléle	piga kulúlu	úa or enga mbú	biga mbo	tenda jiségue	gúoha dée
Cubit, s.	kipímo ja mukóno	id	kidími ja móko			duddúma
Cudgel, s.	kigóngo; rungo	jógoma	nsóma; munju	rúngo	bákora	baluku
Cunning, s.	vid. craft					
Cup, s.	káta; kópo	káha; mkebe	ngá	hassi	mgáo	búdúko
Curse, va.	láni	láni	léa?	dúa		abáre; irráteise
Custom, s.	ada	ada	undu wa téne	ada		ada; duri duri
Cut, va.	káta; tínda	zínsa	dila	húna	sinda	murre

D.

Dance, vn.	tésa kua ku rúka	zaziga kua ku tina	dáuka; ina	winna	fuina	sirbe
Danger, s.	kítjo; cófu	óga	wéa	şóga	oga	sóde
Darkness, s.	kisa	kisa	kiwindu	kisa	jíro	dúkana
Daughter, s.	mtóto manámke mawámbo ya ukungu	muhóho múje	kana kéletu	mana muke	manáje yuankóngue	ntála; dubra
Dawn, s.	fegiri kuba kumekúja; ume-	jiramúko kukúni	jóko ja mbéwo	wiwú	kundáwi	dírama
Dawn, vn.	wámba	kuzéja; kuzignála	ikújia	wiwide wiwú		bóru ága; laffa beridi
Day, s.	siku	ziku	mudénia	siku	siku	gúiya
to-day	léo	réro	umóndi	yéo	réro	arda
Deaf, adj.	kisíwi; hasikíi	kána masikíro	mbai maddu	dúdu	ribuibui?	dúdu; wandageitu
Deal, v. n.	fánia mása na kúa	henda róra	dójia madóa	henda gúsi	gúla	gúrgura midáfate
Dear, adj. vid.	beloved					
to be dear, costly	yegni kíma kikú	madóra ni mabómu	madóa manéne	gúrgúra niúmu		gúrgúra tjábba
Dearth, s.	ndá bóra	nzála bómu	nsá néne	nsá kú	sála jajikulúngua	béla háma
Death, s.	mautti; kuffa	mafuázi	kigú	kuffa	kú húa	dúa
Debt, s.	déni	déni	di	rándo		gadde
Deceive, v. a.	dangánia; kópa	kénga	ia	kúlla; pumbása	kalamúsia	sósóbe; irrateise
Deceiver, s.	mdangánifu	mkénga	muanáangi	múntu jua makulla		nama sobáti
Decide, va.	káta manéno	zinsa maneno	dila ndeto	húna mnéno	síjita manéno	dubbi murre
Decrepit, s.	msé	mfiére	mtumia	msé	mfiére	tjárša
Deep, adj.	tíni; mballi	kizini; kurre	udéo; kuáza	simoni	simbóni	tjalátti
Deliver, va.	toa; okósa	láfia; okóla	úmia	yáfia	jiósia pássa	irrabáse; feise

English.	Kisuáheli.	Kiniká.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihiáu.	Kigalla.
Deny, va.	kána; kätä	kána; lálama kahála	káä	kaniéria	kánia	däreise; ofibase
Deride, va.	teséa; fánia msáha	zazigira; nietéra	daukia	zéka	séka	kóse; kólfe
Deseend, vn.	šúka	zeréra	déa	súka; yáwa	enénda passi	büe
Desire, va.	dáka; penda	lónnda; zúma	mánda	zákka	sáka; kunda	berbáde
Despise, va.	tukána; dáráu	hukána	manga	húmfa; zolla	tukána	túke; dide
Destroy, va.	angámisa; háribu	banánga	anánga	angámisa	onánga	tjatjabse; yakke
Detain, va.	limátisa; kawilisa	káfia; sagása múnó	ikália muno	káwia	kawilisia	dórge; dübsise; ége
Devil, s.	šetáni	setáni; pepo	jetáni	šetáni; kóma	šetáni	ökera
Die, vn.	kuffa	kuffna	güa	föa	hüa	düe; düte
Dew, s.	umánde	manina	mumámüe	úme		fiteisa
Dig, va.	timba	zímba	énsa	tüküra	sóla	kotte
Diminish, va.	pungúsa	vungúsa	níwia	fuféfa	pungúsia	dikeise; gabábse
Dinner, s.	jakúla ja mtána	jakürria ja mzána	jakúia ja mudénia	jakúja ja mskáhi	jakürria ja msána	ságale guiati
Dip, va.	tía	büma	ikía	gisa	tága	késa kái; búsa
Dirt, s.	tópe; táka	tówe; nóngo	ndáka	dóre; nónge	utópe; mijáangi	dokke; turri
Disagree, vn. (they disagreed)	hakupatána	kapatanire	adina uzána	kasindikána	anga patána	woliköle
Disapprove, va.	kätä	kahála	léa	kaniéria	kána; angasáka	dide
Discord, s.	utési; kóndo	mahého; kondo	maígido	mahého		gergerabása
Disgrace, s.	háya; áibu	haya	ndónni	úzoa		tjera
Discover, va.	funúia; deheriša	funúla	ia udeini	fúsa		mulátjise
Dish, s.	sáhani	mbiga	nselle	jiüre		kórrie
Dishonour, va.	aibiša; tukána	hukána	ndina keá neza	húmfa	angakomásia	túfate
Dismiss, va.	tóa nde; ténga; fúkusa hapána tartibu or	sóla	úmia nsa; lúnjia	angása	tóla or tósire	aríe; késa báse
Disorder, s.	upóle	kawána porepóre	wadie mbóla	ka poepóe hatta	angapágoa porepóre	lokonno wánkabu
Disposition, s.	háli; jámbo; tabía	zámbo	zámbo; undu	tabia		ákála; ámála
Dissolve, va.	fungúia	fugúla	dájia	fungúya; gonzóa	húgúla; gópóla	banne; hike
Distant, adj.	mballi	kurre	kuáza	kúye	kúla	bayáti; habáia
Distinctly, adv.	dáhiri; wási	kua luásu	kua nsa; udeini	táya mfizo		dóksa wánkabu
Distinguish, va.	pambanúa	gangahúla	tánijia; ia muánia	gáwa	galambúsia	gérgera base
Distort, va.	popotóa; songonioá	vungolóla kamúla	wiwa	mignia; fihúya	popotóla	mitjire; gerragéltje
Distress, s.	mašáka; majónsi	ufümfu	úndu uái	nähä	masáka	násu
Distrust, v.	hakusédeki	kaka kúbali	ndina enda	kaku hikisa	angakúnda	wasiféfane; wasiféfatu
Disunite, va.	gawánia; tangúia	fumúla; gáfia	tánijia; ika muania	tánia; gáwa	gawánia	gérgera base
Divers, adj.	mballimballi	luakwe luakwe	muánia	mbai mbái	mballimballi	gérgera
Divide, va.	tawánia; gawánia	gáfia	kuá	gáfia; henda koda	gawánia	gergera fude
Divine Service	matumiši ya mungu	mahumiko ga mulungu	madédio ma mulungu	mahumikio ya mungu	maséngo ga mulungu	érgáno wakáti
Do, va.	fánia; tenda	henda	zeuwia; ika;	henda	tenda	mideise; tóltje
Dog, s.	jiboa; mboa	kurro	ngidde	mboa	mbua	serriéni

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Doing, s.	kási; kiténdo	kasi	wéa	kasi	séngo	húti
Door, s.	mlángo, pl. mi-	mriángo	í pl. maí	mjángo	mlángo	bélbela
» keeper	mlinsi wa mlángo	mrinsi wa mriángo	muí wa i ya niumba	muinda mjángo	mrindirira mlángo	egáti belbeláti
Double, adj.	kipánde kiwili	pánde mbíri	mióndo yili	pande mbii	mbánde síwiri	detja lama
Doubt, v.	fánia teswisi or šáka	héndá oga	kéa ngoóni	tjélla		katjéle
Down, adv.	tini	zini	déo	nsi	pási	tjalála
Drag, va.	fúta; kokóta	kurúria	gújia	kurúria	húta	hárkise
Dream, va.	óta	lóha	óta	yóha	lóta	otjúade
Dream, s.	ndóto	malóho	maóto	ndóho	malóto	ótju
Dregs, s.	šimbi; sira	sira	iddi; zila	bóka	matáka	bóko
Dress, va.	vid. clothe va					
Drink, va.	nõa	nõa	níoa; nuza	nõa	nõa	dũge
Drip, vn.	tóna	tuéna	úzia; itika	huentéka		tjúlulte
Drive, va.	túnga	zúnga	inga	tikisa	winga	base
Drop, vid.	drip, vn.					
Drop, s.	tóne pl. ma-	tuéne		huénte		tjúlulti
Drown, va.	tóssa	hossa		sama	tumbukisa	lékemse
Drum, s.	ngóma	ngóma	ngoma	ngoma	ngóma	dibbe
Dry, va.	kaúša	úmisa	wiúfia	yúmisa		gógse
„ vn.	kaúka	uma	úma	yúma	úmúla	góge
Dumb, adj.	búbui	buibui	ndatonia ku ájia	duda lessa	buibui	dudu; arrába wankabu
Dung-hill, s.	šónde la máfi; jáa jáa ja máfi	zála ra mafé	já ja mái	jimba ya máfi	lihúndu lia máhe	túllitja udániti
Dust, s.	fúmbi; táma	fúmbi	mú	téri		dukke; biya
Dwell, v.	kéti; ká	ságala	íkala	kaa	táma	tae

E.

Each, adj.	kulla, mmoja	kulla mmenga	kumma umue	mmóza mmóza	jimójimo	tókotja tókotja
Each other	wáo kua wáo	áo kua áo	ázu kua ázu	wawáde hawáde		isán isániti
Ear, s.	šikío pl. ma-	sikíro	küdú pl. mádü	sikío	libirikaníro	gurra
Early, adv.	namapéma	namapéma	katéne	nawiwíu	kundáwibe	diráma
Earring, s.	pete ya mašikío	pehe ya sikiro	ngóme ya küdú	tele ya sikío	ndolóla	kúbitjo gurráti
Earth, s.	nti	zi	ndí	nsi	jirámbo	laffa
Earthquake, s.	kitetémo ya nti	masúmbo ga zi	matetémo ma ndi	jehehémo ja nsi	mateteméro ga	rókoma laffáti
East, s.	máo ya júa	maláo ga zúa	maúmo ma júa	wiwíu zua likiáwa	jirámbo	dirama or baia báftu
Easy, adj.	mpési; si kisíto	kífúya	kidéke; jiwúdu		mfódo	sáblo
Eat, va.	la	ría	ia; éza	ja	ria	sórate; lékemse
Egg, s.	i, pl. mái	ídzi pl. ma-	itúmbi pl. ma-	idji pl. mádzi	liyère gl. mayére	hókoka

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
to lay eggs.	wia mai	fiala mádji	wáluja matumbi	wia madji		hókoka dalte
Educate, va.	lea	réra	éa	kúsa	réra	gúdisé
Either-or	au-au	hebbu-hebbu	kana-kana	ambu-ambu	mbá-mbá	iokáni-iokáni
Elder, s. vid.	decrepít					
Elbow, s.	kiwiko orkíajamukóno	jilúngo ja mukóno	jióngo ja móko	jikorokóro	jisukusúku	jikille
Elephant, s.	ndófu	nzófu	nsóu	nzófu		arba
Elevate, va.	kuésa; pánsa ja	kuésa zúlu	líjia ulu	fása zúlu		gubba irrána kae afa biéku; nama
Eloquent, adj.	mnéni	msémi	muájia	muntu zua mnéno	muwerejedda	dubbiati
Emasculate, va.	hassi mbóo	túla mbólo	wakua mę	kúna jiwa		gula murre
Empty, adj.	túpu; hána kitu	fúfu; kána jitu	múdei	táji kántu	ángali jindu	woyu inkábu; kulla
Empty, va.	muai	muága	itándi	tjiha		kulla tóltje
Encamp, vn.	kéti kua sáffari	ságala jaróni	ikálila jalóni	káa njáni	tama muitalla	firate; kúbate
Encourage, va.	tia móyo	buma moyo	wíjia ngó	úmisa mójtjo	tága mtima	lubbu tjabheise
End, vn.	kwísa; kóma	sira	mína; dela	sia	sira	ráwate; dúme
Endure, v.	sáburi, fumikía	fumuríra	menikilia	fáta	jígala	ége, tjéllise
Enemy, s.	adui	mufitini; mkóndo	mkáu	msúka	mumeniána	hámtu
Engender, va.	wiá	fíala	jiá	wia	wéréka	dalte; dáltje
Ensnare, va.	guia kua mtámbo	guira kua mubámbo	kuáta kua mtéo	gíja kua muhambo	téga jipóto	turúra kábe
Entangle, va.	tatisa; tatilia	búma táta	owelcla na uli	linga na msiji		báda marsise
Enter, vn.	ngía	njira	lika	njia	njira	šéne
va.	tia	njisa	líja	gisa		kae
Entice, va.	tega	héga	téa	kurúria		hárkise
Entirely, adv.	kua ióthe	kua ossi	kua iónde	kua kantu konse	iossi pia	guddio; wa dúmisa
Entreat, va.	ómba sána	fóya	wóya	yúmba	júga	gudda kádate
Entrust, v. a.	wekéa amána	ikira amána	ia muwúnga	wekéa dámissa	wika kuákwe	éwu kae
Envy, s.	uífu	uifu	úiyu	uifu		hennáfa
Equal, s.	saua sau	karakára na-	kalakála	rika	malinga	wollgitta
Equalise, va.	lingániša	henda karakara	ika kalakala	ngánia	tenda malinga	gitteise
Erc, adv.	asitassa	asizámboe	adinángue	asizavo	ngána	oddo
Erect, va.	simika; inúá	simika; imisa; inúla	umámia	simika	imika	dabe; étjate
Err, vn.	kossa	kossa	widia	nánga	rémoa (litála)	iyáke; dábe
Error, s.	kossa pl. ma-	kossa	mawidío	makossa		iyakka
Escape, vn.	kimbía	kimbíra	kéa	dérama	gniégnéra	sóke; hárka béhë
		gasigo zámboe		zu ya wintu wingine		
Especially, adv.	passitassa kulla kitu	mambo gossi	ulu wa izámu jíionde	wionse	ku ináni windu wiossi	duba wa bira dúmisa
Espy, va.	aúa; dóya	láula	aúa; diána	enda dóya		dóye
Eunuch, s.	hassi; muhassái	ndéwa	ndéwa			sanga
Evaporate, vn.	hárufu imetóka	peho izilá	jióki yekuúma	yahika	ufumba lutiósire	dangalái; káya báfate
Eve, Evening, s.	mágribi; jióni	zilóni	uwio: maduo ma júa	zioni	rígulo	gélgela

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Ever, adv.	miléle; midarára	majira gossi	midenia ionde	ngéra sonse		hordo; gúya dúmis
Everywhere, adv.	máhali pothe	vatu vossi	wandu wónde	vántu vonse	mtámiro ossi	úrga dúmisa
Examine, va.	tafúta; tafiti	yéya	manda	látja	sósa	berbáde; gáfate
Example, s.	mfáno; gissi	karakara; gissi	údio	maengánio		wollgitta
Exasperate, v.	kasirísa	zúkisa	dátia; ikía ndátu	gisa ngóro	sírika	délansise
Excavate, va.	tumbúa; fukúa	fukúla	tónia	túkura; humbuia		káwa kotte
Exchange, vn.	bádili	kakána	kuána	koránia		tjitjire
Exclaim, v.	lia	rira	ia	iya		böe
Exhort, va.	ónia; ambia	onia; ambíra	táwia	yánga	ambonésia	dagersíse; mámakanne
Exercise, va.	soésa; tambulía	maniríra	mánijia	hambuia		bérrate
Experience, v.	tesáma; gáribu	lola; gésa	élia; jijia	yóa; óna	lóla	ilále
Extend, v. a.	nioša	golossa	tambáujia	rongária		dirirse
Extinguish, va.	síma; bátili	símia	wózia	símia	sima	káse
Extirpate, va.	gnóa	gnóla	kúa	kúya	túpúra	búkise
Extol, va.	knésa ju gniagnánia; tóa	kuesa zulu	léjia ulu	kúsa	gnégnúla	gálfate; gúdisé; dán- deite
Extort, va.	sumbúa	láfia; voka	wěná	darra	sómböla	ruddi irrafude
Eye, s.	jito, pl. máto	zítso pl. mátsó	ido pl. medo	zitso	risso pl. messo	ila; ilti
» sickness.	uelle wa máto	ukóngó wa matso	nwáu wa medo	ndoári ya zitso		dúkúba ilati

F.

Fable, s.	kissa; çábari ya kále	çábari sa karre	ndeto ja téne	mágu ya kái		sáwa; tába; dubbi duri duri
Face, s.	usso	usso	údio	usso	ussio	fúla
Fade, v.	pukutika; kaúka	fukusika	ítika	konda	ganda?	kúkate; kálate; írdáte
Fail, vn.	pungúa; kossa	vungúka	níwa	kálata	púnguka	írdáte
Faint, vn.	jóka; legéa	zóka	émoa	zóka		kúkame; láfe; búture; gágábe
Faith, s.	imáni	id	id	nánso		násu
Fall, vn.	angúka si kuélli; ya uwúngo	búa; gua	wáluka	göa	gúa	jige
False, adj.	muungo niumba; watu wa	mulóngo	ya uwúngo	ja nsúe	mnámi	sóbdu; namne falka
Family, s.	niumba	id	ándu a niúmba	niumba	wandu wa	worra
Far, adv.	mballi; ya kulé	kure	kuáza udi na uwó; uikale	kúye	kua náúla	habáia nágaia; wakne nágaia si kennu!
Farewell, adv.	kua heri ya kuonána	koheri	mazia	mungu kahúve nágéa		nama auranoáti
Farmer, s.	mkulíma; mlimi	murimi	muimi	muntu zua gémbe	mlimi	ságale waniádu
Fast, vn.	fúnga (se. kánoa)	funga túmmu	wunga tumu	funga sáumu	táwa kánoa	fúrdate
Fast, adj. to be-	nóna; wánda	nóna	nóna	nóna	imbála	

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Fatigued, adj.	jóka	zóka	niamá	zóka		bútute
Father, s.	baba	baba	ádsá	baba	dáde, pl. wa-	aba
Fatten, v. a.	nonéša	nónia	nózia	nenéfia		furdátjise
Favour, v. a.	penda; pendeléa	hensa; henséra	enda	zákka	sáka nópe	tjelate; tjála tóltje
Favourite, s.	raffiki	mséna	mundu yunaendétoc	bámu	ambosango	tjála; móga
Fear, v. a.	tja	oga; ogówa	kéa	šóga	ogópa	sóda
Feather, s.	mháwa	lunióga, pl. nióga	uséa, pl. nséa	yuniótja	magnómba	balle
Feed, v. a.	liša	rissa	édia	isa	lísia	sórse; niádjise
Fellow, s.	muensi	muia	muinawa	muensi	mjángo?	milki
		henda lukúwa; piga				
Fence, v. a.	ku fánia úgo	mazansu	ika madánsu	báka zúezi	tenda luténje	itjára mérse
Ferment, v. n.	wia	ira	wiúwa	iwífoa; hokóya		dámfe; biltjate
Festival, s.	siku kú	ziku kúlu	mudenia munéne	siku kú	siku kú	guiya tjiláti
Fever, s.	homma	titetémo	ndendemma	dingída	homma	kánäta
Few, adv.	kidógo; hába	kidide; témbe	kiníni	vadódo	jinándibe	dikko; giddame
Field, s.	barra; nika; šámha	nika; múnda	wéu	kónde ya yuwánda	mgúnda	laffa dídati; auru
Figure, s.	mfano	mfáno; karakara	udio	mfano	maringa	fákana
File, s.	túpa	tupa	já	tupa		rigo
Fill, v. a.	jása; timília	izúsa	uzúzia	zása	gúmbasia	imiékise
						randasáti; mumitja-
Finally, adv.	mišóni	mišóni	maminóni	missóni	kua ku mála	sáti
Find, v. a.	páta	óna; guira	kítá	óna; pata	tóla?	dáрге
Fine, adj.	msúri; leini	kifúzu; jízo	mudéke; muzéo	muzéke; zekéfa	juankóto	kalla; kálate
Finger, s.	jánda (pl. wiánda)	jála (pl. wiala)	ja	dóie, pl. ma-	jála	kúbe; kúbitjo
Finish, v. a.	kwíša; málisa timísa	iša; márgisa	mina	sía	mála; sira	raúwate; dúme
Fire, s.	mótto	móho	muáki	móho	motto	ibita
„ place	máhali pa ku wáša motto	vatu va ku bussá moho	wandu wa ku wuwa muaki	vatu va ku henda moho	pandu po motto	urga ibita bobaisu
Firm, adj.	sábidi; ina ngúfu	muigni ngúfu	ue iwinia	ana ngufu	akuete majiri	irre kaba; tjabba
First, adj.	wa kwansa	wa mozi	wa muambililio	wa kwansa	wa mózi	dursáti
Fish, s.	sámäki, pl. id	sái, pl. id	ikúyu, pl. makúyu	nsüi	sómbo	kórtümi
						nama turúra kortu-
Fisherman, s.	mfúfi wa sámaki	mufúfi wa sui	mutáwa makúyu	mufúá nsüi	mfúta sómba	miáti
Fist, s.	kónde; ngúmi	ngúmi	ngundi	honge	súa	dambóba
Five, adj.	táno	záno	táno	záno	sáno	šan
Flame, v. n.	motto wawakka	moho unaakka	muaki ukuakána	moho ukoéa	motto koréra	ibita sela arrába base
Flat, adj. to be-	lingána	karakára	kalakala	ngána	lingána	gittai
Flea, s.	táwa	záha	ndá	záwa	maringa njípi	jenjeráni
Flesh, s.	niáma	niama	kazáma	niama	niama	fóni
Flour, s.	unga	unga	múdu	nissoa	utándi	bóšido

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Flow, v. n.	ku enénda kama maji	ku jira za mázi	itika	ku énda za mazi	ku enda	dangalái
Flower, s.	úa, pl. ma úa	rúa, pl. marúa	júa, pl. maúa	uaza	lúa, pl. malúa	derára
Flute, s.	sumári; kábili	sumári	sumáli	berragúmu	lipénga	fága
Fly, s.	nsi	nsi	ngi	nsi	luwémbe, pl. wembe	títisa
Fly, v. n.	rúka kua mbáwa	urúka kua máwa	ulúka	gúka	guluka	káte; tarse; rarása
Foam, s.	pófu	fúlo	iwúo	hófu	lihúlo	hómatja
Fog, s.	kunge	kúnje	mámue	hurri?	lipuudúkúlu	hurri
Folly, s.	udjंगा; upumbáfu	upumbafu	ndia	upumbáfu	kulowéra	rata
Foliage, s.	manni ya míti; ma-gúgu	makóza ga mihi	mádu ma midí	muhámbe ya muhi		ówansa
Follow, v. n.	fuáta	túa	wígila	kambáa	kágúla	hórdofe; woll gulli adéme
Food, s.	jakúla, p. wiakúla	jakúria	jakúiya	jakúja	jakúria, pl. hiakuria	ságále; sóra; niáda
Fool, s.	mdjinga	mpumbáfu	mundu wa ndia	mpumbáfu	mundu wa kulowéra	rátu
Foot, s.	gú, pl. mágú	gúlu, pl. magúlu	ku, pl. maú	kúgú, pl. mágú	likóngolo, pl. makón-golo	míla
sole of the —	waio ya magu, pl. niaio	luáio	uniái wa kú, pl. niai zia maú	zuátjo, pl. níátjo	kusájo	fána miláti
Footstep, s.	waio	luaio	uniai	zuatjo	sadjo	fána
For, conj.	hakúka; sébabu	útu	undu	háji		
Force, s.	ngúfu	ngúfu	iwinia	ngufu	májiri	irra; tjawenna; humna
„ v. a.	tia ngúfu; lasimíša	hendéra ngúfu	ikía iwinia	gisa ngufu	tenda májiri	irre tóltje
Forcibly, adj.	kua ngúfu	kua ngúfu	kua iwinia	kua ngúfu	kua májiri	tjábtu gudda
Ford, s.	máhali pa ku fúka or fúša	vatu va jífúko	wandu wa ku inga	vantu va fúko	páandu pa ku lóka	melka; urga melkátí
Forcigner, s.	mgéni	mugéni	mueni	mgéni	mlindo	késúma
Forchead, s.	bápa la usso; ki- dundo ja usso	jikómo ja usso	kiángo ja údio	adda ya usso	lupála?	adda fuláti
Forcknown, adj.	juikána kwansa	manikána mberre	maiziwe tene	kambuikána kái	yuaku manikána kála	duráti béke
Forest, s.	mitu	msihu; zakka	kidéka	mihu	likónde, pl. makonde	badda
Foretell, v. a.	nena kwansa	sema mberre	ája mbe	nena kwansa	werejedda kála	fírša dubate; hime dura
Forget, v. a.	séhau	niála	úloa	iwáa	liwárira	irrafáte
Forgive, v. a.	ondoléa; sámehé	ussira; rijira	éka; ikília	yáza	léka; tiósia	lákise; irrafátjise
Fork, s.	úma	muitio		yugúmba	songa	mütä
Form, s.	súra; mfáno; gissi	usso; karakára	údio	zorra		berru; gítta
Fornicator, s.	msinsi; mtongósi	msingi	kilalei; mulióngi	kiránga ja wáke	mtongósi	šorto; narde daga hágáme
Fort, s.	ngóme	ngóme	ngóme	ngóme		dakka dakkatjáti
Fortune, s. (good)	baçti njéma; páto la wéma	baçti mbizo; zámbo	maúndu mazéo	hornáta	wikóto	feia; nágaia; tórtoro

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigaŋa.
Foster, v. a.	liša	rissa	nenga kánda	isa kúja		ságale sórise
Fountain, s.	jito la máji	zitso ra mázi	ido ya mansi	zitso ja mázi	risso ria mési	ílti or bolla hisániti
Frankincense, s.	údi (wa Baráwa)	ufúmba	mdá wa niúnga neza	muhéo		úgúda hantjáti
Four, adj.	nne	nne	enna	nne	jéje	afur
		muumbuána; si	ti mdúmba	gallalitja	mulonguána	sárdána
Free, adj.	muunguána	msúnie				
„ make free	áta hurru	rija hurru	úmia udumbáni	yáza hurru	tésira mulonguána	mogáfate
„ become free	toa hurru	rijoa hurru	íkala mundu wa ngooyáke	yázoa hurru	wira mulonguána	sardáneite
Frequently, adj.	marra nengi	kána nengi	madúku mengi	míeda ménji	siku nengi	guiya magáda
Fresh, adj.	kípia; kibiti; sása	kifia; kibitsi; kikára	mbídi; nséu	jífia; kiwiti	mbia	harresa; dédia
Friend, s.	raffiki	mséna	mgniagniawa	bámu	amboşanga	tjála
Frighten, v. a.	tíša; tia çófu	ogówia; bíuma óga	tíjia	angassa; hissa	jógöya	sodátjise; dámakse
Frog, s.	tjúa	tjúla	júa	tjúiya	júla	rátja
	mua; miongonimua;	mua; ni; kua	mua	kua	kua	irrátí
From, prep.	ni; kua					
Froth, s.	pofu	fulo	iwúo	hófu	ribúlo	hómatja
Fruit, s.	tunda, pl. matunda	tundo	mbéke	hunda	túnda	mida
Fry, v. a.	óka; kánga	ója; kalánga	kánga; wiwia	kanga	oja; kanga	bákse
Full, adj. to be-	já; kúa telle	izála	zua, íkala muita	zá	gómbala	imiéke
„ moon	túngu wa mési	mesi unazóla zungu	muei ukuma neza	mesi uwáa	mesi gakugómbala	tjii háfákáne
Fully, adv.	kámili; sána	kámiri; múno; koro-	muno; neza	muno		gudda
		koro				
Furniture, s.	wiómbo	wía	jía	wija	windu	miha
Further, adv.	téna; ju ya háya	kahiri	nengi	zu ya háya	sóne; mbúnde	amma; duba
Fusty, adj. to be-	ósa	óla	óa	óa	óla	sela adjáie
come-	imefánia kófu	iziguiroa ni koga				
Future, adj.	yatakáyo kúja	gandago kúza	ila ikéza ku úka	uziéo kúza		dúrana duffu; ha hegere duffu

G.

Gain, v. a.	páta feida	guira feida	kita kazámu kazéo	pata nóro	kúnda wikoto	dérnabe; dérnäba
						derge
Gall, bile, s.	nióngo	nióngo	nióngo	nióngo	nióngo	hádautu
Gallop, v.	piga mbío kua ferasi	piga malo kua ferasi		dérama ferada	gúluka ferasini	káte ferdáti
Gape, v. n.	enéndá miáio; lat- túa kánoa	piga miaiu hansúla kánoa		enda miátjua		darái
Garment, vid. cloth, s.						
Gate, s. vid. door						

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokóm̄o.	Kihíáu.	Kigalla.
Gather, v. n.	kusánia	ika vaménga	kólania	kunsánia	wika pampébe	gúrate
General, s.	amiri ya wita akida mku	mfiere wa wiha	kitónḡa ja ukáu	subbo jua wiha	mfiere wa ngóndo	subbo or abba duláti
General, in —	kua iothe	kua iossi	kua iónde	kua ionse	iossi	wa dúmisa
Generate, v. a. vid. bear, v. a.						
Generation, s.	kifiási	kifiási	kijíáo	nfiási		dála; dalóta
Germ, s.	mbéu	mbéu	mbéu	mbéju	mbéu	derára`
Giddy, to be-	kítoa jamsungúka „ kinambassua	kizoa kinamsungu- lúka	mutue kaliungúka	ana kisúngu	ku kóléroa	laffa gódana?
Gift, s.	mapáji; hedáya	mavázi	manéngo	mfádji		kanna; horri
Girdle, s.	ukumbú; masóm̄bo	mukumbú	mudiói; mukumbu	montjolla	mpángo	márto; hidu
Girt, s.	msijána; mtóto manamke	musijána muhoho manámje	múedu, pl. éedu	mana múke	mkóngue	dúbra; entála
Give, v. a.	pa	va	nenga	fa	pa	kanne
Glass, s.	kikómbe ja bilauli	kikómbe ja bilauri	kiwalia ja bilauli	kikombe ja bilauli		búduko sibiláti adi?
Glide, v. n.	telésa; sesetéka	herésa	tendéa	sikiha niátjo	tiátia	gálgale
Glister, glitter, v. n.	gná; metaméta	gnála; mekameka	gnála	haméha		bilkise; hángerda
Glorify, v. a.	kúsa; tamburiša	kusa	ikáidia	kusa	tenda mkulungua	gúddise
Glorious, adj.	mkú	mbómu	munéne	mkú	mkulungua	guddio
Glutton, s.	mláfi; mláji	muriázi	múeza	muámbi		halbadésa sórati
Gnash one's teeth	kása mén̄o, tafína or uma meno	kasa mén̄o; gogótá or lúma meno	úma máyo	uma magégo	lúma mén̄o	ílkána tjenéne
Gnat, s.	nsi ndógo; kipánga	nsi tide	umú	mbúgo	kambóngo	kobáwe
Gnaw, v. a.	úma	luma	uma	uma	luma	tjenéne
Goat, s.	mbúsi	mbúsi	mbúi	pée	mbúsi	rée
Go, v. n.	kuenda	enénda	di	enda	enda	adéme
Go out	tóka	la	di nsa	yáwa	tíoka	běhě
Go in	ngía	njira	lika	njia	njira	šéne
God, s.	Múngu	Mulúngu	Mulúngu	Mungo	Mulungu	Wáka
Godliness, s.	kítjo ja Múngu	oga wa Mulúngu	Makéo ma Mulungu	šóga ya Mungo	oga wa Mulungu	soda Wakáti
Gold, s.	dáhábu	id	id	id	id	míkijo dima
Gonorrhoea, s.	kisónonno	kisónonno	mújio	yáddu		iádu
Good, adj.	méma; si muófu	múzo; si mui	muzéo	jéma	mkóto	midága; tóla
Goodness, s.	wéma	wizo; uzo	uzéo	wéma	wikóto	midagenna
Goose, s.	kuéte, pl. ma-	bádda, pl. ma-	badda	kassa		dáktu gelanáti
Govern, v. n.	hókúmu; míliki; amúa	kúnsa; amúla	táwa	moháta	kamúla	móhate; mohenna kabe
Governor, s.	wáli; júmbe	zúmbe; wári	zúmbe	háju	ajimuéne	móti; heiyu
Grace, s.	wéma nema	nema; wizo	nema; mawúno	nema	nema	waré; durésa
Grain, s.	témbe	témbe	mbéke	zembe	songólo	midáni

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Grandfather, s.	bába	tsáwe	ómá	zahuáje	adáde wa kala	akakáyo
„ mother	bibi	wáwe	zózo	tjáúje	amáo	ako
„ son	mtóto wa mána	muhóho wa mana	mujukúa	mdóto ja mana		odjolle ka ilma
Grass, s.	janni, pl. manni	kóza, pl. makoza	idángu, pl. ma-	manni	niassi	magre didáti
Gratuitously, adv.	burre	bulle	manna	burre	yarurére	énnúma; ofiti
Grave, s.	káburi, pl. ma-	mbíra	wandu wa ku dika	mbéra	rémbo, pl. ma-	awála
Graze, v. n.	kuenénda malíšóni	enenda marissóni	ku dí ku ídia	enda issáni	enénda ku rissia	bóbate; búyo déda
Great, adj.	kúba; bóra	mbómu; mkúlu	mnéne	mkú	mkulúngua	guddie; gudda
Greatness, s.	ukú; ubóra	ubómu	unéne	úkú	uku —	gúddina
Green, adj.	mbíti	mbízi	kiídi	kiwízi	mawízi	dédia; harreisa
Greet, v. a.	salímía; sálimu	lamúsa	kédia	kedéria		hófu; iti hime
Grief, s.	húsúni; hammu	sumási; miáso	maniamáo	náhá; nánsu		násu
Grieve, v. a.	tia húsuni; jokésa	búma sumasi; zósia	niamázia	náhisa		násu kai
Grieved, to be-	yuna húsuni	una miáso	iwa náí	ana nánsu		něhě; násu kaba
Grind, v. a.	sága; pasa unga	sága	día	fása	siága	rige
Ground, v. a.	timba, or fánia msinge	zimba, or henda msinsi	ensa yima	túkura simo	sola lisimbo	kotta tóltje
Grow, v. n.	méa; kúa	méra; kúla; búla	méa	kúya	kúla	dotti basi; gúdáte
Grumble, v. n.	gnugnunika	gúna	dáta	gugáa; zisa	kana	dide
Guard, v. a.	linda	rinda	ia	inda	rinda	ége
Guardian, s.	mlinsi	murinsi	muia	muamísi	mlinda	égdu
Guest, s.	mgéni	mugéni	muéni	mgéni	mrindo	kesuma
Guide, v. a.	ónia or oniéša; ongóa	longóla; onia	ónia; tongójia mbe	yánga (njia)	onésia (litalla)	dagersise
Guinea fowl	kanga; koróro	kanga	ngánga	kanga	ngánga	kórorte
Gum arabii	summaç; haba	muga?	kídana	bómfu		hanja
Gun, s.	búnduki	búnduki	kitólejio	búndúji	hutsí	káwe
Gun-powder, s.	barudi	barudi	baludi	barudi	barudi	barudi
Gut, s.	túmbo	uhumbo	má	humbo	utumbo	mérrúma

H.

Habitation, s.	makási; máhali pa ku keti	masagálo	wáandu wa ku ikala	gása ya jibáko	páandu ka pu tama	tésúma
Hair, s.	unuelle, pl. nuelle	luzerre, pl. nicrre	njúi]	núi	luhúmbo, pl. humbo	rimfánsa
Halt, v. n. to be lame	detéa	zezera	dúa	hokolla	tetéra	hókóla
„ v. n. rest	pumua	óya njiráni	dumúa			ége
Handful, adj.	kónsi; kitánga	koffi mmenga	ówi	gánsa ja mukóno	húmbáta	ganna; giddúma gannati
Handle, s.	kipini	mufíni	mbuijia	mufini	mpini	sómöya

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihiáu.	Kigalla.
Hang, v. a.	angikía	hanjika	túlia; dinika	hansikía	séneka	fánise
Happen, v. n.	tóka; kúa; kuja	lā; kuza; kála	túika; ikala	húka	onekána	táte
Happiness, s.	çeri; bácti njéma	bácti mbízo	uzéo	nágea; delli	ukóto	feia; gamáda na géuma.
Happy, adj.	yuna çeri or súdi	una bácti mbizo	mudéka	ana delli	mkóto	feia kaba.
Hard, adj.	mgúmu	mómu	muúmu	júmu	jinonóno	góge; tjabba
Hare, s.	kitungúle	kizungúla	mbúku	kitungúe		hillesa
Hark, hearken, v.	sikília; gnognonésa	sikira; sikilisa	dékijia	gnognonéa	songóna	tjákeise
Harmless, adj.	hana makóša	kana makóssa	wadie uwai	kaku nánga	yuangana tenda unámi	yakka wankábu
Harvest, s.	mafúno	mafúno	maúno	mawúno	mahúno	gúrano
„ v. a.	funa	funa	úna	wuna	huna	mida gúрати
Hasten, v.	fania upesi or hima	henda malo; henda harraka	zeuwia miduki	henda harraka	tenda hima	arífate
Hatchet, s.	šóka	kizóka	idóka	kibéria	liwágo	dágara
Hate, v.	téta na-	héha	égida na	héha na	meniána na	lóle
Hatred, s.	matéto; fitina	mahého; kondo	maégido	mabeho	mameniáno	lóla
Have, v.	kúa na	ku kala	íkala			kabe
he has	yuna	una	ue	ana	ana	kaba
He, pron.	yée	ie	uzu	húyu	ayu, ayuyu	isa
Head, s.	kítoa, pl. witoa	kizoa	mútue, pl. mi.	kizoa	mtue	mätä
Health, s.	áfia, usíma	afia	mázia ma mui	ámfia		feia
Healthy, adj.	msíma; yuna áfia	msima	muima	ana ngúfu sa mui		feia or irre kaba
Heap, s.	tungu	zungu	mbúmbu	tullitja		túllitja
Hear, v. a.	sikía	sikira	iwa	sikía	birikáua	dágaie
Heart, s.	móyo	móyo	ngó	mótjo	mtima	lubbu; labbe
Heave, v. a.	ondóa; simika	ussa; unúla		núia	úkilia	kase
Heaven, s.	uwingu, pl. mbingu	Mulúngu, pl. milungu	Mulungu	ywingo	Mulungu	hurri gurrátja
Heavy, adj.	msito	msiho	múito	msiho	yuakusitopa	ulfáte
Hedge, s.	úgo, pl. niúgo	lukúwa	wió	tjuézi	luténje	daleia; kára; itjár.
Hegoat	mbúsi mume	mbúsi mulúme	mbui ngúme	pée kóroma or muyúme	mbusi	rée korma
Heir, s.	mríthi	muhála uffua	muózia indu zia mundu yunaguie	muntu jua dalla	ya mulume	nama daláti.
Help, v. a.	seidia	afúisa	dedéjia	gisa ngufu	njangáta	kárkäre
Hen, s.	kúku	kúku	ngúgu	kúku	ngúgu	lukku
Hence, adv.	kua sébabu hí	kua utu hu	kua undu uzu	kua zámbo hili		wa kanáfi.
Herb, s. vid. grass						
Herd, s.	kúndi	kúndi	ikúndi	muóma	masimáno	magáda
Herdsmán, s.	mtúnga	murrissa kundi	múidi wa niáma	mzúnga	mlisia	tíkse

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Here, adv.	hápa	hiva	wá	háfa	hápäno	arma
Hero, s.	şugá	ngumbáun, mulume sana	ngumbáu	tjángina	yuángali oga	tjanna; tjabba
Hew, v. a. vid. cut, v. a.						
Hide, v. a.	fita	fiza	wida	fiza	fissa	dókse
„ oneself	jifita	zifiza	iwida	zifiza		nafaşia dokse
High, adj.	mréfu	murre	muáza	muiea	kunáni	déra
Hill, s.	mlíma mdógo	mríma mdíde	kalíma kaníni	muíma mdódo	lihúndu linandíbe	túllítja gabába
Him, pron.	yéé	ie	uzu	huyu	ayu	isa
Hinder, v. a.	suilífa; áşa	kahása; pigira mar- fuku	wáta	fingíríia	kánia	dóрге
Hippopotamos, s.	mamba	id	id	ungúu jua zána	mamba	róbi
Hireling, s.	muigni ku agiriwa kua úgira	muigni ku háloa kua mafúngu.	muózoa kua ma- wúngu.	katúfoa		hatjémfu fúdatu
His, pron.	— yakwe	— ye	— jage	— ye	— yákwe	— sa; sia
his money	fedayákwe	fedaye	realijake	fedaye		kalmasa
History, s.	táriçi; kissa	táriçi	ndeto zia tene	tárişi		dubbi
Hit, v. a.	fúma; piga	piga; múta; fumága	áda	simíka	sóma	dane; wórane
Hither, adv.	hapa	hiva	wá	háfa	hapano	arma
Hoarse, adj.	alie peléwa ni sautti	umíru uzimúfia	kanioa kekúgúa	ízui kayafia	ku sówa manéno	kóngo dúde
Hole, s.	túndu	tundu	kitónio	anga	mlango?	kadáda
Hollow, adj.	kiwási; ina tundu	lnásu; ina wina	kidei	jawási		tjukála
Home, s.	niúmba	id	id	id	id	minna
Honest, adj.	muigni kuelli	muigni jéri	yukulungála	motjóye dirira	mtimawákwe ugo- lóeje	lúbbusa tókúma
Honey, s.	ásali ya nióki	uji wa nióji	uki wa nsúki	úji wa niúji		damma kennisáti
Honour, v. a.	túkusa	kuesa	zonokéa	kusa		guddise; ulfése
Horn, s.	pémbe	pembe	mbía or uwia	pembe	mbémbe	gáfa
Horse, s.	férasí	ferasi	ferasi	férada	ferasi	ferda
Hot, adj.	ina harri or motto	ina mfukúhi or moho	ne yútia	ina múruke	ina motto	ara kaba
House, s. vid. home						
House-door	mlángo wa niumba	muriángo wa —	mlango wa —	mjángo wa —		bélbela minnáti
House-rent	úgira wa —	mafungu ga —	mawungu ma —	túfo ya —		tjémfu minnáti
How? adv.	kuáni? nini?	nini? kuani?	jáu? — ta?	kuáni? nini?	kua jji	máli? hátami? hioti?
Howerer, adv.	laken; kuamba	ela; kuamba	ndi; ajeédea	lakeni; aki —		ammo; io
Hundred	mía	gana	íána	gána	makúmi kúmi	dibba
Hunger, s.	ndá	nzála	nsá	nzá	nsála	béla
Hunt, v. a.	winda	insa	jiéma	winsa	winga	málata báse; róroba; árdáno adéme
Hunting, s.	mawindo	mainso	majiémi	mawinso		málata; árdáno

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Hurt, v. a.	úmisa; hásiiri	lúmisa	úmídia	kúka	póteka	kúke; kúkamse
Husband, s.	múme	mulúme	múme	múme	mulúme	dirsa
Hut, s.	kibúda; kijúmba	kibánda	kazúmba	niúmba kadúdn	kajúmba	minna dikkió
Hyaena, s.	físsi	físsi	mbíti	mfíssi	lutunúngu	worabésa
Hypocrite, s.	msúsi mrongofia	mulóngo	muwúngu	mstie	mnámi	sóbtu; nama falká

I.

I, pron.	mími	mími	gnie	mími	úne	ána
I myself —	mimi nafsiyángo	mimi moyowángo	gnie muéne or gnie ngooyágoa	mimi motjo yango	une mtimawango	anaffakia
Idle, adj.	mfifu	mkáha	ěwó	mjifu	angasáka maséngo	lafagófu
Idleness, s.	nfifu	ukáha	wóo	ujifu		láfa
If, conj.	kuamba; aki-	id	aki-; ajeédea	aki-	aki-; kuamba	io
Ill-treat, v. a.	fania mabaia	henda wí	ika náí	henda wiwi		hamátjise
Imitate, v. a.	fanána; fuáta	henda karakára; túa	anána; wigila	engána na-	lingána na-	wolli fakáte
Immerse, v. a.	tossa; sámisa; tia majini	hossa; buma mazini	lijia mansini	sika mazini	tumbukisia mesi	littise
Immigrate, v.	táma; gúra	záma		samia	sama	gódáne
Immortal, adj.	haffi	káfoa	ndágüa	kanáffoa	angáhüa	wandútu
Immoveable, adj.	hageúki	kagalúka	kidialiuka	kafihúka		wagangálatu; gángá wánkabu
Impose, v. a.	túeka or tükusa	huika or zukúsa	ililia	zukusa	jigásia	bátjise
„ cheat	rongófia; dangánia	kenga	kenga	kulla	kalamusia	sobe
Impossible, adj.	heiwesekáni	keidimikana	ndatónieka	káfáta	angakómboreka	wandándáu; wan- derdabu
Improve, v. a.	tengelésa	hendá — to	zeuwia neza	henda zambo wema	tenda ukóto	tóla toltje
Imprison, v. a.	tia kifungóni	fúnga	ówa maowóni	fúnga	táwa migóji	hide; hidána kesa k
Impudent, adj.	hana tabiá njéma — ámalı	kana utu uzo		mfókku		ákála wankabtu; gijiba
In, prep.	ndáni	ndáni ya	ndini ya	kahikahi	inkáti mua	-ti
Incline, v. a.	náma; lála upande penda	sáma; hensa	máma ngáliko	inamia yufánde	ináma lupande	kinátja débee
Incorporeal, adj.	hana muili	kána muiri	wadie mui	ka müi	ángali jihíru	naffa wankabu
Increase, v. a.	ongésa; sidi	onjésa	ongélea	ongésa	ongésa	idee; gudise
Indeed, adv.	kua kuelli or yakini	kua jéri	kua úo	ni háji	mamboni	dugáti
Indecent, adj.	hana haya; ni aibu	kana haya	nde ndonni	ka yúzoa		jéra wánkabu
Inflame, v. a.	tia motto; teketésa	zoma na moho	unguzia na muaki	zoma na moho	tinésia motto	ibita gúbe
Inform, v. a.	toléa or ambía çabari	mánisa; va çabari	nenga uwó	va mágu	pa malúlo	ódeise; odu kannu
Information, s.	çabari	çabari	uwó; ndéto	mágu	malúlo	ódu

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihiáu.	Kigalla.
Inherit, v. a.	riṭi; risi	hála uffua	kita indo	dalla	tóla hipanje	dále
Inheritance, s.	wárisi	id	makito ma indo	dalla		dála
Injure, v. a.	háribu; hási	henda wi; bananga	ananga	nánga	onánga	yáke; húbe
Innocent, adj., vid. harmless, adj.						
Insincere, adj.	yuna móyo usionióka	kagolóka	ndilúngála	kana rongára	anga golóka	diririsa káfate
Inquire, v. a.	tafiti; tafúta	úsa; yéya	mánda; iwájia	látja	sósa	gáfate; berbáde
Insipid, adj.	hakítamu	kana mzuáno	kidie múyo	takizámu		mía wánkábu
Instantly, adv.	bárraka; sása hiwi	hirráka	midúki; no ndino	harraka	hima	ariti; arifati
Instead, prep.	máhali pa-	vatu va-	wandu wa-	vantu va-	pandu pa	urga-; koda
Instruct, v. a.	funsa; soméša	fúnda; onia; fioméša	táwia	funda	njigania; fúndisa	bersise
Instruction, s.	mafunsio	maónio; mafundio	matawio	masoméšo	mafúndiso	bernóta; herruma
Insult, v. a.	násii; tukána	hukána; íha zína ri	mánga nai	zolla	tukána	arrábase; yáke
Intend, v. a.	kusudía; tafákari	ujiríra; hénda kásídi	lilikána	tarra	saka	múrate; mámanda
Intelligent, adj.	mueréfu; yuna ákili	muigni ákili	mmánia	mmania		
Inter, v. a. vid. bury, v. a.						
Interpret, v. a.	fásiri	funúla	jiúngua	yáfia nsé	kopósia?	dubbi dagersise
Intestine, s.	matúmbo	uhúmbo, pl. mi-	máwu ma ndá		matúmbo	
Into, prep.	ndáni ya-; káti	ndáni; kahi ya-	ndíni; kati	kahikahi	nkáti	kéša
Intoxicated, adj.	mléfi	mréfi	mtóne	matjá	mréfi (ku réwa)	mátjaie
Introduce, v. a.	tia-	búma-	ikía ndíni	gisa	njísia kati	sensise
Invent, v. a.	óna; sía; páta	ona; sána	kita kindu nsáu	ona	pata kindu jípia	harreisa dárge
Inwardly, adv.	ndáni	ndáni	ndíni	kusimu?	kua nkáti mua	djala kesáti
Inwrap, v. a.	kúnda	kunsa	wéta	kúza	fissa	märe; défáte
Iron, s.	júma	júma	ja	kéra	júma	sibíla
Irrational, adj.	hána ákili	kána ákili	nde maddu	ka akili	ángali malángo	máratu kábu; máma wánkabu
Irritate, v. a.	kasirikía	zúkisa	dátia	retjésa; gisa ngóro	tumbalira	délansu iti kaie
Island, s.	kíssiwa	kíssiwa	id	id		óddo
Iteh, s.	pele	uvere	úgnú		upere	dáda
Itch, v. a.	jikúna	zikúna	idúa	zikúna	gnoága	ófi hóke

J.

Jackal, s.	úmboa wa mitúni	kúrro wa tzakkáni	ngide wa kidéka	úmboa jua míhu	mboa wa mikónde	serréni baddáti
Joint, s.	kiúngo	kilúngo	kiúngo	úngo, pl. ma-	jisukusúku	múmitja
Joke, v. n.	téša; fánia msáha	zazíga	wúa ngóe	zéša	séka	kóse; tábate
Joy, s.	fúraha	furaha; maeréro	madéko	rongára ra móto		gámada
Jugde, v. a.	amúa	amúla	tánia; tánijia	yakámisa, yáfia yákama	kéngëra	yákamse; yakama base

English.	Kisuáheli.	Kiniká.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kígalla.
Judge, s.	muámsi	mualamúsi	mtánijia	manguddo		nama ka yákamsu
Judgement, s.	maámsi	maalamúsi	matánijio	yákama		yákama
Jump, v. n.	rúka	urúka	gúlúka	zúmpa	gúlúka	utále
Just, adj.	muigni knelli	yuna hádji	ue úo	wa hadji	wa mböne	diriri kaba, nama dugati
Justice, s.	sedeki; hakki	hadji	úo; ikoáni	hadji; rongára	mböne	duga; diriri

K.

Keep, v. a.	linda	rinda	ía	inda	lindira	ége; tikse
Kettle, s.	niúngu; suffuría	júngu	kizúngu	niúngu	jiwiga	ókóde
Key, s.	uffungúo	uffungúlo	uwungúo; kiwíngui	yuffungúlo	uffungúlo	banua
Kill, v. a.	úa	ulága	úa	iyága	ulága	ajése
Kind, s.	gissi; aina	gissi	kiwia? ta-	gósa; za-	iáti	gósa; faia; fira
Kindle, v. a.	wáša (motto)	bussa	wúwa (muáki)	fúya (móho)	kolésia	bóbeise
King, s.	mfálme; sultani	zumbe	zúmbe; kitóngá	hátju	ajimuéne	heiu; móti
Kingdom, s.	ufálme	uzumbe	uzumbe	heyoma		mótuma; heiyóma
Kiss, v. a.	fiónda; bússu	fionsa	únga	đungátá	funšia	úne; dungáte
Kitchen, s.	méko; máhali pa ku pika	vatu va ku jíta	wandu wa ku ua kandu or ngima	vantu va ku mbikía	pánda pa ku téleka	gása iféláti
Knead, v. a.	kánda (únga)	ganda	wíwa (mudu)	kánda	húnia (utánda)	bóside didibe
Knee, s.	góti, pl. magóti	fuindi, pl. ma-	yíu, pl. máu	kúhi	lirúngo, pl. ma-	tjilba
Kneel, v. n.	piga magóti	múta mafuindi	máma na máu	simáma na kúhi	tindiwála	tjilba sike
Knife, s.	kissu, pl. wissu	jífu, pl. wífu	káwio	kissu	kimáje	billa
point of a-	nta ya kissu	zá ya yífu	múdia wa kawio	nsá ya kissu		birte billátí
Knock, v. a.	góta or biša (mlango)	biša or piga —	kunánga	góta (mjángo)	ménia (mlango)	belbela tukke; éwt kase
Know, v. a.	júá; tambúta	mánia	mania	mania	mania	hiéke
Knowledge, s.	ujúfi; élima	mamania	mamania	mamánio		béka; békúma
Known, to make-	jufia; tambúliša	mánisa	lilikánia	manisa		bieksise

L.

Labour, s.	kási; kitendo	kasi; kibéndo	wéa	kasi	liséngo	hútji
„ v. a.	tenda or fania kasi	henda kasi	zeuwia wéa	dédia wéa	tenda lisenga	hótjete; hutji mi deise
Labourer, s.	mtenda kasi	muhenda kasi	mdédia wea	muhenda kasi	mtenda masengo	nama hutjiátí
Lace, s.	ukambá muembámba	lúgue luembámba	ikánda idéke	ubúgu		galle kalla
Laurate, v. a.	papúá; tatúá; rarúá	papúra; tarúra	tembúá	báa	papúla	tersáse
Ladder, s.	ngási ya ku kueléa	ngási	kitúti ja ku lizila			hokko yabisátí
Lamb, s.	mana wa kondó	mana wa gnónsi	kana ka ilóndu	mana jua mbúsi	manáje wa nkondólo	ilmóle holáti

English.	Kiswahili.	Kinika.	Kikamba.	Kipokomo.	Kihiau.	Kigalla.
Lame, to be-	okokotéka; detéa	zezéra	yukudúa	hókola	sundájira	hókola; hókola ademe
Lance, s.	fúmo	fúmo	idúmo, pl. ma-	fúmo		wórana
Land, s.	nti	zi	ndi	nsi	jirambo	laffa
„ Lord	muigni şamba	muigni múnda	muéne niumbā	muigni kónde		abba auruáti
Language	néno; lóça	néno	ndeto	manéno	malúlo	dubbi; áfa
Languish, v. n.	regéa; jóka	regéra; mnióngé	múwúdu; mudéke	kálata		kálate
Lap, s.	pája, pl. ma-	jíga, pl. wiga	kú	váza		hársa
Last, adj.	ya mişo; pita	ku işa	ya mumenikilio	jía	ya ku mála	ka dabre
„ day	siku ya kwíşa	ziku ya ku sira	mudénia wa —	siku ya ku jia	liúa lia ku mála	guiya rawanuáti
Late, adv.	wakáti ulipopita	majira gavojira	máduku wala mana widie	wakáti ujia		waggasia hadabre
Laugh, v. n.	téka	zéka	déka	zéka	seka	kólfe
Law, s.	hakki; şerria	haji; ámuri	ndeto	haji		yákama
Lax, adj. to be-	regéa; fungúka	regéra	dáika; lúloa	fungúka		débee; hike
Lay, v. a.	wéka	ika	ia	wéka	wika	kai
„ open	weka wasi	ika luasu	ia kidei	weka wasi		kulla toltje
„ eggs.	kúta mái	dieka mádji	léjia itumbi	wia madji		hókóka dale
Lazy, adj.	mfifu	mkába	muewo	láfa		láfa
Lead, s. (metal)	rusási	hambo	iwúto, pl. ma-	resási		dúgo
Lead, v. a.	ongóá; ongósa	longóla; longósa	widia mbe	yongóá	onesia	agersise; dúra ademe
Leaf, s.	janni; pl. manni	kóza, pl. ma-	idángu	mafúngo ya mihi	liniassi	ówansa
Lean, adj.	aliekónda	ayeónda	ku móza	kondáa	ku ganda	húkate
Leap, v. n. vid.	jump, v. n.					
Learn, v. n.	jifúnsa	zifúnda	itáwia	zifúnda	rijigánia	berre; berrate
Learning, s.	mafunsio; élíma ujúfi	mafundio	matáwio?	mamano		béka; karroma; bé- kuma
Least, adj.	mdógo seidi ya othe	mdide seidi ya ossi	mnini ku kila onde — kúe —	kadúdu seidi, ya onse	kasotenda jirepe	dikio
not in the-	kábisa	kamarre	wiú	hatta		mali kábami?
Leather, s.	ngófi	jingo	ndáwa	jingo	likúnami	itlile
Leave, v. a.	áta	ríja	eka	yáza	leka	lákise
Left hand, s.	mukóno wa ku şoto	mukóno wa ku mózo	moko wa kúka	mukóno wa ku zonso	mukóno wa mriro	harka bitatjáti
Leg, s.	gú, pl. mágu	gúlu	kú, pl. maú	gu	likóngolo	mila; laffe
Legislate, v. a.	fánia upóle wa nti	henda pore ya zi	ika mbóla wa ndi	henda poepoe ya zi		lokonno laffati mideise
Lend, v. a.	kíridi; pa feda karada	va déni	nenga dí or kizili	va rando		gaddi kanne
Lengthen, v. a.	fania mrefu	henda murre	zeúwia jíaza	henda muiyéa	tenda mréhu	derése; déra toltje
Leopard, s.	tui	zui	ngo	nadóde		kerensa
Lessen, v. a.	pungúsa	vungusa	níwia	fungusa	tenda jihúpi	gábabse

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Lest, conj.	kutóa ku-	kuza ku; kussa-	ku léa	kuza ku-		dóiti
Let, v. a.	áta	rija	éka	yáza		lákise
Letter, s.	wáraka; bároa	wáraka	wálaka	wáraka		warakáti
Level, v. a.	lingánisa	henda karakara	zeuwia iwianene	ngánisa	tenda maringa	wolgiteise
Lewd, s.	káhaba	yuna lukuáre	mdám̄buki; kilalei	mránga		şóрто
Liar, s.	mróngo; muóngo	mulóngo	muwúngu	mzúe	mnáni]	nama falkati; sobi
Liberate, v. a.	tóa; ata hurru; fungúa kifungóni	láfia; rija hurru	úmia nsa	yáfia	tenda mulunguána	irra báse
Lick, v. a.	rám̄ba	lám̄ba	niénia kua uimi	kóm̄ba	láhida	arrábe
Lie, v. n. (speak lie)	nena uróngo	ulóngo	ájia uwúngu	nena nzúe	nena unámi	fálka díbate
Lie, s.	urongo	ulongo	uwúngu	muongo; hadá	unámi	falka
Lift, v. a.	inúa	inúla	úkilia	nuía	niamula	káse
Light, v. a.	wáşa tá	bussa móho	kuátazia muaki	wassa zá	kolesia motto	tjibilte bobese
Life, s.	usima	usima	uima			
Light, s.	muánga (tá)	mulangása (zála)	madéu ?	muyánga	mlangása	káwa
Light, adj.	kipési	si msího; meréra	kiwúdu	kiwódo	jangasitópa	kasso
Lightening, s.	uméme	mátja		yuféfe		hángada?
Like, v. J should-	napenda	nahensa	nguénda	nazakka	nasáka	énfédá; nfjálata
Likeness, s.	mfáno	karakara	kalakála	maengáno		gitta
Likewise, adv.	téna	zóna; kahiri	nengi	kawii	sóni	ammo
Limestone, s.	tóká	tóká	mái ma mbítij	tóká		arno
Limits, s.	mpáka	mufáka	muwáka	múngo; mufaka	mpáka	mógu
Limited, adj.	pakána	vakána	likiana muwakani	ungiána		woliána
Linger, v. n. vid. languish, v. n.						
Lion, s.	simba	zimba	muniám̄bo	simba	simba	neka
Lip, s.	muómo	mulómo	muómo	muómo	mlómo	hidi
Little, adj.	kidógo	kidide	kanini	kadúdu	kinándibe	dikko; dikkio
Live, v. n.	íşi; keti	ságala	íkala	káa	táma	tai
Liver, s.	íni	ini	itemma, pl. ma-	ini		tirru
Living, adj.	msíma; uhei	msima	muima	ka motjo	yunankoto	lubbu tjira; feia kaba
Lizard, s.	mjiskáffiri	jusu, pl. wiusu	kakái, pl. ma-	mjússi	nambulukuánda	wákala
Load, v. a.	tuéka; tükusa	zükusa	ájia múio	vása	njigásia	bátjise
» a gun	şamiri; şindilia; ramía	buma barudi	koméa kitólejio	şamiria		mida káwe kesa buse
Load, s.	msigo	msigo	múio, pl. miio	msigo	msigo	báa
Lock, s.	kúfúli	kufuli	kiwingúí ja yi	uffunguo		tjuffána belbeláti
Lodge, v. a.	tía niumbáni	búma niumbani	lijia niumbau	gisa niumbani		minna kesa buse
Long, v. a.	penda sana	hensa nuno	enda muno	zakka múno	saka	tjelála guddío tje late

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Long, adj.	mréfu	murre	muáza	muiyéa	mréhu	déra
Look, v. a.	angalía; ona	lola; tesáma	jíjia	ioya	lola	ilále
Looking-glass.	kio	kilólo	kizijio	kió	kariróre (mandála)	fuldóya
Loom, s.	mitári wa ku fumia unguo	mitári wa ku fumira ungúo	íwila jia ku tumia ungúa	múhi wa ku fumia unguo		mukka deja woyáti
Loose, v. a.	fungúa; regesa	fugúla; regésa	dájia; lélia	fungúia	gópöla	hídána base; gale hisse
Lord, s.	bána	bána	adsa; kitóna	bana		abbo
Loudly, adv.	na sautti kú	umíro nbómu	kua kanioa mnéne	na izúí kú	kua rirówe; rialiku- lúngua	kóngo guddio dubate
Lose, v. a.	háribu; potésa	bananga; angamisa				
Love, s.	mapensi; péndo	mahensi	maéndo	mazakko	masáko	tjelála
Love, v. n.	penda; dáka	hensa	enda	zakka	saka	tjélate
Lovely, adj.	mema; péndoa; msúri	muzo	muzéo	zakkoa	sákoa	
Louse, s.	táwa	záha	ndá, pl. id	nzáwa	njípi	tjentjiráti
Louse, v. a.	tafúta táwa		mánda ndá	látja nzáwa	sósa njípi	tjentjiráti herbáde
Low, adj.	alie tíni	arie zini	ue déo	azie nsi	wa pasi	ka tjeláti djiru
„ country	nti tambaräre; nti iliotengeléa	zi izoyohambalála	ndi ya deo	nsi pámpo	mji wa pási	laffa béllitu
Lower, v. a.	šúša	zerésa	déjia	siesá		búse
Lungs, s.	páfu, pl. ma-	mayafu yafu	iwói, pl. mawói	ma yafu yáfu		sómba
Lurk, v.	utéa	fúngira; kárirá	edélela	gniéa	téga	ége
Lust, v.	péede	zúma	mánda	zákka	sáka	lúbbusa sela tjeláte

M.

Mad, adj.	yuna wasimu	yuna wízoa		ana wasimu		máratu; mérate
Magnify, v. a.	túkusa	kusa	lijia	kusa	tenda kulúngüa	gúddise
Maid, s.	manamuáli	msijána	múedu	manamúke	msijána	dúbra
Maid servant	kijakási	kijakasi			muáli	úiti; másáno
Maintain, v. a.	liša (feed)	rissa	ákilia kandu	issa kúja	pa posso	ságále sorse
Make, v. a.	fánia; tenda	henda	zeuwia; dédia	henda	tenda	mideise; toltje
Male, adj.	múme	mulúme	mítme	muyúme	mulúme	dira
Malice, s.	uófu; ubaia	úi	nái; úduku	wiwi	unámi	hamenna
Man, s.	mtu, pl. wátu	mútu	múndu (pl. ándu)	múntu	mundu (pl. wándu)	nama, pl. ennáma; dagga
Manifest, adj.	wási; dáhiri	luásu	nsa	táya mfizo	pása	doksa wánkabu; wadagerte
Manifold, adj.	mballimballi	luákwe luákwe	muánia	mbaimbái	mballimballi	gergera

English.	Kisuaheli.	Kinika.	Kikamba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kígalla.
Manure, s.	máfe; sámädi	máfi	mái	mafe	máhi	fála; fálti
Many, adj.	wángi	ánji	éngi; méngi	wánji	wajínji	magáda
Mark, s.	aláma; şébaha	alama; djéro	móla	aláma	aláma	gúba
Market, s.	sóko	sóko	hignágu	vántu va ku guia	soko	úruga gurguráti
Marriage, s.	hárrusi; maósi	niambúra	maajio ma muka	niambúra; ndósi ya muke		hérmi
Marry, v. a.	óa mke	lóla muje	ájia muka	yóa muke	lóla muje	herme
Marrow, s.	muóri; mafúda or kitambi ji ndáni	mafúha ga msósa	mauda ma iwindini	mora	jinamba ja inkáti	morái
Marsh, s.	síwa la máji	sia ra mázi	yíya ya mansi	síwa ja mázi		aşáka or kolba I sániti
Mason, s.	mjénsi or muási wa niúmba	muakki	muakka	mu mbáka niumba		tjerésa minnáti
Master, s.	bána	bána; bába	adsa; kitóngá	bana	ambúje	abbo; sárdana
Matrix, s.	kúma ya mke; ímji wa mána	njinni ya muje; muzi wa mana	kíno ja múka	kúma ya muke		hántjaffa nardéniti
Matron, s.	muána; mama	wáwe	zózo	máma		ayo
Maxim, s.	mapensi	mahénsi	maéndo	mazákoa	masákoa	tjelála; máma
May, v.	wésa; hémili	idíma	tónia	wésa	kómbola	dándée
Meadow, s.	máhali pa manni	vátu va makóza	wandu wa mádu	vantu va manni	pandu pa maniassi	urgo buyoáti
Meal, s.	jakúla; kiliwa	jakúria	jakúya	kúja; jakúja	jakúria	ságale; sóra
Means, s.	ndia; wiómbo	njíra; gissi; utu	nsia; kazámu	njía; wija	litála	dirbu; miha
Measure, v. a.	píma; kissi	píma; yésa	díma	talla; géa	píma	lákai; lákause
„ s.	kipimo; kíasi	kipimo; jéso	kidimi	talla	mapimo	wadúdúma
Mediator, s.	mpatánisi; mseliçisi	mpatánisi	muuzáni	muelekánia	muengía jirikáti	ka arársu; namā ar ráti
Medicine, s.	đaua	muháso	muddi	daua	ntéra	mukka wollansuáti
Meet, v. n.	onána; wajihána	onána na-	kómana	onána	onána	woldarge; woldagar
Melt, v. n.	yáika	yaiika	wíwia?	bakka		bake
„ v. a.	yáişa	yaişa	kanga	bakkisa		bakisé
Melted butter	sámli	mafúha	máuda	mafúha		dáda sukuráti
Member, s.	kiúngo	kilungo	kiúngo	hifúngo	jisukusúku	káwa naffáti
Mend, v. a.	fanisía; unga	henda wizo	dúma	zangánia vamóza	tenda mópe	mátanse; hideite
Merchandize, s.	bídaa; kítu ja bişera	kitu ja maróra	kíndu ja madóá	kíntu ja ku guia	wíndu wia ku súma na ku lémosa	wa gurguráti
Men, s. pl.	watu	átu	ándu	wántu	wandu	énnama; daggā
Merchant, s.	muúsa na kúa; mfānia bişera	mgúsa na mgúla muhenda rora	mundu múa na guda	tágiri		durésa gurguráti
Mercy, s.	réhema; hórúma	rehema mbasi	uzéo	gádiba		gádiba
Merely, adv.	tu; bassi	bassi; tu	bázi	bassi	sámbāno?	lukka

English.	Kisúaheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Merit, s.	kasi; húja	kasi; utu	wéa; undu	kási; ámala		hutji; érga; ámala
Messenger, s.	mjúmbe; mtúme	muhúmoa	mtumía	muhúma	yuamtú mire	nama ergáti
Middle, s.	káti	kahi	káti	káhi	jirikáti	iddu
Midnight, s.	nussu ya usiku	id	káti ya útúku	usíku káhi	pajirikáti usíku	hálkani tjíddua
Midwife, s.	mwiálíša	mfiálussa	mujíáidia andu aka	mwiása wake		narde dálsisa
Mien, s.	usso; sura ya usso	usso	údio	usso		fúla
Might, s. vid. power, s.						
Mild, adj.	muoróro	muolófu	mtótu	muóo	muolówa	wagjjiwámo
Milk, s.	massíwa	messia	kalia	massíwa	likáma	ánáni; ána
Milk, v. a.	káma	káma	dúma; káma	káma	kama	élme
Mill, s.	jíwe la ku sagía	luála lua ku sagira		iwe ja ku huéa	ligánga lia ku síaga	rigátti
Miller, s.	msági	msága unga	múdi wa mudu	muhuési		nama rigatiáti
Mind, s.	móyo	moyo	ngó	mótjo	mtima	lubbu; labbe
„ v. a.	dáka	londa	manda	zakka	saka	lokonno mideise
do not mind	áta; hana jámbo	ríja; kana útu	éka; nde undu	yáze; ka zámbo		lákise; woyu hénkábu
bear in mind	weka moyóni	íka moyoni	ia ngooni	weka motjóni		gerrasa buse
Mingle, mix, v. a.	tangánia	zangania	wulania	zangania	sangania	wolimáke
Miracle, s.	ájábu; mutjisa	jonni	kionni	mákisa		maksa
Mire, s.	tópe	tówe	ndáka	dóre	utópe	dokke; ráre
Mirror, s. vid. looking-glass						
Miscarry, v. a. (child)	háribu mimba; áfia mimba	láfia mimba	úmia kiwúno	yáfia mimba		ulfa yake
Miserable, adj.	meskíni; hana kitu	mujía	míja	ka kántu		diega; woya hénkabu
Misery, s.	majonsi; mašáka	mašáka	umaniamáu	nánsu	masáka	náhétu
Miss, v.	hakupáta	kapatire; kossa	ndana kita; nd. kuáta	kahangáfa	angapáta	hadabe; hangate
Mist, s.	fúnde, pl. ma-; kunge	mafufufu		mafunde	lipundúkúlu	hurri
Mistake, v. n.	kóssa	kossa	ndana mania neza; ku widia	kossa	iwáa	wolále
Mistress, s.	muana; bibi	wawe	zozo	tjauje		
Misunderstand, v. a.	hakufáhamu or haku- sikia sana	kakamánia	ndana iwa neza	kakumania	angabirikána	wadageime; aka tola wahubáne
Mix, v. a. vid. mingle, v. a.						
Mock at, v.	fánia msáha; téka; teséa	zazigira hendéra msáha	wuia ngói	zéka	gnándira	kóse; kolfe
Modest, adj.	muigni ku jisuiá naf- siyakwe	unasulia moyówe	yuku-iléa muene	zifingiria muignie		ófi dorge
Mohammedan, s.	islam	mzúmba	ndumba (pl. ma-)	islam		íltáma
to turn —	sélimu	id	itújia udumbáni	sélimu		íltámse
Molest, v. a.	jokésa; tia mašaka or udía	zósia	nózia	zokésa; kúka	gusísia masáka	kúkamse; kuke

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Moist, adj.	májimaǰi	mazimazi	mansi na mansi	mazimazi	yina mesi mesi	biscite; diko bis:
Money, s.	féda	féda	nsilli	fueda		kalma
Monkey, s.	nianni	nianni	ngóli, pl. ma-	maiónda	ndúmbiri	géldeša
Month, s.	mesi	mesi	muéi	mesi	mesi	adéša; tjía
Moon, s.	id	id	id	id	id	tjii
More, adv.	seidi ya-; kuliko; dju ya-;	seidi ya; ku sisi	kue; ku kila	seidi ya	ku ongésia; kuliko	irra djíra
Moreover, adv.	dju ya-; laken	zulu; ela	ulu; ndi	laken; zu	nambo?	ammo
Morning, s. good —	súbüçi umejelewa?	jiramúko uzizeréroa?	jjóko uwoniau?	wiwiu múya nágaia	kundáwi	dírama nagaia bulte?
Morning-star, s.	nióta elfégiri	niegnési ya jiramúko	ndáta ya jjóko	nióha ya magurra	nióta ya kundáwi	bákeltja herresát
Morrow — to- after to-	kéšo kéšo kútoa	majéro muhúndo	óni áúke	kéšo kéšo kútoa	maláwi mtundo	bóru guiya aftáni
Morsel, s.	kipánde	kisiku	kamóndo	kidinku	jipánje	tjatjába
Mortar, s.	kínu ja ku tuangia	kinu ja ku vondéra	ndi ya ku kimia	kinu ja ku sóa	litúli	móiyé
Moth, s.	kibúu; nóndu	kibúlu	kigniu	tjirri		tjirri
Mother, s.	máma	máyo	múaido; ignia	máma	amáo	háda
Motive, s.	sébabu	utu	undu	zámbo	ligóngo	berbáda; gáfa
Moulder, v. n.	kúa mtánga	kála mzánga	túika mudánga	hendéka mzánga		biyeite
Mount, v. n.	kuéa ju	kuéra zulu	liza ulu	fáa zu	kuéra	yábe; gubba irr: yabe
„ a horse	pánda féraši	kuéra ferasi	liza ulu ya ferasi	fáa zu ya ferada		ferda yábáte
Mountain, s.	mlíma	mrima	kiima	muima	lihúndu	dákkatja; túllitja
Mouse, s.	pánia	pánia	mbéa	pania	likóssue	dóta; hándüta
Mouth, s.	kánoa	kanoa	kánioa	kánoa		áfa
Mouthful, adj.	kijásájo táfu mója	kiizasájo záfu	yukuzúzia itáu	kazása pfunda		ha boko imieke
Move, v. a.	sukasuka	sumfia	déngidia	rása	tengánia	ráse; sósoe
Mow, v. a.	káta niassi	zinsa niassi	dila madangu	kenta niassi		múrate
Mule, s.	mbaga		uzígi, pl. nigí	motjue		dongorra
Much, adv.	nengi; telle	nenji	muno; muita	nenji	hiaijenji	magáda; guddio
Murder, v. a.	úa	ulága	úa	iága	ulága	atjése
Murderer, s.	muuwáji	muulági	muuái	wáji	muulági	itjéftu
Murmur, v. a.	gúna; gnugnunika	gúna			ninda	delansóme
Must, v. (he must)	ya-m-páša	gazi-mu-hamira	yailoa	ya-m-fikia		hágéé; háamále
He must do it	yampaša ku fánia	gazi-mu-hamira ku henda	yailoa ku zeuwia			ha mideisa gee
My, pron. poss.	yango	yango	yagoa	yango	yango	kiya
My house	niumbayango	—	niumba yagoa	—	—	minnakíya

N.

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihiáu.	Kigalla.
Nail, s.	mismári	id	ja	mismari	júma	sibila dongortuáti
„ of fingers	udóle, pl. ndole	lukómbe	uwá, pl. wá	niáa	jigalawésa	kiénsa
Naked, adj.	tuputupu	fufu	mudei	kafifi ka unguó	makónope	kulla
Name, s.	jina	zina	jítoa	sári	rína	mekka
„ v. a.	pa jina; tája	va zina; háza	etta jítoa	va sari	pa rina	mekka base
Nation, s.	kabíla	mbári	mbai	gósa	lukósio	gósa
Native, s.	mana wa nti	mana wa zi	kána ka ndi	mana jua nsi	mundu wa muji	ilma laffáti
Nearly, adv.	kidógo kime pun- gúka	kidíde kizifungúka	kinini jekuniwa	kavungúka vadudu	pangatárika	dikóti haffe; hágee
Nearly a 100	kátiri ya mía	za gana	ta wandu iana	za gana		aka dibba
Nature, s.	úmbo; maúmbo; wiumbe	maumbo	izámu	maúmbo		úmáta
Navel, s.	kitófu	tófu	mkónio	jikófu	jisófu	hándúra
Near, adj.	káribu	féfi	wagúwe	hafúfi	pangatárika ayua- wandijire?	dihó; diháte
Necessary, adj. vid. must, v. a.						
Neck, s.	şéngo	zéngo	ngéngo	mnio	lukósi	morma
Needle, s.	sindano	súmba	zingáno	sindáno	síngano (kassénje)	lilma
Neglect, v. a.	ata; pissa; pitília	ríja; jira	éka; ulanilia ukila; úloa	yáza	léka	irra tái
Neighbour, s.	jiráni	id	mutui	jirani; óla		óla
Neither-nor	wala-wala	hebbu-hebbu	kana-kana	ambu-ambu		iokán-iokán
Nevertheless, adv.	laken	ela	ndi	lakini	nambo	amma
New, adj.	mpia	múfia	nsáu	kífia		harreisa; harréti
News, s.	çábari	çábari	uwo; ndeto	mágu		ódu
what is the-	ni çábari gani mpia ilio tungília	milómo yani mífia	ni uwo muáu?	mágu gani yaziéo máfia?		odu máli ka harreisa duffe?
Night, s.	usiku	usiku	útúku	usiku	jíro	hálkani
Nobleman, s.	mtukuffu; mtu mku	mutu mbómu; mutu amanikanáye	mundu munéne; yu- kumánika kua andu	múntu mkú	mundu wa ku lúngua	nama ulfáta or ulfe- sáte
Noise, s.	keléle	kulúlu	mbu	mázni	jiségue	gúoha
Noon, s.	dóhori	dóhori	káti ya mudenia	júa ya mskáhi	msána	sáfo
Nostril, s.	tundu ya púa	tundu ya púa	kitónio ja eniú	ánga ya púya	mbúgu wa lupúlu	káwa funániti
Not, conj.	si	zi	ti		si; anga	móti
he has not made	hakufánia	kabendére	ndana zeuwia	kakuhenda	anga-tenda	wantóltjine
Not so	sífio; si hífo	séfio	tiwo; ti ta uzu			akanámo
Nothing	hapána; hakúna	kána; kavána	wádíe; kundie	táfa; taku	ganákóla	wánkábu; henjiru
Notice, s.	çabari	çabari	ndeto; uwó	mágu; iriga		odu; bieka; erga

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Notify, v. a.	elésa	mánisa	táwia	va magu	manisia	bieksise; bieka kanne
Nought, tobe	hapána jambo	kána zámbo	wadie undu	táku kántu		woiyu wánjiru
Nourish, v. a.	liša	rissa	ákilia	isa jakúja	visia	sorse; ságale; láte
Nourishment, s.	jakúla; पोषो	jakuria	jakúa	jakúja	hiakuria	ságale; sóra; niáda
Now, adv.	sása	hikára; sambi	índino; oindi	sambi	sámbano	amma
Now and then-	marra marra moĵa	kana mmenga mmenga	ímue na ímue	múeda mmóza	kampépe	gáfa gafa
Nucleus, s.	kóko	kóko	mbéke	konko	songólo	mida tjálati
Number, s.	hesábu	táro	matálo	ku talla	maalango	lákausa
Nuptials, s.	harrüsi	niambúra	maino ma wadi	wia wa tuási		hérima

●.

Oath, s.	kiapo	jiráfo	múma	jiáfo	jirápo	kákáno
Obedience, s.	táa; masikísi	masikíro	maiwi	uba	angabilikana?	dageita; úba
Object, s.	kitu; jámbó; sebaĵu	kitu; zámbo; útu	kindu; undu	kantu	jindu	wa; dubbi; berbáda
Oblige, v. a.	fánia wema	henda wizo	ika neza	henda wema	tenda wikóto	midaga tesise
Oblique, adj.	lála upánde	lala lufande	máma móndo umue	uja yufánde	góna lumpépe	kinátja débee
Obscure, v. a.	fánia kisa	hensa kisa	ikia kiwindu	henda kisa	tenda jisa	dukáneise
Observe, v. a.	óna	lola	jija	iyóá; óna	lola	ilále; déрге
Ocean, s.	báhari kú	báhari bomu	mansi manéne	rukánga yukú	mbóani yayikulúngua	mánia gudda
Odd, adj.	kitu kikúba	kitu kibómu	kindu kinéue	kintu kikú		wa guddio
Offend, v. a.	fánia; maófu; tia hasira	henda wí; hálifu; zúkisa	ika nai	henda wíwi		hámtu tóltje
Offended,	kasirika	zukíroa	dáta	karretja		dáláne
Offer, v. a.	jongésa; jongelésa	sengésa	dengelélia waguwe	fikia hafúfi		bikse
Often, adv.	marra nengi	kána nengi	midénia mengi	mieda minji	káka jinji	guiya magáda
Oil, s.	mafúda	mafúha	mauda	mafúha	mabúda	dádátja
Old, adj.	ya kále	ya karre	wa téne	kái	ya kála	dúlatja
Omit, v. a.	áta	rija	eka	yáza	leka	lákise
Once, adv.	marra moĵa	kána mmenga	ímue	múeda mmóza	kampépe	takáti; guia tóko
On, prep.	jü (ya)	zúlu (ya)	ulu (wa)	zu (ya)	panáni (pa)	irrána; gubba
One, num.	mmoĵa	mmenga	úmue	mmóza	yumpépe	tóko; tókotja
One-eyed	muigni jito mmoĵa ni tongo	yana njeléle	ue ndóngo	ana zongo?	risso rinpépe	ilti toko kaba
Onion, s.	kitungúu	kitungúlu		kitungúu		kitukuluéla
Only, adv.	bassi; tu; pekée	bassi; hejée	bázi; wéka	bassi; kajejée	bassi	tnkka; kofáiu gitanáiu; ganaiu
Open, v. a.	fungúa	fugúla	dázia; gunúa wingúa	funguia	fungúla	banne

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Opponent, s.	adui; mfitini	mkóndo	muái	msúka		nama loláti
Opposite, adj.	kabiliána lekeána	erekerana	dengeleliána	fikiána		hawolitingée
Oppress, v. a.	dálimu; gniagnania	vóka	wena	dálimu	súmüla	ruddi irrafude
Or, conj.	au - au	hebbu - hebbu	kana - kana	ambu -ambu		iokan - iokán
Order, s.	upóle; amri tartibu	porepóre	mbóla	poepóe	ámuri	lokonno; hafenna
in order thah	ku	hu	ku	ku	hu	aka
Order, v. a.	ámuru; pa amri	ámuru; lágisa	táwia	va fenna		fenna kanne
Origin, s.	muánsó	id	muambililio	muánsó	ku tauda	fírša; dúrsa
Ornament, s.	pambo	urémbo	maálilo	mafámbo	urémbo	berrésa; mideise
Other, adj.	mungine	id	ungi	ngíne	yuinépe	dibbi or diwi; biráti
Over, prep.	jü (ya)	zúlu (ya)	úlu (wa)	zú (ya)	panáni (pa)	gubba; irrána
Overcome, v. a.	şinda	sinda	lunjia	şinda	sinda	káfáte
Our, pron.	-yétu	-yéhu	-yáido	-yéhu	-yétu	kenna
Out, to come- to be out of sense	tóka kossa ákili	lá kossa maákili	uma witania maddu	yáwa ana matarre ka akili		běbě mama dabe
Outside, s.	nde; nti ya barra	nse	nsa	nsi	pása pa	dida
Ox, s.	hassi wa gnombe gnombe múme	gnombe mulúme	ndéwa ya gnombe	korma júa gnombe	gnombe yamulúme	sánga; korma lóniti

P.

Pain, s. to feel-	maumifu umia	malumifu lumira	uniamai niamai	kúkama ndoári kúkama	lipóteka	dúkuba; kúkama kúkame; dúkübe
Pain, v. a.	sumbúá; umia	sirrimia; sumbúla lúmisa	niamázia			
Paint, v. a.	tía range	henda sura	ikia or waka mbió	gisa faia		berrése; fahése
Pair by pairs	mbíli mbíli	mbiri mbiri	yeli yeli	wiwíi wiwíi	siwiri siwíri	lamma lamma
Pan, s.	djuugu	niungu	niungu	niungu	jiwiga	ókóde
Paper	waraka	waraka	wálaka	waraka	walaka	waraka kitábati
Pardon, v. a.	ata; ondoléa gofiria	rija; usíra	eka; ekéa	yaza	leka	lakise; kase; gate
Pardon, s.	magófira; msameha	mausso	maeko	mayazo		kasa
Part, v. a. vid. divide, v. a.						
Part, s.	fungo, pl. ma-	id	iwúngu	koda	lifungu	koda; gergerfudi
Pass, v. a.	pita; pişania	jira	wida	jia	pita	dábre
Passion, s.	hasíra	kóro	mudáto, pl. mi-	rétja		dálánsu
Passionate, vid. angry.						
Pasturage, s.	malíşo	marisso	maákilio	maisso		urga bobáti
Path, s.	ndia niembamba	njíra púzu	nsia ndéke kazila kadéke	njía kadudu	litala liambaba	dirbu kalla

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Patient, adj.	muíamáfu; mtúlifú	muíamáfu	mukilia	nála; yuna poepóe	mundu wu ku túlira	nála; tjértjara wán- kábu
Paw, s.	ukúja, pl. kuja	lukómbe	wá	niáa		kiénsa
Pay, v. a.	lipia; lipa	rivira; riva	iwiá	va rando or tjemfu	lipa?	gatti bafate or kanne
Peace, s.	saláma	uokófu; réri	uwó	arára		nágaia; arára
to make-	pataniša	henda réri	uzania	henda arára or nagea		arárse; nagaia midá- fate
,, maker	mpataniši	muhenda reri	muuzánia	muntu ararsania		nama arárati; ka arársu
Peasant, s.	mkulíma; mlimi	mkurima	muimi	muími	mlími	nama aúrátu
Pebble, s.	kokóto sa mawe	kiziwe	iwia	máwe wadúdu		kolkolle dakatjáti
Peel, v. a.	ambúa; tonga	gúa; zónga	azuwia	kúya magóme	sepa	kóla háke
Penetrate, v. n.	ngía; júa	njira; mánia	líka; ize	njía; mánia	ngira	šéne; bieke
People, s.	wátu	atu	andu	wantu	wandu	énnáma; dagga ma- gada
Pepper, s.	pilpili	pilpili	bilibili; muazakka	pilpili	pirpiri	fifšo
Perfect, v. a.	kwíša; kamiliša	henda kámiri; mala or margisa	minikília mina	henda kámili; sía		ráwate; dúmisa tóltje
Perhaps, adv.	lábóda	lábúda	yekutónika	láboda		io kan
Perish, v. n.	potéa	angamika	ku á	nangika; ra	sóa	báde; bellé
Perishable, adj.	kilijo potea	kirijo angamika	jekuá	kintu ja ra		woiyu ka bade
Permit, v. a.	pa rúçsa; rúçusu	rija, va rúçsa	éka	yáza		nágaia kanne; séra banne
Persecute, v. a.	fúkusa	sóla	lunjia	angása	winga	áree; sókise
Person, s.	náfúsi; muigniéwe	móyo	muéne	náfúsi muignie	msiéne?	namóma; naffa
Perspiration, s.	harri; mfuke	mfukúbi	yútia	mahuéka	jitukúta	múrúke
Perspire, v. n.	fania harri	henda mfukúbi	íkala na yútia	henda mahueka	tenda —	múrúke
Persuade, v. a.	kinaiša; tenda radi	ukúša	wúnia	kussa		kúfse
Physic, s.	daua	muhasso	muddi	daua		mukka wolansáti
Physician, s.	mgánga; mtenda daua	mgánga	mundu múe	mgangána	mganga	morú wolansáti
Piece, s.	fungo; kipánde	fungo; kisiku	iwúngu	koda	kipanje	koda; gafa
Pierce, v. a.	piga; fuma; dúnga toma	dunga	dománga	simíka na fumo		wórane; fólase
Pig, s.	ungúe	ungulúe	ungúe	unguyúe	ungulúe	boié
Pigeon, s.	ndiwa	njía manga		nsíwa		šimbirre horanoáti?
Pile, v. a.	tumbíka kitúngu; elemésa	eremésa	ia kiwúmbu	kunsánia		gúrate; tullu hideite,
Pilfer, v. a.	iba	ia	gnéa	iba kua weréfu	iba	nióre; hate

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Pilgrim, s.	mgéni	mugeni	muéni	mgéni	mrindo	késúma
Pillar, s.	ngúso	ngúso	kitui	ngúso		dóngorso
Pincers, s.	kolléo	poeléo	kikúato	kolleo		kábdo sibiláti
Pious, adj.	mtja Mungu	muogówa Mulungu	mukéa Mulungu	mşóga Mulungu		sodátu Wwakati
Pistol, s.	pistola; kimariti	id	katolejio kanini	bunduji kadóto		káwe dikio or ga- bába
Pit, s.	şímo	gópue	yima	simo	lisimbo	bolla
Pity, v. a.	horumia; rehemia	onéra mbási	makia	nahía		něhě
Pity, s.	hóruma; réhema	mbási	makio	nánsu		nasu
Place, s.	máhali; makási	vátu	wandu	vantu	pandu	urga
Plague, s.	taúni	nkóngo msíru	uwáu	ndoári msúka		dúkuba hámtu
Plain, adj.	dáhiri; wási	luásu	wadie mawido	taku fizo	matakúpe	wólgita; dókxa wan- kabu
Plain, s.	nti tambaráre	zi iriolála		yuwánda jua ngána		laffa malbeáti
Plait, v. a.	sóngá or súka şungi	suka kizónso; suka nierre	lúka njúii	şiga nui	póta humbo	rimfánsa korráte
Plan, s.	kásidi; şauiri; ma- pensi; sura	kúsudi; maujiriro	ndéto; matawa- nájio	makusudio; ma- zakkoa	masáko	máma; berbáda; tjelála
Plan, v. a.	kusudia; daka	kusudira; lónda ujirira	manda; iánia; ta- wanájia	zakka	saka	mámade; berbáde
Plant, v. a.	panda; weka	niála	wanda	tjalla	pánda	derára laffa kai or dabe
Plant, s.	mbéu; mméa	mbéu; mbóga	mbéu	mbéju	mbéyu	derára; mágra
Plaster, v. a.	andíka or bandíka daua kiondáni	patíka muhasso kiondáni	waka muddi wa kitáu	andíka daua kipozini		mukka wolansáti mudda kesa dabe
Play, v.	tésa	fuina; zazigá	dáuka; deka	zésa	gnánda	kolfe; tábáte
Play, s.	matéso	mafuino	madáuko	mazéso		kosa; tába
Please, v. a.	furáhişa; pendesa	erésá; huríra	dejia ngó	zákkisa		gamadjise (gámade)
Pleasure, s.	fúraha	fúraba	madéjio ma ngó	delli		gámáda
Pledge, s.	ráhani; dáraka; dámána	mfúnga	muwúnga	dáraka	ráhani	kóma
Plough, v. a.	linia	ríma	ima	ima na jémbe	lima ku lijela	yéme aurate
Plunder, v. a.	tóa niára; pokónia	vóka; támfa	táwa	darra; húna niára	súmböla	niára fúdate
Plunderer, s.	mtóro; mpokonii	mutámfi	mukei; kignei	mudarra		hattu
Pocket, s.	mfúko	mkóba	jóndo	mfúko	msáku	súba
Point, tip, s.	nta	za	múdia	nsa	lusóngá	birte
Poison, s.	summu	id	uwói?	şummu	uzúngu	dirre
„ v. a.	liša summu	rissa summu	akilia uwói	issa şummu	rissa —	dirrea sorse or ajése

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Pole, s.	pondo	pondo	iwila	pundo		lága déra
Polish, v. a.	leiníša; katúa	henda to	zeuwia neza	fuúya		sófe
Pool, s.	máhali pa tópe	vatu va tóve	wandu wa ndáka	vántu va dóre	páandu pa utópe	urga dokkeáti
Poor, adj.	meskíni; hana kitu	mujia	mújá; ende kindu	meskini ka kintu	ganákola jindu; án-gali jindu	diéga; hiésa
Porter, s.	mgója mlángo; mtu-kúsi	murinda mriángo; muzukúsi	muedélela mlango mgúa	mká mjangóni; mtu-kúsi wa msigo	mjígala msigo	égdu belbeláti; nama ka báte
Possession, s.	milki; mali; ufalme	milki	indo	milki; hayóma		mótuma; láffa; biye
Possible, it is-	yamkini jawesekána	jaidimikána	jekutónika	kinawesekána		endándea
Potsherd, s.	kigái; kitjáia kilíko	kizaia	kizingula ja luáya	tjuátje	jijónjo	ele
Potter, s.	mfinánsi wa udóngo	muúmbi wa ulóngo	muúmbi	múmba kióngo	mgómba jiwíga	daitja okoteáti
Pound, v. a.	pónða; tuánga	vónða	kima	sóa; bulleisa	wónða	bulleise
Pour out, v. a.	muáya	muága	itándi	kéha	ita	dangaláse
Poverty, s.	ukáta; ukiwa	ujia	úja	ujiwa		diéga
Powder, s.	mtánga; fúmbi	mzanga	mudánga	mzánga	utándi	doke; biye
gun-	barudi	barudi	baludi	barudi	baludi	
Power, s.	ngúfu	id	iwinia	ngúfu	májiri	irre; tjabenna; humna
Praise, s.	sifa; hamdi	hemdi	ngúma	hamdi; sadda?		gáláta; şaddúmea ulfesa
„ v. a. oneself	jisifu	zikária or kuésa	ikaidia	zişádda		galatéfate ofişate
Prattle, v.	séma manéno mangi	henda manéno manji	ikía ndeto nengi	nena manéno menji		dubbi magádise or gudise
Prayer, s.	salla	maşálo; mafóyo	mazálámo; mawóyo	mayúmbo	majúgo?	dúkáno
Pray, v. a.	salli; omba	şála; foya Mulungu	zálama	yúmbo	júga	dúkate; wáka wá-máde
Precede, v.	kuenda mbelle; tangulia mbelle	enénda mberre téma, or longóla mberre	tóngodia mbe	enda mbe; yongóla	enda mberre; longóla	firsa or dúra adéme
Precious, adj.	yegni kima kikú	yuna kima kibómu	je dóa inéne	ana kima kiku		gurgúrasa magáda
Precipice, s.	teremúko ya mlima	murima uriosáma	madéo ma kalima	gerre ya muima		fóda
Pregnant, adj.	yuna mimba	id	ue wú	ana mimba	akuéte manáje nkáti	ulfa kabe; narde túmtua
Prefigure, v. a.	fanániša kwánsa	zóra mberre	anánijia mberre	elekánia muánsa		fakése; giteise; wol-gita toltje
Prepare, v. a.	wéka teári	henda teári	ia neza	wandaía	wika wandijire	gadida mideise
Present, v. a.	pa; jongeséa; tunukia	sengeséra	nénga; dengelélia	va	segésia?	kanne
Present, s.	hedáya; héşima; túnu	héşima	kazámu; kindu	kintu ja tóla	jipánje	tóla; horri
Press, v. a.	sóngá	şóngá	gínia	mígnia		dibe
„ ont	kamúa	kamúla	wiwa	kamuía	kamúla	mítjire
„ down	boniésa	piga ndáni		bigisa ndani		

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Pretend, v.	jitia; dangánia	zibúma; henda utu	ajia	néna	lúla	dúbate
Pressure, s.	diki; mašaka	ndia	maniamáu	mašaka		díbtu; béla?
Presume, v.	danni; fikiri	ása; tára	lilikana	tarra		lákae; mámade
Presuppose, v. a.	kátiri kwansa	tára mberre	— mbe	tarra mbe		lákausa dura mideise
Previous, adj.	kwansa	muanso	muambililio	kwansa		duráti
Price, s.	kima; támani	róra	dóa	kima		gúrgura
Pride, v. refl.	jikuésa; jifania bora; jisifu	zihenda mbómu	ikuja; izeuwia mnene	zikusa	jitenda kulúngua	ofigudise; guditare
Priest, s.	mkoháni muálimu; mkulufundi	id	id	id		bersiftu
Prince, s.	sultani; mfalme	zumbe	zumbe	hátju; heiu	zumbe	móti; heiu
Principal, s.	mkú; kitoa; msé	mbómu; mfiere	mnéne	mkú	mkulúngua	gudda; tórbi
Principally, vid.	especially, adv.					
Principle, s.	kitu kikú; seba ya kwansa	kitu kibómu; utu wa mberre	undu	mašauri		mána
Prison, s.	kifungo	id	maówo	msiji	pandu pa ku táwa	bídána
Prisoner, s.	mtu aliefúngo	mutu ayefungoa	mundu yuowétoe	aziefúngo		nama hídána
Proceed, v. n.	tóka; tangulia	lá; longóla	tóngozia mbe; úmála	énda ussóni; yongóla	tióka	fúla dura adéme; behe
Proclaim, v. a.	elésa	manisa	táwia	mambia	nenéra?	bersise; beksise
Procure, v.	jipatia; fánia	zi patira; henda	kita; ikitia	páta; huua		fude; dagerse
Profer, vid.	present, v. a.					
Profit, v. a.	tóa or páta feida	hala feida	kita kazámu	dernaba	pata kindu jikóto	dernabe; dèrnabe gale
Prohibit, v. a.	suilia; katása; rúfuku	kahása	wáta	fungiria	kánia	dóрге; serifate; serre
Prolong, v. a.	fania kiréfu; limatilia	héndá kire	ikália muno	kawía		derése; ége
Promise, v. a.	agána na-	lagána na	iánia na-	yagisania	lagana	woldáme; woldá- mate wolidámáne
Prop up, v. a.	siba	siá	wida	funikisa	siwa	tjúkále
Proper, adj.	snafi; msúri; yapáša	muzo; bamíra	kalakála; yalloe	kingána		mále
Prophet, s.	mtúme; mjúmbe wa Mungu	Muhúmoa wa Mu- lungu	mutumía; mupolo- feta	Muhúmoa wa Mungo		erga wakáti
Prosper, v. a.	fanilisa; fanisia wema	hendéra wizo	zeuwijia	elekánisa	téndea	gudda idémsise
„ v. n.	pata baçti ngéma	pata baçti mbizo	kita kazámu kazéo			mídáge
Prostitute, s.	káhaba	muigni lukuáre	kilalei	mránga		şórto; dirágama
Protect, v. a.	linda	rinda	edélela	inda	rindira	ége
Provisions, s.	sawádi; kialio	léu, pl. maléu	kánda ka ku ya	jakúja	hiakúria	éwu
Proud, adj.	aliejikuésa ju; mfu- túa; aliejifania mku; msáfih	ayezikutúla; mniéti	yuku ikaidia; ikuzia	muigni ku zikusa motjóye		fatúla; ofi guddise

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Prudence, s.	ákili; fikirá; nadari	akili; uláju; nárari	maddu	ákili	malángo	óggeisa
Prudent, adj.	muigni akili	muláju	ekuéte maddu	ana akili	akuete malángo	nama oggeisáti
Pull out	fúta; kokóta	fúha; kurúria				
„ an eye	gnóa (jito)	gnóla (zitso)	kúa (ido)	kúya zitso	túpula (risso)	ilti base or murre
Pulse, s.	mšipa wa damu	lúkano	múkiwa wa ndágame	musipa wa muási	msisi wa miassi	hidda harkáti
Punch, s.	úma	muitio	múkuwa	yugumba		mudda
Punish, v. a.	ádibu; adibiša	sirrimia	niamajia	kútisa mašáka	ménia	hide; dane
Purchase, v. a.	nunúa	gúla	úa	gúya	súma	gúrgure; gurgúrate
Pure, adj.	hana táka; mtakatifu suafi	heina nóngo; zuka; mneruve	ende iko; mudéu	ka nóngo	pángali matáka	kulkullu; turri wán- kábu
Purge, v. a.	takássa; hariša	zúsa; henda muhasso wa ku zusa ndáni	déjia; etujia kua muddi	mwárisa	súka; pa mtéla wa ku tenda mábe	albáse
Purify, v. a.	takassa; sugúa táka	zúsa; singa nóngo	déjia	tjorsa	súka	kulkulleise; kulkullu mideise
Purse, s.	kifúko	mkoba	jóndo	mfúko		súba
Pursue, v. a.	fuáta ku-m-kamáta; tafúta	túa ku-m-guíra rá- tira; henda júhüdi	wígila	úba	kágula muniúma	gúgano adéme; iti gúgate
Put, v. a.	wéka; tia	ika; húma	ia; líjia ndini	weka; gisa	wika; tiósia	náke
„ away	tegúa; tenga kándo tupa	zuva; ika kanda	ukilia	ussa	tága	olikái; gatte

Q.

Quality, s.	tabía; gissi; aina	gissi	udio; undu	tabía		ámála
Quarrel, v. n.	tela; nenesána	heha	ígida	héha	meniána	lole; woldite; tjibbe
„ s.	kóndo; ugomfi	kondo; uhého	makáu	mabeho	ngóndo	lola
Quench, v. a.	sima; tülisa or buru- diša (kín)	símia; húrisa ussa (jiru)	ukilia (waóni)	sia (njiu)	sima	dámsise; débote; dorge
Question, s.	mauliso; masiála	maúso	maiwajio	maúso	mausio	gáfano; gafa
Quick, adj.	muigni harraka	id	ue mídüki	ana hárraka		arifáti
Quickly, adv.	tessihili; hima; har- raka; upési	hírraka; malo	mídüki	harraka		áriti; arifáti
Quiet, adj. to be-	tulia; niamá; mnia- máfu; mtúlifú	huríra; niamála	kília; mkília	ana nála	mtúrira	giddifa; wandúbatu
„ v.	túlisa; gniamása	húrisa	kililia	gidifisa	pembésia	giddifte

R.

Rag, s.	kítámhá; jiráka	kidému	kagúla	sarra; báika	kitambála	sára
Rage, v. n.	jirúkisa kua hasira; fuma; piga kišindo	fúma kua koro	úma kua midáto	fua kua rétja	túmbála	dálansu iti utále; márate

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Rain, s.	mfúa	mfúla	mbúa	mfúiya	mfúla	bokoia; sóra; róba
Raise, v. a.	inúa; simika; kuésa	inúla; imissa	umámia	muiya; simika	nianúla	káse; dabsise; hiksise
Rampart, s.	ukúta (wa máwe)	lukúva (lua ngóme)	wio wa mawia	ukúta	upagála	kára dakatjáti
Raven, s.	kunguu	kungúlu	ngungu	tázi		aláti góbo
Ravish, v. a.	mínia mtumke kua ngufu	hendéra aibu	diukijia	gisa yúzoa		tjérse; iti gorre; irre kábate
Razor, s.	uémbe wa ku nioléa	luémbe (pl. niembe) lua ku gnioréra	uénsi wa ku énsa	zuémbe	lukuángulo	náso; hádu
Reach, v. n.	páta; fika	id	kita; wika	pata; fika	ika?	gěě
Read, v. a.	sóma	fióma	sóma; fióma	sóma	sóma	kitába dáte
Ready, adj.	teári; rádi	teari	je wáu	vava	jiripapópo	arma tjira; wan- dumne
Really, adv.	kua kuelli; yakini	kua jéri	kua uwó	hadjini	mámbone	dugáti
Reap, v. a.	funa	funa	úna	fúna	gówóla	mida fude or fúdate
Rear, v. a.	kuésa ju; pansa ju	kuésa zulu	lijia ulu	vasa zu	kuésia	gubba yábise; guddise
Reason, s.	ákili; sébabu	akili; utu	maddu; undu	akili	malángo	mama
for this —	kua sébabu hi	kua zambo hiri	kua undu uzu	kua zambo hidi		wa kanáfi
Rebel, v. n.	tóka katika tá or ráya ya mfalme; assi	hendéra kondo zumbe	ígida na zumbe	yáwa fennáni ya hátju		ha moti iti gorre
Rebel, s.	muási wa nti muigni ku fitini or halifu mfalme	msumfia zi kua kondo	muigida na-	fitina ya hátju		fitina motiáti
Rebound, v.	rudi niúma; dúta	aya niúma; húga	kima kálúka	útja	uya	débee; dóse débee
Reccive, v. a.	toa; kubali; páta	hála	enda	huáa; hikisa	kunda	fúdate; fude
„ a stranger	kúbali mgéni	hala mugeni	enda mueni	huaa mgéni		kesuma irra fude
Recollect, v. a.	kumbúka	kumbukira	lilikana	kumbúka	kumbuka	kábade
Recommend, v. a.	wekéa or pa amána	ikira amána	ía neza	ágisa sana	lágisa	éwu kanne; ulfese
Reconcile, v. a.	patániša	bisánia; zangania vamenga	uzánia	arárisa	patanisa	arárse
Recover, v. n.	póa	kála báhá; vóla	wóa	fóa	póla	feie
Red, adj.	muekúndu	mtúne	mtúne	kikúndu		
Redden, v. a.	fania —	henda —	ika —	henda —		
Redeem, v. a.	kombóa	kombóla	ówozia	yáfia	kómbóla	hada irra base
Refresh, v. a.	stereheša; tia ngúfu; burudiša	hendéra peho; buma ngúfu	wúnajia	kúfisa	ikúta; jikúsia	kúfse; miése
Refuge, s.	máhali pa makimbilio	vatu va makimbiriro	wándu wa ku kéa	vantu va guderaméra	pandu pa ku utujira	gúgano; urga gu- ganoati
take —	kimbía	kimbira	kéa	guderaméra		gúgute
Refuse, v. a.	kátá; áša	kahála; sindanira	léa	figiria	kána	dide; gélkje; wákate
Regret, v. n.	júta	ziúta	niamá	ziúta		kábate

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Reign, s.	miliki	uzúmbe	uzumbe	heiyóma		mótúma
Reins of a horu	luguámu ya ferasi	lúgue lua kanoa ra ferasi	wingu	háwako ya ferada		hidána sibila
Reject, v. a.	túpa; katá; kánia	zuva; kahála	éka; léa	sindika	kanga	derbe; dide; mórmate
Rejoice, v.	fúrahi	eréroa; zéka	déka	henda delli		gámáde
Religion, s.	kitjo ja Mungu	óga wa Mulungu	makéo ma Mulungu	šóga ya Mulungu	oga wa Mulungu	sóda Vwakáti
Relinquish, v. a.	áta; sása	rija	eka; tália	yáza		hámbise; lákise
Remain, v. n.	salia	sála	talilia	saa	sigála	háfe
Remainder, s.	masásó	masásó	matálio	masásó		hámba; háfa
Remarkable, adj.	ja ájabu	jamáša	kidina onoa	ja ku makka		hámake
Remedy, s.	daua	muhasso	muddi	daua	mtéla	mukka wolansáti
„ v. a.	pósa	vósa	wónijia	fósa	pósia	feise; báse
Remind, v. a.	kumbúša	kumbukisa	lilikania	kumbussa	kumbusia	kabsise
Remote, adj.	mballi	kurre	kuáza	kúye	kua naula	baia; háńko
Remove, v. a.	ondóá; ténga	ussa; ika kándo	úkilia tóa kuáza	enda kúye	tiósia	káse; baia kai
Renew, v. a.	fania kipia	henda jifia	zeuwia nsáu	henda jifia	tenda yampia	harreisa toltje
Renounce, v. a.	ata	rija	éka	yáza	léka; ása	dide; lákise
Repent, v. n.	júta	ziuta	niamá	ziúta	ziúta	mama geltje
Repentance, s.	majúto	maziúto	maniamáo	maziúto		
Report, s.	çabari; manéno	çabari	uwó; ndeto	inágu	malúlo	érga; ódu
Request or re- quire, v. a.	dáka; çtajia	lónða	mánda	zakka	sáka	berbáde; kádate
Request, s.	madákoa	malóndo	mamándo	mazakkoa	masáko	berbáda; káda
Resemble, v. n.	fanána na-	halána na-	ikala kalakála	ngáma	ya malinga	fakáte; wolgitái
Residence, s.	makási ya Sultani	maságalo ga zumbé	maikalo ma zumbé	gassa ya heiu	pandu pa ku táma ajimuéne	tésuma heiuáti
Resin, s.	hába; ulimbo	munga?	kidana	húmfu wa muhi		haio mukkáti
Rest, v. n.	pumsíka; kėti	óya; ságala	dumúa; ikala	fumúa; káa	pumuríra	tái; kabanái; mirri défáte
Rest, s.	raha; mapumsíko	maóyo	madumúo	jiháko		kábana; défáno mir- ráti
Rest, s. vid. remainder						
Resting-place,	máhali pa ku pumsikía	vatu va ku oyéa	wáńdu wa ku dumúa	vantu va jiháko		úrga kabanáti
Restore, v. a.	rúdiša; lipa kingíne	uza	túnga	héuda jifia	bújisia	harreisa mideise
Result, v. n.	tóka; kúa; tendéka	lá; kála; hendéka	úma kua	yáwa	tioka	behe
Retaliate, v. a.	lipía sauá	ríva karakára	iwía	úza; ífia	uya?	débise
Return, v. n.	rúdi; regéa	uya	jjóka	utja	uya?	débee
„ v. a.	rúdiša; regésa	uza; úyisa	túnga	uza	uya?	débise
Revenge, v.	tóa or jilipa kisási; lipía maófu	zirivisa, lafia kóre	yíwa	yafia or ziifa kisási		hálo base; harka débise
Reward, v. a.	pa kitu; lipía; fátili wema	va mafúngu; hen- dera wizo	nénga kindu ja manna	va kintu ja tóla	pa kindu ja luréré	wa tóla kanne

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Rhyme, v. a.	linganiša sautti katika nimbo	kedánia ku imba		ngania manéno		dubbi wolgiteisa
Rib, s.	ubáfu, pl. mbáfu	lubáfu	ubáu, pl. mbáu	yuáfu		kinátja
Rich, adj.	mkuási; mtágiri; muigni máli	yuna máli or páto	ue kindu; indo	ana mali	akuéti jipánji	dúreisa; karra kaba
Rice, s.	mpúnga; mtelle	muwúnga; mzerre	muwunga; mkumbukandi	mfúngā mzé	mpúnga; mserre	bírída; mida biridáti
Riches, s.	utágiri; máli; ukuási	máli; pato	indo	udurésa; mali	jipánji	durésa; karra
Ride, v. n.	panda (ferasi)	kuénda (zulu ya ferasi)	di ulu (wa ferasi)	fáa (ferada)		yábe; yábate
Rides, s.	mpanda ferasi	muigni ku —	muene ku liza ulu wa ferasi	mundu afaie		nama yabáti
Right, adj.	kiniokájo; ja kuelli; suafi	kigolokájo; ja ĵeri	jekulunga; ja uwó kiwianéne	kirongára; ja hadji	ja ku golóka	dirirái; dugáti; wa midaga; dansa; wa mále
Right hand	mukóno wa ku úme	mukóno wa kulúme	móko wa ku úme	mukóno kuyúme	mukóno wa kulúme	harka migdáti
Righteous, adj.	muigni kuelli; si msáfíhi	muigni ĵeri	muéne uwó	arréna háji	mkóto	dúga dúbata; falka wanbéke
Righteousness	wema; sedeki	wizo; háji	uzéo; uwó	wema; háji	ukóto	midagenna; dúga
Ring, s.	péte; mdauara	péhe	ngóme ya já	tele	sápuli	tele
Ring, v. a. exg. bell	píga or lisa njúga	píga nzúga	ingā iámba	sukúsa mbúí	tengánia mitéra	bilbiláti ráse
Ripen, v. n.	iwa	íwoa	íwoa	kiwifoa	iwa	biltjäte
Rise, v. n.	simáma; toka; ondóka	lá; íma; ombóla; uka	úmala; úkila	yáwa	tioka	behe
sun rises from the dcad	júa latóka fufúka niuffúni	zua rinaombóla fufúloa niuffúni	jua ekuuma jíoka kígúni	zua liwáa fufúka niuffuni		ádu sela béhē úruga ka dágga dúc iti behe
River, s.	mtó, pl. mito	múho	uzi	zána	lúsúla	gélána
„ horse	mamba	mamba				róbi
„ dragon	kibóko	mfú		ngú	jibóko	
Road, s.	ndía	njira	nsia	njia	lítála	dirbu
Roar, v.	fania kisíndo	henda kisíndo	ía kua mbú	biga mbu	rira kua liségue	óe
Roast, v. n.	oka; ótja	óka	kángá; wíwia	kóka	yója	wade; fóni wade
Rob, v. a.	iba	ía	gnéa	iwa	pákala	hatte
Robber, s.	mtóro; muifi	muifi; muvóki	kignei	muifi	mbulága wandu	sokka
Rock, s.	muamba	id	iwia	muamba	magánga	dákkatja
Rod, s.	fimbo; ufito	ndáta; ufího	ndáta	yurói	ngolómbe	ule; uláti
Roe, s.	mbúsi wa barra	mbúsi wa werúni	mbúí wa kidéka	pée ya barra	mbúsi wa mikónde	rée dídati
„ buek	mbusi múme wa barra	mulume wa	mbúí ndénga wa weúni	pée yúme ya barra		korma rée dídati

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Roll, v. a.	pindúa; fingiriša	fumbulussa	ólomozia	fihúya	galambusia	gerrageltje
Roof, s.	sakaf; dári; pä	dári; luzága	ulu wa niumba		panáni pa —	gubba minnati
Room, s.	jũmba	kizumba			kijumba	murra minnati
Rope, s.	ukambá; úgue	lukambála lugue	ikánda; mũkoa	msiji	mgóji	gale; hadá; hábáko
Rot, v. n.	ósa; tikitika	ola; mumunika	óa	wóa	ola	ajai; bókoke; tor- torái
Rotten, adj.	osa; imeliwa		jekóa			tjabetéa; tjátjabe rawaté
Round, adj.	tengeléa; firingána		anána	kurkomésa		kartái
Round-about, — way	ndia ya ku sungúka or ya ku singa	njira ya ku sungulúka	nsia ya ku liungúka	njía ya kisingo	lítala ria ku sungu- lúka	marto dirbuáti; dirbu marráti
Row, s.	safu	kilolóngo	mkuili			dire
to set in a row	túnga	hunga	waka	hunga	túnga	dire
Row, v. a.	futa makassia	fúta makassia	kújia akinga			
Rub, v.	sugúa; páka	singa; vaka	dítia; waka	faka	pakásia	dibbe
Rude, adj.	mbíti	mbizi	mbidi	kiwiza	jajiwísi	déde; wanbiltjane iféla wankabu
without good bree- ding	hajui adabu njéma	kana ada mbizo				
Ruler, s.	mfalme; muámsi; wali	zumbe	múdela ikoáni	hatju manguddo	ajimuéne	móti; heiu
Rule, v. a.	hókumu; amúa mi- liki	alamúla	tánijia	yakámisa		yákamse, lokónno mideise
Rule, s. instru- ment	amri; miliki mstári	maalamúsi; pore- pore; kidúde ja ku pigira mirira	mbóla	pöe		lokonno
Ruminate, v. u.	tafúna	herúka akihafúna	keúa	hafúna	tahúna	aláltjise
Run, v. n.	enénda or piga mbió	piga málo	zimba	déräma	enda luwírope	gúgate; tersái
Rust, s.	kútu	kánga	ngánga	kútu	nsángi	turri sibilati; tjenéna
Rust, v. n.	imefánia kutu; imengia —	njira kánga	lika —	henda kútu	tenda —	turri šéne

S.

Sabbath, s.	sabbáto; siku ya ku pumóa na ku tu- mikía Mungu	ziku ya ráha; — — ku óya	mudénia wa ku du- múa	siku ya ku fumúa	liúya lia ku pumú- rira	guiya kubanoáti
Sabre, s.	upánga	múfu	úwio	yufánga	lipánga	orro
Sacrifice, s.	sádaka; kitindo	sádaka	kitangaóna; kidilo	kafarra	sádaka	bitta (bitta base)
Saddle, v. a.	tandika	bandika	ulania	handika		faise
Safe, adj.	ina saláma; hana çófu; amáni	kana óga; ni heri; ina réri	wadie kéo	táku šóga; nágea	ángali oga	nágaia; soda wan- kábu

English.	Kiswahili.	Kinika.	Kikamba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Sale, s.	biášera	róra; magúso	madóa	gúrgura	masúmo	gúrgura
Salt, s.	múniu	id	id	id	njédde	sógda
„ v. a.	tia muniu	buma muniu	ikía muniu	gisa muniu	tága njedde	sógda buse
Salvation, s.	okófu; maokósi	okófu	mawónoko; ma- wónojio	okófu		hófu; feia
Salvator, s.	muokósi	id	muwonojii			
Salute, v. a.	salimía; salimu	lamusira; lamúsa	kédia	kédia	komásia	hófu dáme
Sand, s.	mtánga	mzánga	mudánga	mzánga	msánga	biya; (mánsa)
Satan, s.	šetáni	šetáni	mbéwo; jetáni	msúka	šetáni; pépo	ékera
Satisfied; to be	šiba; tošelésoa	kúha	wúna	kúha	itúta	kúfe
Save, v. a.	okósa; tóa nde	okósa; ombósa	wonójjia; úmia nsa	fósa; yádia	pósia; tiósia	feise; hófoltje; báse; káse
Saviour, s.	muokósi	id	muwonojii muúmii	muokósi	mtiósia	hófolti; feitu; báftu
Saw, s.	msuméno	mufuméno	uwio máyo	msoméno	msoméno	murra sibiláti
„ v. a.	ku káta kua —	zinsa or kerésia kua —	dila kua —		sijita kua —	sibila murre
Scales of balance	witánga wia misani		izéka ya kidimi	wišánga wia mtánga		táraju lakausáti
Scar, s.	kófu ya kiónda	kúfiu ya kirónda	ilánga ya kitáu	aláma ya kirángo	liwási	gúba maddáti
Scarcely, adv.	kua násibu kua šida	si néngi; kua sáni	kua mbánga	kua nasibu	kua sidda?	mudamáii
Scatter, v. a.	tapánia; fumúa	fumúla; muága	tijia; tánijia	tawánia	muagána	dangaláse; wolkóde
Scattered	tapanikána	muagikána		tawaníka		tókotja tokotja sokke
Science, s.	ujúfi; élíma	mamánio; uláju	ueléfu	ku mania	ku mania	biéka; biékúma
Scissars, s.	makassi (ya ku šonéa)	kidéngu (ya ku fu- míra	kidéngu	makassi (ya ku hunia)		billo muráti
Scold, v. a.	patilisa; karipía	fioréra; nenéra	tetéa	hésa	káripa	lóle; lóltjise
Scorn, v. a.	tukána; fania msáha	hukána; zéka	dáukia	zeka	gnándira	kólfe; kóse
Scorn, s.	msáha	mazéko; marre	madáuko	mazeso		kólfa; kosa
Scourge, s.	gélida; ukánda wa ku pigía	mkóa wa ku pigira	miúnju	tiéwa		tiéwa
Scrape, v. a.	pa or kúna	kúna; zónga	dúa; wá	kúna	pála	hoke
Scratch, v. a.	tonga; takua	zonga; fuka fúka				dúge
Sea, s.	báhari	bahari	uzi unéne; mánsi manéne	rokánga; ukánga	mboáni?	mánia
Seam, s.	matamfúá; kába ya kansu	míza	madúmo yili	sóno kawiwii; utirifo zua kansu		hóda
Search, v. a.	tafúta; daka; dóya	yéya; lónda; láula	manda	látja	sósa	berbade; gáfate
Seat, s.	kiti; makási	masagálo	kitúmbi; maikalo	jihako	matámo	tésúma
Second, adj.	wa pili	wa víri	wa kili	wa wii	wa víri	lammáfa

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Secresy, s.	manéno ya sirri or féräga	féräga; sirri	ndeto jia nsäma	mnéno ya dáho	malúlo ya ku fissa	dáho; dubbi dahoáti
Secretly, adv.	kua sirri or feraga	kua ku fiza	kua nsäma	dahóni	jikäpe	doksasáti
Secure, adj.	salimíni; amáni	ina réri; keina óga	wadie ukéo	nágea		nágaia
Secure, v. a.	fánia amáni	henda amáni	dúma uwó	henda nágea		nágaia mideise
Seduce, v. a.	potésa	angámisa; longósa njira mbí	ájia (ku á)	ária		wolátjisa
See, v. a.	óna; angalia	lola	jjia	ona; yóa	lola	ilále; derge
Seed, s.	mbéu	mbéu	mbéu	mbéju	mbéu	derára
Seek, v. a.	tafti; daka	lónä; yéya	mándä	látja; zakka	säka	gáfate; berbäde
Seem, v. n.	fanána; onekána; beinikána	lolána	wiána	nganána		fákate; lakane
Seethe out, v. n.	wia; tokóta; iwa sana	ira; okóha; yúva	wia neza	ihokóha; iwiwoa muno		bákse; dämfe bilt-jäte
Seize, v. a.	şikä; kamáta; guia	guira	kúata	gija	kamúla	kabe; tjabeise
Seldom, adv. vid. scarcely	haba; si néngi	násibu; kidide si múnö	ti nengi; kanini	si wengi; vadúdu	si néngi; kinándibe	magadámo; dikko
Select, v. a.	taúa or tagúa	zagúla	taúa	zaguia	sagúla	filäte; gángaltje
Self, Imyself	mimi nafsiyángo	mimi moyowángo	nigni ngooyágoa	mimi muignie	une mtimawángo	naffakía
Sell, v. a.	kúsa	gúsa	da	gúsa		bitäte
Send, v. a.	túma; péleka; lettéa	húma; virika	túma	fika?	péleka	érge; geise
Sense, s.	ákili; máana masikío	akili; masikíro	mahlíkáno; ngó	mótjo?		máma; labbe
Sensuality, s.	madákoa ya muili	malóndo ga muiri	mamándo ma mui	látjo or mazakkoa ya mui		berbáda nafáti
Separate, v. a.	pambanúa; gawánia fumúa	gangahúla; fumúla	tánijia	gáwa mbai mbai	gawánia; pambanúla	kóde; gergerbáse
Separation, s.	mafumukáno	matanikáno	matánijio	gáwo	magawanio	bása gergeráti; gér-gera
Series, s.	saffu; fungo	kilolóngo	iwúngu; mkuili	mafungu		koda; wolgafa
Serpent, s.	nióka	nióka	nsóka	nioka	lióka	bómfa
Servant, s.	mtumísi múme or muke	muhumíki mulúme or múje	mudedia wéa mundu múme or múka	muhúmoa	mtumikíra	írgatu; írgäno; male írgätu diráti; female úiti nardéniti
Serve, v. a.	tumíka; tumikía; hódumu; tenda kasi	humika; humikíra henda kasi	dédia or dedéjia mawéa	humikía kasi	tumikíra	hótjete; hótjimeise
Service, s.	matumísi	mahumiko	madedio ma mawea madedejio —	mahumiko	ukapólo	erga; húdji
Set, v. a.	wéka; simika	íka; muta	ia	weka	wika	olkái; olkaiate
Seven, adj.	sábaa	fungáhe	monsa	fungáhe	táno na siwiri	torba
Sew, v. a.	sóna	fúma	dúma	sona	tóta unguó	hode

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Seventy, num.	sabaini	miróngo mifungahe	mióngo mónsa	míongo mifungahe		torbátäma
Shadow, s.	kifúli; nfúli	kifúri	mugni	jífui	uhúiri	tjéllesa
Shake, v. a.	sukasuka	súmfiá	dengidia	súkusa?	tengánia	hárgufe; sósoe
Shame, s.	háya; aibu	haya	ndonni	úzoa		tjéra
Shame, v. n.	taháyari; óna haya	guiroa ni haya	zónoka	gijoa ni úzoa		tjére
Share, s.	fungo	id	iwúngu	fungo	lifúngu	kóda
Sharp, adj.	káli; jawáša	kisiru; jaakáka	iwa; kói	kai (makai)	jikáli	kárate; kára kabe
Sharpen, v. a.	fania kikali; nóa	henda kisíru; nóla	wájia	nóa	nóla	käre; birteise
Sharpness, s.	ukáli	usíru	maíwo	makái		kára
Shave, v. a.	nióa	nióla	énsa	nióa	metérëra	hadë; hadáte
Sheaf, s.	túngu; kipúdja	zúngu	múyo; kamio	jípua		híddana
Sheath, s.	úo; ála	jóa; ndóo	jóndo	úo; mfúko		súba
Shed, v. a.	muáya; mimína	muága	itándi	kéha	ita	dangalése
Sheep, s.	kóndó	gnónsi	ilóndu	mbúsi?	kondólo	hóla
Sheet, s.	ukurása wa waraka	id	ukulása	ukurása		detja warakatiati
Shield, s.	ngáo	id	id	id		wánde
Shine, v. n.	tóa núru; sagáa; gná; meta meta	ála; gnála; meka meká	dizadiza	memehéka	wárika	hílkise; hangadáí
Ship, s.	jahási; jómbo	zahási	ngálawa	dau; mzéfe	rigálawa	hówolo; hírrino
Shirt, s.	kánsu	id	kitóniau	kansu	muínjiro	madándau
Shoe, s.	kiátu, pl. wiátu	kiráhu, pl. wirahu	kiátu, pl. iatu	kiáhu, pl. wiáhu		kóba
Shoot, v. a.	úa kua bundúki or úta	ulága kua — fumága kua úha	úa kua kitólejo	iyága na búnduji	ulága kua húzi	kauite; kaue iti ajése
Shoot up, v.	méa; tóa mite	méra; kúla; lafia mize	méa; úma	yáwa; uia		behe; gudade
Short, adj.	mfúpi	mfúhi	mugúwe	mfúfi	jajjipi	gabáha
Shorten, v. a.	fánia mfúpi	henda kifúhi	zeuwia kigúwe	henda —	tenda —	gababse
Shoulder, s.	mafúsi (sing. fúsi)	kitúrro	kitáo, pl. itúo	makuáfa	liwéga (pl. ma-)	bóba
Shout, v. n.	piga kijelejéle, or ukémi	piga lujerejére; piga njémi	inga nsélelo	biga yukénsi		furse; fúrsate
Show, v. a.	onieša; deheriša	onia; ika luásu	onia	iyánga	lándira	dagersise
Sbrink, v. n.	konda; kutúka pun- gúka	ónda; hondóka	wungujia	konda; húka	síndúka	kélate; irráte gitti ángäte
Shrub, s.	kisáka; kitúka; kitúa ja mitu	kizaka	kamúdi (pl. tumidi) kaguwe	mihu kadúdu		badda díkkio
Shudder, v. n.	teteméka	tetéma	tetéma	hehéma	tetéma	hólate
Shut, v. a.	fúnga	funga	ówa	fúnga		tjuffe
Sick, adj.	muelle; hawési; mgónjoa	mkóngo	muáu (ku wá)	tjúa; ana ndoári	muelle	ndukúbsata
to be-	ugúa; úma	lúma	wá	uma		dúkube; dúkuba kaba
Sickness, s.	uelli; ugónjoa; marali	ukóngo	uwáu	ndoári	uluelle	dúkuba

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Sickle, s.	upámba; mdu wa ku teméa or katia	luhámba	múndu wa ku dílila	mundu wa ku kentéa		fátjo tjeráti
Side, s. on every side	upánde (pl. pande) kulla mahali	luvánde kulla luvande	móndo mióndo iónde	ufánde vántu vónse; kúntu konse	rupánde	mógu úruga dumisáti
Sieve, s.	utéo	lúngo	lóngo	uzéo	lupéta	haférsa
Sieve, v. a.	pepéta	vetéra	zuzúnga	fefénta na uzéo	péta	haférse
Sigh, v.	sigitika; fúta koróro	suganáka; vonga- vonga	wéwa; iá meú	sigitíka kua nánsu		harra báfáte; něhě múdáne
Sigh, s.	masigitiko	masuganiko	maio ma meú	masigitiko		harra; nǎhǎ; múdam
Silence, v. a.	niamása; sónia	pigira zóni	kililia	gniamása	niamála	tjéllise
„ s.	maniamáfu; kimia	maniamálo mahuríro	ukilio	magniamao	maniamalo	tjéllisa
Silent, adj.	mniamáfu; muigni kimia	muhuríra	mukilia	gidiffa; mpóe		gidiffa
Silver, s.	féda	féda	kidéali	fedá		kalma
Sin, s.	dámbi; wiófu; uhá- lifu	dámbi; úi	uái; maónúwo	wiwi; dambi	unámi?	hamenna; yakka wa hamtu
Sin, v.	fania maófu; hálfu	henda wi; kossa	ika náí; ónúwa	henda wiwi		hámate; hamtu tóltje; yákke
Since, prep.	tangu	hangu	kuúma	hangu		ífúma
Since two year	tangu miáka miwili	hangu miáka miíri	kuuma miaka ili	hangu miaka miwii		ífúma bara lamma
Sincere, adj.	moyowákwe ume- nióka	moyówe uzigolóka	ngooyáke yekulon- gála	motjówe urongára	mtima wajegoluéje	labbesa hadirirái; darra or falka wanbieku
Sing, v.	imba	id	kúya	winna	imba	sírǎte
Single, adj.	pekée	hejée	ue wéka	kajejée	jíkape	kófa
Sink, v.	tóta; sama; angúka	hóha; sama; búa	wotókela	sama	tíwira	láfade
„ v. a.	angúša; sámíša tossa	hossa; sámia	wotokélia	sámia		lékimse
Sinner, s.	muhálfu; muigni dámbi	mutu mui	muónúwa; muái; múduku	muánsi; msúka	mnámi	hámtu; nama yakkáti
Sip, v. a.	piga táma; ónda	zumbúla witémbe; dáda witepe	zamma	biga pfúnda	pápira	habúke; arrábe
Sister, s.	ndúgu manamke; úmbu	ndúgu manamuje	muina kéletu	úmbu	mlóngo yuankóngue	obolésa nardeniti
Sit, v.	kéti; ká	ságala	ikala	kaa	tama	taie
Skilled, adj.	mjúfi; ajuái kási	mmánia kási	mtónia wéa; mueléfu	mmánia kasi		hútji bieka; nama oggésa
Skin, s.	ngófi	jingo; kikónde	ndáwa; ikóle	ngósi; jingo	likunámi	góga; itille
Slaughter, v. a.	tínda; ambúá; tuna	zinsa	dínsa	zinsa	popótola	gorre; kále
Slave, s.	mtúma	msúnie	ndúmba, pl. tudumba	muhumoa	kapólo	bóida; gérbítja

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáú.	Kigalla.
Sleep, s.	usingisi	usinsisi	dó	sinsísi	lugóno	hirriba
„ v. n.	lála	lala	máma	ya	góna	raffe
Sling, s.	téo ya ku susia jiwe	tero		fumbéu		lóya
Slip, v. n.	telésa	herésa	tendéa	beéa	tialámbuka (tiatia)	derkáfate
Slippery, adj.	ina telési	ina uherési	utendéu			derkáfano
Small, adj.	mdógo; mdóto	mdíde	mníni	kadudu	jinandibe	dikko; dikkió
Smear, v. a.	paka	vaka	waka	fakása	pákala	dibbe
Smell, v. n. badly	núka ufúndo; ina hárfu mbófu	núza wibáya	niúnga náí	kiwóa		tjai; úle
Smell, s. bad	ufundo; harufu mbáya	hárfu mbí	múke múduku; múke muai	kazázu		úla
good	hárfu njema	harufu mbízo	muke muzeo	manúko mema		úlasa midaga
Smile, v. n.	téka kidógo	zéka kidide	deka kanini	zeka vadadu		dikko kolfe
Smoke, v. n.	kúa or fánia mósi	henda mossi	zeuwia jióki	henda mossi	tioka riossi	kaiáite; kaia mideise
Smoke, s.	mósi	mossi	jióki	mossi	riossi	kaia
„ tobacco	fúta tómbáko	fuha tombako				
Smooth, adj.	muoróro; leini	muolófu	jolólo	djóo; nzéke	jakolówa	loláfa
Snare, s.	mtámbo; mtégo	muhambo; muhégo	mutéo	muhámbo	mtégo	turúra
Snow, s.	kibó?	kibó?	kibo; mawía ma mbúa			tjábi dakatjáti?
So, adv.	hiwi; hífo; kama hiwi	hífo; za higa	ta izu or i	za hiji	ndífo	ákana; ákasi; gitta kana
Sob, v. n.	fánia kekéfu kua ku lia	henda zezéfu or ki- sisisi kua ku rira	ía kua ngékua	ia kua makekémfu		hárfame; gudda boia
Soft, adj. vid. smooth						
Softly, adv. exg. to speak softly	nena kua sautti niembamba	nena kua umíro ufúzo	tawia kua kanioa kanini	nena kua kongo nzéke	werejedda kua riro riarinande	láfa dúbate
Soldier, s.	áskári; mtu wa wita	id	mundu wa káu	goggésa ya hátju		goggésa or bobára motiáti
Sole, adj.	pekée	hejée	wéka	kajéje		kofasáti
Soil, s.	mtánga; udóngo	mzanga; ulóngo	mudánga; ndáka	mzanga		biya
Solve, v. a.	fungúa	fugúla	dájia	funguia	gópöla	hike; gergera base
Some, adj.	mmojá mmojá; jáje; hába	mmenga mmenga; tembe	umue umue; kaníni	vadúdu	yumo yumo	tókotja tókotja; wa- magadámo.
Sometimes	marra marra mojá	kana mmenga mmenga	kawinda kanini	múeda mmóza mmoza	gampepe	tokóti; gáfa tókotja
Something	kitu kimojá	kitu kimenga	kindu kimue or kinini	kintu kimóza	jindu jimo	wa tókotja

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihiáu.	Kigallá.
Son, s.	mtóto mume mana —	muhobo mulúme mana —	kána kúme, pl. tuána	mana mulúme	manáje yuamalúme	ilma, pl. otjolle
„ in law	mkúe	mzéza	mudunúa	mkúe		sodda
Song, s.	uimbo, pl. nimho	id	mákui	wía	uimbo	sirba
Soon, adv.	harraka; upési	harraka	miduki	hárraka; fóda	hima	áriti; arifati
Soot, s.	masisi ya djúngu	msisi ya niungu	mbió ya niungu	sinsi ya niungu	masisi ga jiwiga	kóraso okodeáti
Sooth saying, s.	utábiri	utábiri?	wói	kallu		kallu
Sorcerer, s.	mtáwi	mzai	m'oi	mzáwi muyúmu	msáwi	dirétu; morú
Sore-throat, s.	fúha mióni; kimio mióni	kimíro miróni	kitáu ja ngengóni	ifu ja mío		dulla mormáti
Sorrow, s.	húsuni; hammu sumási	ufumfu; miáso	maniamáo	nánsu		mama; naha
Sorry, to be-	yuna sumási	yuna —	ekuniamá	ana nánsu	angaseka??	máme; mama kaba
Sort, s.	aina; gissi	gissi	mawiáno	za	sa (sa hi like this)	gósa; fira
Soul, s.	móyo	id	ngó	mótjo	mtima	luhbu; labbe
Sound, s.	sautti	umiro	kánioa	kóngo	rirówe	kóngo
Sour, adj.	káli; ina siki ki utúngu	kisiru; ki uzúngu	je uwú	jikái; ja zúnga	jakuáwa	nkuráwa
Source, s.	jito la máji	zítso ra mázi	ido wa mansi	zítso ja mazi	risso ria messi	ilii bisániti
South, s.	suheli; kussini	kussini	mondo izikáni	kussini		sáfo
Sow, v. a.	panda mbéu	niála	wanda mbén	hóza mbéju	panda mbéu	derára laffa kai
Space, s.	máhali	vatu	wandu	vantu	pandu	urga
Spark, s.	tete or kitete ja motto	zeze ya moho	kaká ka muaki, pl. tuka tua —	zeze ya moho	litóndo, pl. mitondo	tjiláti ibitati
Speak, v. n.	néna	sema; gomba	ájia; tawia	néna	werejedda	dúbáte; híma; jedde
Spear, s.	fúmo	id	ídúmo	fumo	fumo	wórana
Spectacles, s.	miwáni	id. kitólo ja mátso	kijjio ja medo	miwáni		dóia ílati
Speech, s.	nenó	manéno	ndeto	mnéno (ja)	malúlo	dubbi
Speechless, adj.	buibui; hawési ku nena	id; kaidima ku gomba	ndetónia ku ájia	buibui	ribuibui	dudu
Speedily, adv. vid.	quickly, adv.					
Spin, v. a.	fúta usi	fúha lúsi	kújia úli	fúha usi	huta ngóji	lílana harkise
Spindle, s.	tumba la usi?	bumba la usi?	iténguli ya uli	húmba ja usi		mudda lilanáti
Spirit, s.	róço	róço	ngó	mótja	mtima	mira
Spit, v. n.	téma mate	zúva máhe	ekájia máta	keba zerisa máhe	suma mata?	hántjuffu tuffe
Splendour, s.	kiméte; muánga	magnálo	kignalagnála	kímehaméha		bilkisa; hangata (fanitjo)
Splint, s.	kibansi ja ukúni	kigóme or kigóva	ikóle, pl. ma-	bansi ya yukúni		fálana korániti
Split, v. a.	passúa	abúla	ália	báa	walála	tersáse
Spoon, s.	miko (pl. miiko) wa ku pikía	miko wa ku jakanira or jitira	múí wa ku uya ngima	miko wa ku bikia	lúiko, pl. uiko	muóka ifélati

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Spot, s.	máhali; nókuta	vátu	wáundu; kamála	vautu; nongo	pandu	urga; turre; sara
Spotted, adj.	yuna táka or witóne	yuna nongo or ma- ramára	ie mā	una nongo		turre kaba; turai
Spout, v. n.	rúka	urúka	úluka	zúmpa	gúruka	
Spring, v. n.	rúka; tóka; bubujika	urúka; la; ombóla	úma	yáwa		adémi; beche; utále
Spring, s. vid. source						
Sprinkle, v. a.	muáya	muága	itánga; itia	jibika		dangalase
Sprinkled, adj.	yuna wino mballim- balli	yuna wino luakwe luakwe	mbió muánia muania	faia mbaimbai	akuéte mawála mballimballi	berru gérgera kabe
Spurious, adj.	kilijo tangamána; kisijo suáfi	kirijo zangánioa	wulánika	kizanganika; si háji	ángali mamboni	wolmárkate; wa du- gatimo
Squeeze, v. a.	futa kámassi;	fúba mamíra	mijia kimía	minka kamassi;	penga mamíra	mitjire fóna fidde
exg. nose	kamúa	kamúla; mimina		minnía		
to — a boil	finia ipu				minia lipúte	
Squint, v. n.	sinsilia; angalia kua makengésa	lóla kua malóla	toéa; jijia kua kin- dongo	yóa wisi?		ílti tjéloa ilále
Stagger, v. u.	rega rega; tapa	rega rega; tetéma	di akitetéma	enda akihehéma		hinámfe; rókóme; hinamfa adéma
Staff, s.	ufíto; fimbo	lufiho; udáta; kigóngo	múnjiu; kamunji	urói	lupiji	uláti; baku; buku
Stallion, s.	fáhali wa férasi	mulúme wa férasi	nsámba ya félasí	férada muyúme		kórma ferdáti
Stalk, s.	búa (exg. la mtáma)	mgúa, pl. mi-	iwia	búa	ripessi(riamapemba)	uláti (misingati)
Stamp, v. a.	piga jappa; punda	piga aláma; wónda	wána móla	gisa aláma; funda	tenda aláma	gúba date; túme; tjatjabse
„ s.	jappa; jéti	aláma	móla	aláma	alama	gúba
Star, s.	nióta	niegnesi	ndáta	nióha	nióta	urtji; bákaltja
Stand, v. n.	simáma; kéti	ima; kóma	umáma			
Start, v. n.	futúka; ondóka	ondóka	kila; di	núka enda	tioka ku pita	kée adéme
Starve, v. n.	yuna ndá	yuna nsála	ue nsá	ana nzaa	akuete sála	béla kaba
State, s.	jámbo; ufalme; déraja kú	zambo; ubómu; urémbo	kindu; undu, pl. maundu	mámbo; kintu	mambo	dubbi; wa
Steal, v. a.	iba	ía	gnéa; uya	iwáa	iba	háte; nióre
Step, s.	hattúa; waio	luágo; pándiso	gúlúko?	kuránga	makaniáto	hadéta
Stem, s.	kissíki ja mti; gogo	gógo; kisíki	idina?	kissiji	kissiji	tjírma mukkáti
Steward, s.	wakili	id	mundu	wakili		írgátu; ilaláti
Stick, vid staff.						
Stick, v. n.	tia; bandíka; dúnga; tóma; simika; ta- bikana; guiana	buma; patika; zoma; jita; guisa; guirana	íkía; kuantanijia; kua- tána	fazíka	rejéra	dóngorte; mátane
Stir, v. a.	pepéa; sukasúka; fúruka; simamia	vevéra; furúnga súmfa	díngidia; úlua	súkusa	súkúna	harguffe; káse

English.	Kisúaheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Sting, s.	úfi; ukáli	jembe (ja niuji) usíru	jémbe	úma (wa niúji)	súji	koráti
Sting, v. a.	úma; şutia kua úfi	lúma; suhira	úma	uma	úmire	niádi
Stinging nettle	wéni	luáfu		uwámbe		kufítiti
Stink, v. n.	ina ufundu muófu	ina lufundu lui	óá; niúnga nai	óla	óla; núnga	atjái
Stinker, s.	mnúka —	mntúka —		ananúka zázu		atjáula
Stomach, s.	matúmbo	mahúmbo	iwu	mahumbo	matumbo	gerra; labbe
Stone, s.	jiwe, pl. máwe	ziwe	iwía	iwe, pl. máwe	ligánga	dákatja
Stoop, v. n.	jinámia; náma	sáma; zisámia	gúnáma	inama	ináma	goláti; tjéláte
Stop, v. n.	suilía; katása	kahása	wata	fingíría	kánia	dóрге; dúbsise
„ v. n.	keti; ká; áta	ságala; kóma	ílala			
Storm, s.	pepo kú tufáni bóra	peho bómu	mbéwo mnéne	rufúto	mbéwo yaji kulúngua	harfa gudda
Stormy, to be	pigoa or şindikoa ni tufani	pigoa ni peho bomu	lútoa ni —	sindikoa ni —		háfati derbe
Story, s.	kissa; hádisi	hazizi; ngáno ya karre	kiwindu; ndeto ya tene	hasáwa		tába; makmáksa; dubbi
Straight, adj.	kimenióka	golóka	longála	rongára	golóka	dirira; guffu wánkabu
Strain, v. a.	nióşa; kása; kamua; túja	golossa; vinda; kamúla; zúza	kújia	núha		mite; mitjire
Straiten, v. a.	kása; fanía mfupi; tia udiáni	sirrimia; kunsá	zeawia kidéke	henda kizéke		kallátjise; dipise
Straw, s.	niassi káfu; magágu maháfu	niassi niómu	uziégi uúmu, pl. niegi niumu	manni maumu	maniassi ga majómse	búyo gógeiti
Stranger, s.	mgéni	mugéni	muéni	mgéni	mrindo	késuma; nama diwiáti
Strange country	nti mballi	zi ya kurre	ndi ya kuáza	nsi mbái		laffa diwi
Stream, vid. river, s.						
Strength, s.	ngúfu	id	iwinia, pl. ma- ikía iwinia	ngúfu	májiri	irre; tjabenna
Strengthen, v. a.	tia or pa ngúfu	buma ngúfu		gisa ngúfu	taga majiri	tjábeise; irre kái
Stretch ont, v. a.	nióşa	golossa	tambáujia	gónsoa	golósia	dirirse
Strike, v. a.	piga	id	kúna	biga	ménia	dáne
String, s.	ukambá; úgue	lúgue	ikánda; múkoa	msiji	lukónji	háda; gale; ribu
Strip, v. a.	fúa unguó; pokónia; gniakúá	fúla; gáúla	wenna	bútta	gniakúla	bute; irrafúde
Stripe, v. a.	pangusa	futa	wiwa	fanguía	súla	túke
Stroke, v. a.	futafuta	falása	kuna	biga		rige
Stroke, s.	pigo	id	kúno	biga		dána
Strong, adj.	yuna ngúfu	id	ue iwinia	ana ngúfu	akuete májiri	irre kaba
Stupid, adj.	mpumbáfu	msúsu; mjínga	mtundú	rattu	lówelu	rátu
Subdue, v. a.	şinda; tíşa	şinda	tíjia	hatta		heiyóme; laffa fude

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Subject, s.	kitu; ráya	zambo; rayā	kindu; mukuili	kintu; wantu wa hatju		dubbi; goggésa motiáti
Succeed, v.	fuáta; miliki mahali pa-; kime-m-kálfa jéma	túa niuma; uzifani- kiroa; gazi-m-golokéra	wígila; zeuwijioa	elekána rongára	hika muniúma	
Such, pr.	kama húyu	za híyu	ta úzu	za huyu	kamba ayu	ákana ka tjiru
Suck, v. n.	ámoa títi	ámoa húmbo	óngá nóndo	kámoa	gniógna mawerre	harma hote
Suckle, v. a.	ámisa	ámisa	ónjia	mamása	gniogniésia	hósise
Suddenly, adv.	marra moĵa	kana mmenga	kawinda	múeda mmóza	kampépe	tokótjuma
Suffer, v.	ugúá; rúcusu	lúma; rija	wā; éka	zūá; géllitja	luála	dúkube; lákise
Suffice, v.	yatósa	id	wúna; kámbania	yanatósa		gítana dábe
Sugar, s.	sókari	id	zúkali	sokari		deima
Suit, v. a.	lingánisa; fánia sauá	henda karakára	anána kalakála	nganisa		giteise
„ v. n.	lingána; sauá	karakára	kalakala	ngána	ringána	gée; gitai nage
Sultry, adj.	kináfania jáso or harri; tokóta	henda mfukúhi	wíwia	huéka; hokósa		hadámfite
Sum, v. a.	wánga wothe	alánga ossi	tála iónde	talla wionse	alanga ossi	dúmisa lákae
Summer, s.	majira ya júá; kas-kási	keskási majira ga mfukúhi	madúku ma yútia	wakáti wa zúa		wagga bonnátí
Supper, s.	jakúla ja jíoni	jakúria ja usíku — ja zilóni	jakúya jawío	jakúja ja zióni	jakúria ja lígulo	ságale bultoati
Suppose, v. a.	danni; kátiri; hesábu kwansa	tára mberre	lilíkana	tarra	alanga	móme, mámade
Supplicate, v. n.	gniegniekéa; guilia magu	gniegniekéra	wóya	mnyumba sana	guira makóngolo	tjilba kabe; kadate wámade
Suppress, v. a.	katása; boniésa	kahása	lúta ndini	sindíka	tumbúkisa	díbe beleise
Suppurate, v. n.	fánia kófu	henda kófu	túika ilanga	bendéka kófu	tenda líwasi	mádaie
Surety, s.	amáni; damána	ndumáni; mdumáni		muntu jua rándo		nama gaddiati
to become	dámíni déni	kala —		huaia rándo		gaddi fúdate
Surprise, v. a.	taájabu	máša		hussa		dámakse
Suture, s.	šóno	fúmo	madúmi	sóno	lutóta	hoda
Swallow, v. a.	misa	misa	mélia	mía	mira	lékemse
Swear, v. n.	ápa; apiána	ria kiráyo; rissána kiravo	kiliána múma	yafa jíapo; yafiána	lápa jírápo	kákate; wolkákate
„ v. a.	áfia; apiša; piga yamíni	pigíra —	múmia	yáfisa jíapo		kakátjise
Sweat, s.	mfúke; harri	mfukúhi	yútia	mahuéka	jitukúta	murke
„ v. n.	tókoa ni harri or jáso; fánia mfúke	uzilaiwa ni mfukúhi yuaa mfukúhi	úmala ni yútia (mui)	uhuéka	tenda —	múrke báse
Sweep, v. a.	péa; fiagia; pangusa	fiéra; vangúsa	faiya	féa		harre

English.	Kisnáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Sweet, adj.	kitámu	kizuáno	ke múyo	zámu	gnóгна	mía kábá; emiáwa; emía
Sweeten, v. a.	tia or fania támu	henda or buma mzuáno	zeuwia kindu jamúyo	henda zamu	.	míeise; mideise miái
Swelling, s.	mafúro	makagnagnano	maimbo	mawimbo	mahimbo	bókoka; ita
Swell, v. n.	fúra; wimba	kagnagnána	imba	wimba	himba	hókoke; itái; bokoka kaba
Swing, v. n.	bembéa; lewaléwa	fuina bembéa; henda bembéa	dáuка bembéa	henda kongosíko	tenda lunguenguéa	hárkítu mideise
Sword, s.	upánga, pl. panga	lufanga; múfui	úwio	yufánga	lipánga	orro
handle of —	kipíni ja upánga	ndó wa múfui	mbúijia ya úwio	mufini ya yufánga	mpíni wa lipánga	sukkea orroati
Sheath of —	úo wa upánga	jóa ja mufui	ndó ya uwio	úo wa yufanga	mlási wa —	súba orroáti
Swine, s.	ungúe	ungulúe	ungúe			

T.

Table, s.	mésa; jáno	mésa	mésa	janno	jáno	korrie beltu
Tail, s.	mkía	mkíra	múide	mujia	mjíra	ége
wag the tail	susa mkía	sungulussa mkíra	újia múide	fatjása mujia		ége fatjáse
Take, v. a.	tóa; guia; kúbali	hála; guira	óza; kuáta	huáa; gija	kamúla	fúde; kábé
Tale, s.	hádisi; ngáno	házi; masumuríro	manenángo	hasáwa		taba; hásaus
Talk, v. n.	jisungúmsa; toa ha- disi; payapaya	sumuríra; láfia ngá- no; fayafaya	nenánga	zesa; hasawa	pita njuerejedda	tábate; hasaue
Talker, s.	mjisungumsi; mneni; mpúsi; mkunéni	msumuriri; mútu wa manéno	mútu wa ku ájia	muntu jua mnéno	mundu wa maere- jeddo	tabátu; namne ka hasauáti
Tame, v. a.	fúga	id	ídia	fúga	fúga	hórate; homáta haba
tame animal	niama wa mfúgo — wa ku fuga	id				
Tanner, s.	mpúnda ngófi	muvonda or muhen- da jingo	muwá ndáwa	mdúga jingo	mpála líkúnami	itille dúgtu
Tape-worm,	nái, pl. manái; mnió, pl. minió	mniólo	ináí, pl. manái; minió	dudu ya mahúmbo		dúdu gerráti
Tarry, v. n.	kawilia; limatía	ságala múno	ikalánga muno	káwa	káwa	turre
Taste, v. a.	onda kua ulími; te- sáma kitámu	dáda; lóla kizuáno	niénia kua uimi	dáta na juími	pásia kua lurími	arrába túkke
Teach, v. a.	fúnsa; alimísa	fúnsia	táwia	fúnda	njigánia	bersíse
Teacher, s.	mkufunsi; mana juóni; msomési	mkulufundi	mana juóni; mutáwia ndeto; mkulufundi	mkufúndi; muon- goési	mjigánii	bersíftu; moru
Teaching, s.	mafunsio; elima	mafúndo	matáwio	mafundo; maongoési	majigánio	bersisa; berruma

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Tear, s.	tósi la jito, pl. matósi; mitilisi ya matósi	zósi ra zítso; mirira ya mazósi	imódoi, pl. mamódoi	zósi ja zitso	linjósi, pl. manjósi	boia
Tear, v. a.	rará; tatúa; niakúa; afúra	tarúra; afúla	tembúa	kambáa	papúla	tersáse
Teeth, pl.	méno (tooth jino)	id	máyo (ío)	magégo (gégo)	meno (rino)	ilka
„ v. n.	mésa or toka méno	méra or mésa méno	méa máyo	yáfia magégo		ilka bási
Tell-tale, s.	basási; mpellelési	mzunsuisi	mujiji wa ndeto	mzúma mágu		gulfúdi dubbiáti
Temple, s.	msgídi; niúmba ya Mungu; heçáli	niúmba ya Mulúngu	id	msgíhi; niúmba ya Mungu		minna wakáti
Tenacious, adj.	şikamána; ambatána; kilijo-m-guia or — — ganda	guirana	kuatána	zanganika vamóza	kamulána	wolmátane
Tend, v. n.	lekéa; tumikía	erekéra; humikíra	lúnga			ége
Terrify, v. a.	tíša; tia óga; çófiša	ogóvia	tijia	gisa šóga	jogóhia	sodátjise; dámakse
Tepid, adj.	fania ufugufúgu	kóla lufugulufu	wíúwia kanini	kósa móho vadudu		dikko audisi
Tent, s.	çema; mdúle	id	hema	hónsa		bákara woyáti
Testify, v. a.	šuhudía	šuhudíra; láfia kauli	umijia ndeto; umia ndeto	šahadia		hailka derge
Thank, v. a.	šúkuru	pa mumvéra	nenga muwéa	šadda		gelatéfate
„ s.	šúkuru; hemdi	mumvéra	muwéa	šadduméa		gáláta
That, conj.	ku	ku	id	id	id	aka
„ pron.	yule; huyule; pl. walé or hawalé	hiuya or hirira, pl. hara, higára	nyá	huyude	áyula	suni
Thatch, s.	pá la niúmba	pa ra niúmba	engídi ja —;	paa ja niúmba	nsakassa ya niúmba	minna irranáti
Then, adv.	wakáti húo; majira hayano; miongo hino	majira higo or higano	mudeniauzu; miongo ino	jiási hiji	makáti ága	iósi; wagga suni; dikko wagga suni
There, adv.	hápo; húko; kulé	hiko; kúra	wáu; kúya	húko	akóko	átji
he is —	yúko	yuko; hiko	diwoi	yúfo	ákuri	njira
who is —?	nnáni alio húko?	niáni aye hiko?	nú uzu ewáu?	nigáwe huko?	njéni alikueléko?	óno ka jiru
Therefore, conj.	kua sébabu hi; kua jámbo hili; kua kissi hiki	kua utu hu	kua undu uzu	kua zámbo hidi	kua rigóngo arino	wa kanáfi
Thence, adv.	hápano; máhali hapa	kua hiva	wá	hafa	pandu	ha arma
They, pr. pers.	wáo	áo	ázu	wáo	ao	isau; isániti
Thick, adj.	mnéne	mbómu; nsího	munéne; múito	mnéne	yakunenépa	fúrdate; furda
Thief, s.	muifi, pl. waifi	id	kignéi	muifi	múihi	hattu; nióra
Thing, s.	kitu, pl. witu	kitu; utu	kindu; undu	kintu	jindu	dubhi; wa; wonni
Think, v. a.	tafákari; kátiri	asa; tára; danni	lilíkana; ijiungúa	tarra	alanga	mámade; momé
Thirst, s.	kíu	jiru	wáuni	jiu	njóta	débu
„ v. n.	yuna kíu	yuna jiru	ue —	ana —		débote; debu kaba

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
This, pron.	huyu	hiyu	úzu	huyu	ayo	kana
on this side	upande hu	lufande hiyu	mondo úyu	yufande huyu	kua lupánde alulu	urga kanáti
Thistle, s.	m'iba, pl. miba	m'ia, pl. mia	muiwa, pl. miwa	muiwa	miwa	korráti
Thorn	mbiliwili	mbiriwiri	kamíloa, pl. tu-	mbililo		korra didati
Thou, pron.	wewe	uwe	uwe, tiwe	wewe	uwe	áti; si
Though, vid. althought					kóna	
Thrashing flail, s.	fimbo ya ku puria	ndáta ya ku kutira	kiwila ja ku kunia	fimbo ya ku bigia		bakku ka detja mi-singáti
Thread, s.	úsi	lusi, pl. niusi	uli	usi	lupóta	lilána
Threaten, v. a.	keméa; karipia	fioréra	dátia; tétia	héba na-	kalipíra	iti lole; lola kate
Three, num.	tátu	háhu; táhu	tátu	háhu	sitátu	sadi
„ times	marra tátu	kána táhu	katátu	mieda miháhu	katátu	urga sadi
„ fold	méno matátu	méno maháhu	máyo matátu	magégo maháhu	méuo matátu	détja sadi
Throat, s.	kóo; mio (túndu ya) mio	umiro; kilamba miko	mimío	anga ja mío	míro	gómára; kawa gomo-ráti
Throne, s.	kíti ja énsi	kíhi	kitúmbi	jíhi	jidénga	bértjuma
Throughout, adv.	kua ióthe	kua ióssi	kua maundu monde	kua mambo iónse	ossi	wa dúmisa
Throw away, v. a.	tupa	zuva; diéka	íkajia	fanukia	assa	derbe; dérbate
Thunder, s.	ngurúmu	gurugúru	ngulúmu?	zungurúmu	mahónde	mándisa
„ v. imp.	umepiga ngurúmu	— izipiga		uhiga —	gomba —	waka hamandie
Thus, adv.	hiwi; kama háya	hifio; za higa	ú; ta izu	za huyu	hivi	ákana; aka kána
Thy, thine pron.	yáko	yo	yágu	yáko	yako	kanke; kankéti
Fickle, v. a.	niékúa	niekúla	niéla	héa	tialámbuka	
„ v. n.	telésa; tekénia magu	nieniésa	tendéa			hárfate böe
Tie, v. a.	fúnga; kása	funga	ówa; winia	funga	táwa	hide
Tight, adj.	kasa; guáma	kása; sama		funga to	húta mnópe	dippate; dótate; hide tjabeise; hiddana mudde
Time, s.	wakáti	májira	mudénia	wakati	makati	wagga; gafa; guia
This time	wakáti hu; sasa	májira higa	mudénia uzu; indino	sambi		gáfa kanati
Tin, s.	báti	báti		šabba niauppe		dúgo; mikijo ade
Tipsy, adj.	mléfi	murefi	mtóni	mrúma	mréfi	nama matjeáti
to get	léwa; léfioa ni-	réa	tóna	rúma	léwa	matjái
Tired, adj.	taabika; jóka yuna táabu or masáka	zóka	ue manimáú; niamá; émroa	zóka	tótóka	bútúte; kúkame dér-dábe
To, in order to-	ku	ku	ku	ku	ku	aka
Toad, s.	tjúa, pl. viúa	tjúloa, pl. vi-	júa	tjúia	júla	rátja bisániti
Tobacco, s.	tómbako	id	mbáki	tómbako	tombáko	támbo
„ pipe	kíko ja tombako	tósa ya ku fuhíra tombako	jángi ja mbáki	muánsi wa tómbako	jíko ja ku húta tom-bako	kotto tamboáti

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Toe, s.	kidóle ja gú; janda	jála ja gulu	wá wa kú	doie ja tjuátjo	jánda ja lukóngolo	kúbitjo miláti
Together, adv.	pamoja	vamenga	wámue	vamóza	pampépe	lakolle; urga tokóti
Toll, s.	úšuru	mafungu	mawúngu	úšuru		dibba
Tongs, s.	kueléo	kueléo	ja	kolléo ya fuia kéra		kába sibiláti
Tongue, s.	ulimi	urimi	nimi	juimi	lulími	arrába
Tool, s.	kidúde or jómbo ja ku fanisia kasi	kidúde ja ku hen- déra kasi	mio ya wéa	wija wi kási	jigómbo	miha hutjiáti
Tooth, s.	jino	zino	io (vid. teeth.)	gégo	rino	ilka
Top, s.	nta; kiléli; kítoa	zá	múdia	nsa	panáni	birte
Torture, v. a.	sumbúa; takališa	sirrimia; turiša	niamája	kusa mašáka	súmbúla	kúkamse (háre)
Total, adj.	wothe; pia; kulla	ossi	ionde	wonse	ossi	dúmisa
Totally, adv.	kua mambo ióthe	mambo gossi	maúndu mónde	kua ionse	kua ossi	dumisašiáti
Touch, v. a.	gussa; bófia; papassa	kussa; hófia	dódia	hóra	kámula; papásia	túke; sukume
Tower, s.	mnára	id	mnála	mnára	id	gájibo
Town, s.	mji	muzi	múzi	muzi	muji	ganda
Trace, s.	wáyo, pl. niáyo	luáyo, pl. niáyo	uniái, pl. niái	zuátjo, pl. niátjo	sáyo	fána
Trade, v. n.	kúsa na kúta; fania biášera	gúsa na gula; henda maróra	ku da na ku úa	henda magusi ya ku guia	tenda malónnda	gúrgura mideise
Trade, s.	biášera; usáji	rora	madóa	magúsi ya ku guia	malónnda	gúrgura
Train, v. a. bring up	léa	réra	éa	rera; kusa	réra	berre; gúdiše
„ drag	kokóta	kurúria	kújia	kurúria	kuakuáta	hárkise
Transgress, v. a.	hálifú; bátili; kia mpáka	kalifu; henda wi; jira mufáka	anánga	gaéria	onánga	dáreise; yákke mógu daberfáte
Transient, adj.	kipitájo	kijirájo	kiwidide	kijiyéjo		wa ka dábru
Translate, v. a.	fásiri; fafanua	fafanúla	tánijia		lúla	gáfate; wolkésa du- bate
„ a river	fuka mto	fúka múho	inga uzi	jia zána		gelána fófe
Transpose, v. a.	weka máhali pan- gine	ika watu vangine	ía wandu wangi	weka vantu vangine	wika pándu páne	urga díwi kái
Trap, s.	mtámbo	muhámbo	mutéo	muhámbo	lukónji	turúra
Travail, s.	utúngu wa ku wiá	uzúngu wa ku fiála	maúmo wa ku jiá	zungu wa ku wiá		tjenina; háda
„ v. n.	šikoa ni utungu —	guiroa ni —	umátoa ni —	úmoa ni —	potékoa ni ku wéreka	hádaute; dadélate
Travel, v.	fánia ndia; sáfiri	henda njira hámba	di jálo; dámbuka	henda njia	tenda litála	dirbu mideise
Traveller, s.	msáfiri; muenensi	muhambi	mdámbuki	muenénsi		nama dirbuáti; nama saferáti
Tread, v. a.	kaiiága	fióga	kinia	ránga na mágu		de; fána hárkise
Treasure, s.	kánsi or kandi	mali; jíkui	indo	bákará ya mali		bákara (karráti)
Tree, s.	mti	múhi	mudi	múhi	mtéra	mukka

English.	Kisuáheli:	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Trespass, v. a.	kossa; hálifú	kossa	ananga	nánnga	onánnga; kulúsia	dabre; yakke
Tremble, v. n.	teteméka	tetéma	dingidia	hehéma	teteméra	rókome; hólate
Trial, s.	magáribu; matesámo	magéso; malólo	majjio	mayósi		dáwata
Tribe, s.	habila	id; lukúlo	mbái	gósa	lukósio	gósa
Tribute, vid. toll., s.						
Trot, v. n.	enenda polepóle	enenda málo sa porepore	di mbóla	enda porepóre	enda mbóre	lokonno adéme
Trouble, v. a.	jokésa; tia maşáka	zósia; sirrimia	nójia	zokésa	jojésia	múdamse; kúkamse
Trousers	suruáli	id	kitóniau ja máu	suruáli	rirúngo	madandáwi miláti
Truly, adv.	kua kuelli; kua yakini	kua háji or Jéri	kua úo	háji	mámboni	dugáti
Trumpet, v. a.	piga kidudúmi	piga gúnda	inga ndongói	biga fága	ménia lipénga	fága dáte
Trunk, s.	gógo (la mti)	gógo (ra muhi)	iwila ya mudi	gógo (ja múhi)	kissiji	dábasa mukkáti
Trust, v. n.	ámíni; tumái; tege- méa kua	kuluwira; ejeméra kua	aia	mira	wéleka	mire (exg. waka miré)
Truth	kuelli	Jéri	úo	háji	mámboni	duga
Try, v. a.	gáribu; tesáma	gésa	jijia; élia	yóá; járibu	siásia; lola	ilále
Tumult, s. vid. noise, s.						
Turn, v. n.	pindúa; geúsa; so- kóta; lekésa; sungúsa	galúsa; súka erekesa; sungulussa	alúlia	fihuia; fiokóza	galámbusia	gélkje; merse; mit- jire
Tutor, s.	mlési; mlinsi	mrinsi	muíi	muinsi	mlesi; mrinda	égdu; gúdfitu
Twelve, num.	kúmi na mbili	kúmi na mbiri	kúmi na íli	kumi na mbii	kumi na siwili	kuda lamma
Twenty, num.	aşerini	miróngo miiri	mióngo ili	miongo miwii	mióngo miiri	illa lammáni
Twice, adv.	marra mbili	kána mbiri	kíli	míeda miwii	kaviri	lammáti; io lamma gúia lamma
Twig, s.	utánsu, pl. ma-	zánsu, pl. ma-	idánsu	mahámbi ya muhi	njejéttá	ulatti
Two, num.	mbili	mbiri	ili	mbii	siwiri	lamma

U.

Udder, s.	kiwéle	erre; nóndo	nóndo	jíwé	liverre	háрма lóniti
Unanimously, adv.	kua móyo mmója	móyo mménga	kua ngó imue	kua mótjo mmóza	mtima mpépe	gerra tókotja
Uncertain, adj.	kuelliyákwe háitam- bnlikáni	jeriye kaimanikána	uowáke udimanika	hajje tainamanikána	mambóni yangama- nikána	dúgasá hénbékú
Unchaste, adj.	hakutakáta; haku ji- wéka wema muili- wákwe	kakazúka	ndana dea	yuna nóngo ja mótjo		bákti kábá; bakidái; hinafai
Uncircumcised, adj.	yuna sónnga or gófi; hakutahiriwa	kakahínoa	ue mbínu			wangodéde; godéda wánkabur
Uncle, s.	mjómba; ndúgu ya bába or máma	afu? mjomba	mudómba	mmétje		abéra; obolésa ayoáti

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Unclean, adj.	yuna táka	yuna nóngo	ue ikó	ana nongo		turri kaba; turái
„ to make-	tia taka	búma nóngo	ikia ikó	gisa nongo		turrése
Unconsolable, adj.	katá utúlifú	kahála ku hurira	ekuléa ukúlio	fingeria raha ya mótjo		dorga díde
Under, prep.	tini ya —	zini ya —	deó ya —	nsi ya —	pasi ya —	tjála; gerra tjeláti
Understand, v. a.	fáhamu; júa; óna; sikia; eléa	mánia; silúra	mánia	mania	mánia	biéke; berráte
Understanding, s.	ákili; ufahamífu	ákili; busára	maddu	manio	ákiri	biéka; bernóta
Undoubtedly, adv.	bána šaka or kana tešwíši; kua kuelli	kua šeri; kana šakka	kua úo	hajini	mámboni	dugáti
Undress, v. a.	fúa unguó	fúla unguo	dájia unguá	kúuta unguó	húla unguó	wóia búte; kulleise
Uneven, adj.	si sau; isionióka hakulingána	si karakára	ti kalakála	ka iku engána	yangalingána	wolgitámo
Unhappy, adj.	hana fúraha; hana çeri; yuna udía	kána báçti mbizo	nde maúndu mazéo; nde muima	táfa nágea	angakola umi	feia dábe; nágaia hénkábu
Unintentionally, adv.	si kásidi	si húsúdi	na día	si kua kásidi	mérépe	wantjélane; odo hent- jelátini; watjelalasa- timo
Unite, v. a.	fánia or lingánia pamója; patánisa	henda or zangánia vamenga; patánisa	zeúwia kímue	henda mmóza	tenda jempépe	tóko tóltje tokótjise
Unity, s.	ummója	umménga	úmue	ummóza	umpépe	tokótjuma; tókitja
Unknown, adj.	hakutambulikána	asiemanikána	ndína mánika	kakuhambuíkana	yangamanikáua	wanbékame
Unpaid, adj.	asielipoa kima	asierivoa	— iwa	jiási hajikuífoa		gittisa wanbáfane
Unprofitable, adj.	hakifái; asiefá	asieháma	ndina zeúwa	tajífáa		midágeisa wánkafu
Unripe, adj.	isioíwa	isio ívoa	ndina iwoa	tajiku iwa	jangá pia	wanbiltjane; dédei
Unpunished, adj.	hakuadabíwa; asie- sumbulíwa	asiesirrimioa	ndána niamájioa	kakiandibúa	juangána sumhúloa	wahine; wayakám- sine
Unsafe, adj.	hana amáni; ina çófu; heina wema	ina óga	ue makéo; idie uzéo	ina šóga; tai wema	riángali riarikóto	feia wánkábu; soda ánkábu
Unsearchable, adj.	hakutafítiva		ndana mándoa	tajikulátjioa		bieka wandándau
Unusual, adj.	si áda; si destúri	si áda	ti mámbó ma téne	si áda		wadukámo
Upraid, (find fault) v. n.	keméa; láumu; pa- tilisa	fioréra; jeméra	wedéa? tetéa	simbuia	súmbusia	iti lole; délane
Upon, prep.	ju ya —; kua	zulu; kua	ulu; kua	zu	panáni	gubba; irrana
Upwards, adv.	kuendéa ju	kuenderéra zúlu	dámboekia ulu	kuendéa zu		irrana; gerra óliti
Urine, s.	makójo	makózo	maumáu	makózo		fintján
to pass-	kojóa	kozóla	úmá	kóza	túnda	fintjái
Us, pron.	suisui	id	idie	ásui	úhue	nu
Use, v. a.	tumía; feidi; fánia; soéa; yuna áda	humira; henda	dédia néza	humía; hambuia		mideise

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Useful, adj.	kifaájo	kihamájo				
Useless, adj.	heifei	keiháma	kiditónieka	taji danga or; faa		danga ankabu
Usually, adv.	lua desturi or ada	za ada	ta úndu wa tene	za ada	sowéra	aka dukka
Utensil, s.	wiómbo	wia	mío	wija	higómho	miha
V.						
Vagabond, s.	msungúki; mtanga tanga	msungulúki; mten-geléki	mtangi tángi	msinga	mtiánga	marámára
Vagina, s.	kúma, pl. ma-	njini, pl. ma-				
Vain, adj.	ya burre; tupu	ya bulle; keiháma	manna	burre; itjá	angafá	akánuma; hendér-nabe
Valiant, adj.	şugáa; fáhali	nguubáu	ngumbáu	jágena	akuété májiri	jagna berréda
Valley, s.	nti ilio tambaráre	zi ya ku hamba-lála	ndi imómite	hambáa		malbe; gitta jaffáti
Valuable, adj.	ina kima kikú; ghali	rora bomu	dóa néne			
Value, s.	kíma; tamáni	id	dóa	jima; gúrgura		gúrgura
Vanish	potéa	angamika	kú a	ka rá	sóa	báde
Various, adj.	mballimballi	luákwe luákwe	muánia muánia	mbaimbái	mballimballi	gérgera
Vanquish, v. a.	şinda	sinda	lúnjia	şinda	sinda	dábsáte
Veil, s.	passia	ngáo	udúdo	kifunikío		dáho
Veil, v. a.	finika kua passia	benikísa kua ngáo	dúda; akka udúdo	funikísa		gómbise; dabo mi-deise
Veneral disease, s.	uelle wa msagenéko	msegenéko	uwáu wa meéni	msegenéko		yátu
Vessel, s. (ship)	jahasi	zahási	ngálawa	jakási	ligálawa	héwelo; híriño
instrument	jómbo; kidúde	jia; kidúde	mío	kíja		miha
Vice, s.	dámibi; nófu	dámibi; úi	uwái; kényi	wiwi		hamenna; wa hamtu
Vice regent, s.	káimu or náemu ya sultáni	wáli wa zumbe	káimu wa zumbe	murra ja hatju		murra heiuáti
Village, s.	mjí; kitongóji	múzi	muji; kamúji	múzi	muji	ganda; worra guddio
Vinegar, s.	siki	siji	uki wa tene?	siki		kósara malandingiáti
Viper, s.	nióka	nióka	nsóka	nióka	rijóka	bómfa
Virgin, s.	manamuáli	musijána	kéletu	gáltama muke	muáli	dúbra
Visit, v. a.	óna; angalia	óna; lola	jija	yóa	lóla	ilále; idéme derge
Vituperate, v. a.	kalipia	fioréra	nenéa; tetea	késa		lóle
Vulture, s.	túi; kengéwa; kósi	jipúngu; müé	ombolojia; mbúngu	muéwe; ndéri	jimbánga muéé; niambúngu	alátti; korre; rú-mitja; fatji

W.

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíán.	Kigalla.
Wages, s.	úgira; utotóle	mafungu; zóre	mawúngu	túfo	jiróngue	tjémfu
Wait, v. n.	ngója	rinda; túa	edélela	inda; kambáa	rinda; kágula	ége; iti gulli ademe
„ v. n.	gojéa; fuáta; utéa	fúngira				
Walk, v. n.	enenda; tembea enénda massía	enénda; zembéra	dámbuga	imálla	tiánga	adéme; dáime
Wall, s.	ukúta; kiambása	lukúva	wío, pl. mawío	tjuézi	lipúpa	kára itjaranoáti
Want, s.	upungúfu; madákoa	mavungúko; malóndo	maniwo; mamando	mfungúfu; mazakkoa	mapúnguko; masáko	irru; berbáda; tjeláfa
Want, v. a.	pungúka; daka; penda; ctajía	vungúka; lónda; hensa	niwa; vungújioa manda	fungúka; zakka	púngúka; saka	irrate; berbáde
War, s. to make-	wíta fánia wíta	wíha henda wiha	ukáu; káu zeuwia —	wíha henda wiha	ngóndo tenda —	lóla; dúla dule; dula mideise; or dula kase
Warm, v. a.	weka or kansa mot- tóni; andika orte- leka mottóni	ika or kansa mohóni	wíuwia	henda móho	audise	audise
Warm, adj.	ina jášo; harri	ina mfukúhi	je muaki	hendéka móho	iríni motto	aude
Warmth, s.	harri; jášo; múáko	mfukúhi	yútia	moho	motto	auda
Warn, v. a.	ónia; ambía; elésa	onia; ambíra	ónia	gisa mnéno	onésia	dubbi dagerse wo- lidibte
Warrior, s.	mtu wa wíta; áskari	mutu wa wiha	mundu wa káu	múntu zua wiha	mundu wa ngondo	nama duláti
Wash, v. a. oneself	fúa; óša oga; náwa	fula; ogésa oga	dambia dámba	fuiya; jossa oga	sáhula unguó óga	bortje; hake dike; dikáte
Washerwoman, s.	mfúsi wa unguó; dóbi	mfúla unguó	mudambiá unguá	mufuiya unguo	msáhula unguo	nama bortjo
Wash line, s.	jóšo; mafúo	maogéso		mafuiya		bortja
Waste, v. a.	háribu; fánia túpu	banánga; henda vuvu	anánga	nánga; yáza	onánga	derbe gate; yake gate
Watch, v. n.	kéša; linda	jesa; rinda	ina	kaku yáa	jésia	ége; henraffe; tikse
Waste, adj. (de- serted)	máhali palipo átoa barra	luánda	kidéka; weúni; wandu wekuékoa	kafána rángoa ni muntu	pandu pángali wandu	dúte; údumse; bá- kate
Watchman, s.	mgója; muigui sámú; muigni kilindo	ariadáye sámú or kiríndo	muedéleli	muínsi wa usiku	mríndira	égdu; tiksitu
Water, s.	máji	mázi	mánsi	mazi	messi	bisáni
Water, v. a.	noéša	noéša	gundájia mansi	noesa	noéša	obási; bisani dúgsise
Water-closet	jóo; lindí la kuniéa máfi	jólo; pinjére; rindi ra mafi	yéma ya mái	joó ja máfi	jolóni	bolla udániti

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Waver, v. n.	fasaika; dangána yuna róço kipápaa — mióyo miwili — mawáso; dápa	móyo una-m-baba- rika; yuna mióyo miiri	ku kέα	tarra motjóni		jérjire; sodáte mirra lamma kaba; mama kaba
Way, s.	ndía	njira	nsía	njía	litála	dirbu
open a way	fania ndia	henda —	zeuwia —	henda —	tenda —	— toltje
Waylay, v. a.	utéa ndiáni	fúngira njiráni	ikalila usiáni	inda njía	rindirira	dirbu ége
Wax, s.	nta ya ásali ya nioki	muanámo wa niúji	muyúa wa nsuki	nta ya nióki		hambeiu kenisáti
We, pron.	suisni	id	idie	ásui	úhue	nu
Weak, adj.	dáifu; mnióngé	mnióngé; kána ngúfu	ónja	táfu ngúfu	ángali májiri	láfa; irre wánkabu
to be-	daifika; kúta ma- sáka	kala mnionje	niamá	kunta maşaka		lafe; kúkáme
Weaken, v. a.	daifísa; pungúsa ngúfu; taabişa	henda mnióngé	nójia; niamájia	kúntisa —	pungúsia májiri	láfise; múdamse
Weakness, s.	táabu; maşaka	unióngé	úja	maşaka		múdama
Weave, v. a.	fúma unguá	id	dájia unguá??	fuma unguó		woiya dée
Weaver, s.	mfúmi	id	mutúmi wa unguá?	mufúma unguó		namne détja woi- yáti
Weaver's loom, s.	mti or msáhabu wa ku fumiá unguó	muhi wa ku fumíra ungúo		múhi wa ku fumía ungúo		derso woiyáti
Wedge, s.	kipánde ja júma ja ku passulía kuni	kissiku — ja ku ahurira kuni	kamóndo ka já; ja ku atuíá	kidínku ja; ku báya yukúni		gúfu mukka bersoáti
Weed, s.	kitáwi	pekúe	ía	kidérea		kidérea
Weed, v. a.	gnóa kitáwi	gnóla pekue	kúa or imiá ía	kúya kidérea	túpúla	búkise —
Week, s.	jumma moja; majira ya siku sabaa	majira ya siku fun- gáhe	muóngo wa máduku mónsa	siku fungáhe		lákausa guiya tor- báti
Weep, v. n.	lia	rira	ía	ía	rira	boie
Weigh, v. a.	pima	pima	dima	géa	pima	lakai
Weight, s.	minsáni ya ku pimía msigo; usito	kipimo	kidími ja ku dimía	mtángo ya ku pimía	kipimo	madálo lakausáti
Welfare, s.	mambo méma	baçti mbizo	maundu mazéo	manbo ya nágéa or feia	mámbo makóto	dansóma feia; na- géuma
Well, adv.	wéma	wizo	neza	wéma	ukóto	midága
Well, s. (fountain)	kisima ja máji	kisima ja mázi	kidíma ja mánsi	kisima ja mázi	kisima ja messi	éla; bolla bisa- nite
West, s.	mágribi; matuéo ya júa	mazueréro ga zúa	mawalúkilo ma jua	uzuéo wa zúa	líúya lihúire	gélgela; litta aduáti

English.	Kisuaheli.	Kinika.	Kikamba.	Kipokómo.	Kibiáu.	Kigalla.
Wet, ^a adj.	ina majimaji; imepata maji; tóta majini	ina mazimazi; hóha	mansi mansi; kuya mansi	ina tjida ya mazi	mesimési	tjida; bisani kaba
make wet	tossa majini	hossa mazini	lijia mansini	gisa mazini		tjise; bisa kesa gise
What?	nini? je? ni?	nini? ze? ni?	jáu? ta? náta?	nini?	jiji?	mál? mali?
Wheat, s.	ngáno	id	id	id	id	mida dongati
When?	lini?	rini?	ndi?	ri?	rini?	iómi
Whence? adv.	mboa wapi? wápi?	luafi?	nawá? wá?	kú?	kuápi?	ésa?
Where? adv.	wápi?	luafi	wá?	ku?	kuapi?	esáti? méh; ésa
Whereby, adv.	kuáni; kua nini?	kuáni; kuáze	kua jáu?	kuáni?	kua jiji	málifi; maliti?
Wherefore, adv.	kuáni; sébabu; gáni	utu wáni?	kindu ja jáu? náta?	kuáni; ni kintu gá?		wa suni mali málifi?
Where to, whither	fikilia wápi?	fika luafi		fika va		ésa ge
Whether, conj.	kuamba - au - au; amba-amba	kuamba hebbu-hebbu	kána-kana	ambu-ambu		iokán-iokán
Whet, v. a.	nóa	nóla				
Whetstone, s.	kinóo; jérehe; jiwe la ku sukulia or noléa	kinólo; ziwe ra ku noréra	ndúgu	kinóo	kinólo	sewo; kersa
While; whilst	aki-	aki-	aki-	aki-	kóna	io
Whip, v. a.	piga kua ukáuda	piga mkóá; piga mikoa	kúna kua múkoa	biga na tiéwa	ménia kua makónami	tiéwa dáne
Whip, s.	ukánda	mkóá	múkoa; ikánda	tiéwa		tiéwa
Whirlwind, s.	kisungu ya pepo; kisúsui ja pepo	jikukúsi ja pého	ukúngi wa mbéwo	kikúku ja pepo	jimbúngo ja mbéwo	marka harfa
Whisper, v. n.	gnognóna	gnognonika				
„ v. a.	nognoguésa	gnognonikíra	táwia kua mbóla	ambia fizo	songóna	dóksa or lokónno hime
Whistle, v.	piga ubinja	piga milósi	inga mbinja	biga yúsi	tenda lulúsi	háfurse
White, adj.	meauppe	muerúve	muéu	niauppe		adi
Whither, vid. where to?						
Who? which?	nnáni?	niáni?	nú?	ni gá?	njéni	óno? máli?
Which in number?	wangápi?	niangáfi?	wanáda?	ni wénga?	wandu walinga?	hágámi?
Whole; adj.	pía; óthe	óssi	onde; wíó	ónse	pía; osse	dúmisa látju
Whore, s.	káhába; jánja mkú	jánja	kilalei	muránga		şóрто
Why? adv.	kuani? sebaú or kissa gani?	kuáni?	jáu?	kuáni?	kua jiji?	málini; málifi
Wicked, adj. vid.	bad, adj.					
Wide; adj.	ina pana; wátani	nialámu	kiámu	fámfu	ina lipána	bélla; béllitu
Widen, s.	fánia mapána	heuda nialámu	zeúwia kiámu	fáfámfusa	tenda —	béllise

English.	Kisúáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Wife, s.	mtúnke	mutu múje	mundu muka	muntu muke	mundu yuamkón-güe	niti, pl. narde
Wilderness, s.	barra; mitu; uníka; wánda	zakka; nika; luanda	kidéka; wéu	mihu; yuwánda	niassini?	dida; badda; údema didáti
Will, v. a.	dáka; pénda; çatjía; usia	lónnda; hensa; ujiríra	manda	zakka	sáka	berbade
Will, s.	mapensi; madá-koa	malóndo	mamándo	mazakko	masáko	tjalála
Willingly, adv.	kua rádi or teári	id	kua ngooyáke; kua muéne	kua mótjo	kua ku sáka	tjelálasa
Wind, s.	pepo; upépo	upeho, pl. peho	mbéwo	rufúto	mbébo	harfa
Wind, v. a.	pindúa	vindúla	alúlia	fihúya		märe
„ v. n.	tatília	songa songa	owélela	lingila		máráte
Window, s.	şubáka, pl. ma-	kiriángo	kitónio	mjángo kadúdu	kilángo kinandibi	belbela or kadáda mimáti
Wing, s.	ubáwa, (pl. mbáwa)	lunióga, pl. nióga	uzéa, pl. nzéa; uwéa, pl. ma-	uniója	makóno ya niúni	kóla
Wink, v. n.	koniésa na máto; fumbia mato	fimbira matso	ita na móko	funsia yukófe	iránga na mukóno	koniéfáte
Winter, s.	majira ya masíka	majira ga mfúmba	máduku ma izika	siku ya sika		guiya gannáti
Wipe, v. a.	pangúsa; fúta	vangúsa; fúha	faiya; wiwa	fanguia nóngo	fiagira	hake
— ones nose	futa kamassi	vangusa mamira	mía kimía	ménka makóngo	pénga mámira	funna fitte
Wisdom, s.	ujúfi; ákili	uláju; ueréfu	ueléfu	mánio; ákili		bíekúma; karro
Wise, adj.	muigni ákili or bu-sara	id muláju	mueléfu	ana akili		karro kaba; morü; tumtu
Witchcraft, s.	utáwi	uzáwi; uzái	uwói	uzáwi	usáwi	diréa; dirétu
With, prep.	pamója; na	vaménga; na	wámue; na	vamóza; na	pampepe	wolbira
Wither, v. n.	kaúka; pukutika	umalála; fukusika	úma	yóma; fokuhika	úma; pugutika	göge; hartjái
Within, adv.	ndáni ya —	id	ndíni ya —	kusímu	nkáti	tjala késa
Without, adv	nde ya	nse ya —	nse ya —	nse ya —	kua pása	ifa; oddo
„ wages	pásipo úgira	vasifo mafungu	wadie mawungu	vasifo —	pángali kipánji	oddo tjemfu hen- kabne
Witness, s.	uşúhuda; şáhidi	kauli	ngóze	şáhidi		kábsisa
„ v. n.	letta —; usuhudía	láfia kauli	nenga ngóze	şahidia		kabsisa kanne
Woe, interj.	wóle!	ore!	kua!??	ole!		nágaia wánkabu
Woman, s.	nitúnke	mutu múje	mundu muka	muke	mundu yunam kongue	niti, pl. nardeni
Womb, s.	mfúko or mji wa mána	múzi wa mána	dí (wa? muka)	uwiási		subba gerrati — ka otjolleti
Wonder, s.	ájabu; muújisa	jonni, pl. vionni		ájabu		makka guddio
„ v. n.	taájabu	makka		taájabu		máke; mámáke

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Wood, s.	ukúni, pl. kúni	id	ukú, pl. ngú	ukuni	úngú; ngúni	korra; korrani
Wool, s.	laika (exg. la kondó) fúsi (exg. la mbúsi) unióya, pl. ma- nióya	lufúsi, pl. mifúsi	uwéa (wa ilondu)	fúsi ya mbúsi	litónje	dábasa holáti
„ cotton	pamba	id	id	id		mukka lilanáti
Word, s.	néno, pl. manéno	id; mulómo	ndeto	mneno	lilúlo	dubbi
Work, s.	kási; şóguli; kitendo	kási; kihéndo	wéa, pl. mavéa	kási	séngo, pl. ma-	hútji
Work, v. a.	fánia kási	henda kasi	dédia or zeuwia wea	henda kási	tenda masengo	hútjite; hújti toltje
Worker, s.	mténda kási	muhenda kasi	mudédia wea	muhenda kasi	mtenda —	nama hutjiáti; toltja hutjiáti
World, s.	uliméngu; dúnia	uruméngu	idu; maidu	ulimengo	jirámbo	úmbata wakáti
Worm, s. of a white colour	mdúdu. pl. wa — mtoa, pl. mítoa	dúdu; lúzoa, pl. niúzoa	ndúdi	mdóndo		bókke laffáti
Worship, v. a.	ábudu or tumilía, or omba mungu	humikíra mulungu	woya mulúngu	yúmba mungu	júga mulúngu	wámade
Worth, s.	ukú; déraja; kima	ubómu; róra	dóa	ukúba; uduréa		gúrgúra; gudenna tjabenna
Wound, s.	kiónda; geráha	kirónda	kitáu	kirángo	jirónda	madda
Wound, v. a.	úmisa; tia kiónda	lámisa; jénia	tonokájia kitáu	juása	ngáwa?	máddeise
Wrap up or in — v. a.	péta; kúnda	luansa; funga fúnga	kúndika	gisa unguóni	lihúnika	subba késa kái
Wrath, s.	hasíra; rghátábu	kóro	midáto	ngóro; rétja	matúmbalo	déllansu
Wretched, adj.	meskini; mkáta; muófu	mujia; mnionge; kana kitu; mui	ónja; nde kindu muái	diéga; ka kintu	ángali jindu	diéga; kilkilli woiu henkábu
Wrench, v. a.	sóngá; kokóta; son- gonióa	suka; kururia; von- golóla	lúka; túlika	kúnta	popótóla	mitjire; hókole
Wrinkle, s.	kúnda (usso)	kúnsa	móza	kúza	sisira (kumésso)	fúlisa gúgúfe
Write, v. a.	andíka	andika	óla	andíka		kitábe; berrése
Writer, s.	muandişi	muandiki	muóli	muandişi		nama kitábati — berresáti
Writing, writ, s.	mandíşi; júo; hatti	maandiko; hatti	maólo	mandíşi		kitába
Wrong, s.	událimu; uófu	úi; uvóko	uwái; úd'úku	wiwi	masúmbúlo	haménna
Wroth, adj.	yuna hasíra	yuna koro	dáta			

Y.

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikámba.	Kipokómo.	Kiháú.	Kigalla.
Yam, s.	wiási wia ukú	wirási				
Yard, s.	kiwánda; úa; gési or jéso; dra	jánsa				
Yarn, s.	úsi	lúsi	ulí	úsi	lupóta	lílána
Yawn, v. n.	piga muáyo	piga miáyo	ia ngindu	enda miátju	ásáma	hamó mate; hamóma
Year, s.	muáka	id	id	id	id	bára
last year	muaka wa jána	muaka wa zána	— wa ió	muaka zána	— wa lisso	bardingáti
before last —	muaka wa júsi	— wa zúsi	— wa izó	— zúsi	— wa riussi	barkáni; bardingata dubbati
Yearly, adv.	kulla muaka; muaka kua muaka	miaka ióssi	miáka iónde	miaka ionse	miaka iosse	bara bara; bara dumisáti
Yea, adv.	kua kuelli; hifio; eiwa; sedeki	ni háji; jéri; ndifio hálisi	ni úo			dugáti
Yellow, adj.	kimandáno	kilongakúku	kilonga ngúgu	mandáno	mausáno	kutuku luéla
Yes, adv.	(vid. yea) ndifio	ni jéri	úo (wiú)	ndifio; háji	ndío; ni mambone	ió, ūū; dugáti sú- nūma
Yesterday, adv.	jána	zána	ió	zána	lisso	kallésa
th's day before —	júsi	zúsi	izó	zána	riussi	guiya dingetáti
Yet, conj.	laken; lákeni hatta sása; téna hatassa; haja	ělá; hatta réro; ka- hiri; kazámboe; kaza	ndí	laken	námbo	ammo; amalle wan-
Yoke, s.	mti ku wa limia gnombe	muhi wa ku rimira gnombe	muddi wa ku imia gnombe	muhi wa ku imia gnombe		mukka hídána lóni ka aurátu
You, pron.	nuiui	muimui; muino	igoui	nuiui	úmūe	ísáni
Young, adj.	mdógo; kijána; kiume or kike	kahóho kalúme or káje	mníni	kadúdu	manáje manándibe	dikkío
Young son,	mfulána (mboa) miaka mijáje	mana yuna miáka mitembe	mudána	mána kadúdu; mú- ráni	mfulána	(galba) gurba; (kéro)
Young daughter,	litóto manámke	kizána kije	múedn	msijána		
Your, pron.	yénu	yenu	yéniu	yénu	yénu	késani
Youth, young age	utóto; ujána; ufu- lána	uhóho	udána	máiša madódo		kéroma

Z.

English.	Kisuáheli.	Kinika.	Kikám̄ba.	Kipokómo.	Kihíáu.	Kigalla.
Zeal, s.	bídii; ngufu; úifu	mbiriri; ngúfu	iwinia; úiu; maka- nánio	uifu; ngufu	májiri; uifu	hanúafa
Zealous, adj.	yuna júhúdi or bidii; yuna úifu	yuna mbiriri	ue makanánio	henda uifu	akuete majiri	hennáfe; hannáfa kába
Zebra, s.	punda milía	dámäu, pl. mada- mäu				

